ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

18. 1. 1985. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVI • 40 ДИН. • БРОЈ 1725

Рипли

Веровали или не!

ДИВОВСКО СРЦЕ

ОД ПЛАСТИКЕ КОЈЕ ЈЕ БИЛО ДОВОЉНО ДА ПУМПА КРВ ЏИНА ВИСОКОГ 427 МЕТАРА ПОДИГНУТО ЈЕ КАО ПАВИЉОН ЗА МЕЂУНАРОДНИ САЈАМ ОДРЖАН ПРОШЛЕ ГОДИНЕ У ЊУ ОРЛЕАНСУ. ВИСОКО ЈЕ 12,20 МЕТАРА, А ТЕШКО 8,7 ТОНА. ПОМОЋУ КОМПЈУТЕРА ПОДРАЖАВАЈУ СЕ ОТКУЦАЈИ СРЦА, А У ОДРЕЂЕНИМ ВРЕМЕНСКИМ РАЗМАЦИМА ОСВЕТЉАВАЈУ СЕ СРЧАНЕ КОМОРЕ И ПОКАЗУЈУ ПРОТОК КРВИ.

Којот

ИМА ТАКО ОШТАР СЛУХ ДА МОЖЕ ДА ЧУЈЕ МИША КОЈИ СЕ КРЕЋЕ ИСПОД СНЕЖНОГ ПОКРИВАЧА ДЕБЕЛОГ ОКО 30 ЦЕНТИМЕТАРА.

ЛУ ЛАНДЕРС

ИЗ ИСАКА У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН ПОЧЕО ЈЕ ДА СКУПЉА КЛИКЕРЕ ПРЕ ВИШЕ ОД 40 ГОДИНА, ЈОШ КАО МЛАДИЋ. ДАНАС ЊЕГОВА ЗБИРКА ИМА ВИШЕ ОД 5000 ПРИМЕРАКА.

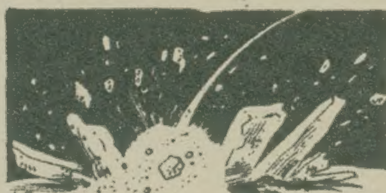
ТЕОГЕНЕС

ГРЧКИ ГЛАДИЈАТОР ИЗ 900. ГОДИНЕ ПРЕ Н.Е, БОРИО СЕ У РУКАВИЦАМА СА КЛИНОВИМА И НА СМРТ ПРЕТУКАО 1425 ПРОТИВНИКА.

10-14

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● Италијани су прошле године за куповину играчака потрошили хиљаду милијарди лира, односно, свака породица је за своју децу одвојила просечно око 63 хиљаде лира. Више од половине ове суме утрошено је за куповину новогодишњих поклона.

●●● јапански научници су на Антарктику открили метеорит за који сматрају да потиче с Месеца. Ако то потврде и анализе, ово ће бити други по реду метеорит који је пао са Земљиног сателита (први је прошлог пролећа открила група америчких стручњака). За први је установљено да потиче с места на које су се спустили астронаути „Апола" и совјетске сонде. За овај други верује се да је са неког, још неистраженог, дела Месеца.

●●● адвокат из Минхена је отворио музеј у коме су изложене само ноћне посуде. У овој збирци има више од пет хиљада примерака ноша различитих боја и облика. Једна, из тринаестог века, је у облику срца.

●●● на идућим Олимпијским играма, које ће се 1988. године одржати у Сеулу, играће се по први пут и женски фудбал. Он се већ увелико игра на свим континентима, а у Европи женски фудбалски тимови не постоје само у Совјетском Савезу и Грчкој.

●●● поклоници трчања све чешће се одлучују на ноћни џогинг. Зато се однедавно појавила специјална обућа за ноћне тркаче – с лампицама уграђеним у „ђон" патика.

●●● градске власти Хјустона (држава Тексас) закључиле су да су током прошле године саобраћајци били престроги кад су одређивали казне. Да би поправили лош утисак, који су саобраћајци оставили на своје суграђане, одлучено је да убудуће буду „наоружани" биоскопским улазницама које ће бесплатно делити изузетно пажљивим и добрим возачима.

●●● Бил Волкер који живи тридесетак километара јужно од Лондона после великог пљуска приметио је шиљати предмет како вири из земље. Стручњаци Британског музеја који су стигли на његов позив откопали су на том месту готово цео скелет мегалосауруса – гуштера месождера који је живео пре 125 милиона година. Дуг је готово девет а висок четири метра. До сада су проналажени само поједини пршљенови и очњаци мегалосауруса који личе на сабљу.

●●● један експеримент у токијском зоолошком врту завршио се неуспешно: животиње одвојене у „одељење за предвиђање земљотреса" потпуно су разочарале. Наиме, вране, фазани, зечеви и рибе, на основу чијег понашања је требало утврдити приближава ли се земљотрес, показале су се равнодушне на потресе.

● Нова наградна игра ●

ОД БОЉЕГ ИМА БОЉЕ

РЕЧЕНИЦА ОД НАЈМАЊЕ СЛОВА

ЈОШ ЈЕДНА ПРИЛИКА ДА ПОСТАНЕТЕ НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ ПИСАЦ СВЕТА! ЗА ЈЕДНУ РЕЧЕНИЦУ ЧЕТИРИ СТАРА МИЛИОНА

Ова игра вам није непозната. Обнављамо је на захтев многобројних читалаца, али нешто измењену. Од читалаца се тражи да од свих слова азбуке саставе само једну реченицу.

Правила игре су једноставна. Сваки од 25 сугласника сме да се појави у реченици САМО ЈЕДНОМ. МЕЂУТИМ, 5 САМОГЛАСНИКА (А, Е, И, О, У) СМЕЈУ ДА СЕ УПОТРЕБЕ САМО ТОЛИКО ПУТА ДА, ЗАЈЕДНО СА 25 СУГЛАСНИКА, НАЈВЕЋИ БРОЈ СЛОВА У РЕЧЕНИЦИ БУДЕ 35. Што мањи број самогласника искористите то ћете бити ближи успеху, али уз све то реченица мора да буде логична, јасна и да нешто казује.

Игра је занимљива и, како нам читаоци пишу, заразна. Она тражи целу главу, мало времена и много хартије.

Мали Иван Пекић открио нам је тајну како је он то радио: узео је ђачку словарицу и комбиковао, комбиновао, али не сам. У помоћ су му притекли тата, мама и сестра.

Реченицу, по новим правилима, није лако саставити, али је могуће. Ми смо је у редакцији саставили. Покушајте и ви. Тражимо најлепшу реченицу. При том, немојте измишљати нова, ни превише употребљавати разна позната имена. Реч је о реченици а не о именику.

Игра је намењена свим писменим члановима породице. Сви имају право да се такмиче. Унук почне, отац може да настави, а деда нека се не преда!

Најлепша и најкраћа реченица биће награђена са ЧЕТИРИ СТАРА МИЛИОНА (40.000 ДИНАРА). Поред тога, „Забавник" ће објавити још десет реченица које ће бити хонорисане са по 1.500.– динара.

За читаоце са словеначког језичког подручја важе иста правила с том разликом што њихова азбука има 20 сугласника и пет самогласника; све остало је исто (значи укупно 30 слова).

Сваки читалац има право да пошаље онолико купона колико реченица смисли. Јави мами, тетки, стрицу и осталој родбини, пријатељима и друговима да и они смишљају реченице.

КУПОН

На овим линијама упишите реченицу

____

____

____

____

У овом делу читко упишите своју адресу

____

(Име и презиме)

____

(Улица и број)

____

(Поштански број и место)

УПУТСТВО ЗА СЛАЊЕ РЕШЕЊА

Када саставите реченицу, упишите је у купон који објављујемо у овом броју, налепите га на већој страни дописнице и најкасније до 8. фебруара 1985. године пошаљите на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „Најкраћа реченица". Прилози који стигну после овог рока неће се узимати у обзир.

Одлуке доноси жири који зна сва слова.

Резултате ћемо објавити у броју 1735 од 29. марта 1985. године.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

У СЕНЦИ АТОМСКЕ

ОДОЛЕЛИ СУ ВЕТРУ И ТАЛАСИМА РАЗБЕСНЕЛОГ ПАЦИФИКА, А ОНДА ИХ ЈЕ БУРА ОДНЕЛА У ПОДРУЧЈЕ ГДЕ ЈЕ БАЧЕНА ВОДОНИЧНА БОМБА

У овој болници, где лежим још од јула прошле године, никог не заваравају. Синоћ ми је лекар рекао како претпостављају да је мој организам озрачен са 600 рема... Рем је јединица за мерење биолошког ефекта зрачења. Да их је било хиљаду, већ бих одавно био мртав од унутрашњих повреда. Када су ме пребацили авионом са Тахитија, тело ми је било толико „вруће" да нико није смео да ми приђе без заштитног одела и рукавица.

Тачно знам шта ме све чека. Додуше, мало сам ојачао захваљујући лековима и сталним трансфузијама али ми сада руке отичу као балони а и коса је почела да ми опада.

Упумпавају у мене ћелије коштане сржи... То је лечење на дуг рок јер рак костију може да се јави и после десет година. Само, нико не може да ми гарантује да ћу до тада живета. Ко зна, можда ћу још овог месеца престати да живим и у новинама ће бити објављена кратка вест: Џим Фарго, бивши поморац, умро у 35. години од последица случајног излагања смртоносној дози радијације.

Берт и Шејла? И они леже негде на овом одељењу за деконтаминацију. Али, нећу да мислим на њих. Међутим, не могу да их заборавим...

Из ходника се чују вести са радија: „Пораст цена трошкова... Опет киднапован авион... Аустралијски и новозеландски лидери осудили француску владу... Становници Хирошиме и Нагасакија демонстрирају... Широм света протести због најновије серије француских нуклеарних проба на Пацифику".

Ох, како је то страшно!

Сити цивилизације

Инфлација је тешко погодила Тахити, као уосталом и читав свет. Лето им је било лоше. Чопори туриста су долазили, али у несташици новца никуда нису одлазили са острва, све док им не би истекао одмор. То је било разумљиво. Најзад, Тахити има све привлачности тропског раја, али и сав комфор на који су богати туристи навикли.

Обично бих у току сезоне одвезао 25 до 30 авантуристички расположених група или парова до западног острва Бора Бора или, пак, на исток до групе острва Туамоту. И то би ми било довољно да проживим целу годину. Међутим, 1973. није било тако. Додуше, још није наступила најгора криза, јер бих у том случају морао да продам једрилицу.

Нисам правио никакве планове стално се надајући да ће ми се срећа ипак осмехнути. И заиста, то се догодило 16. јула у 11,30 часова. Једног јутра у клубу „Копра" пришао ми је Берт Гибсон.

Био је можда осам година старији од мене и виши за који центиметар. А ја не спадам у ниске: имам 180 центиметара. Наручио је виски и обратио ми се:

– Видео сам вас како јуче радите на оној плаво-белој једрилици. Је ли ваша?

Климнуо сам немарно главом трудећи се да ми се на лицу не види колико сам заинтересован.

Док сам полако испијао пиће које ми је наручио, чекао сам да чујем шта жели.

– Прочитао сам ваш оглас на доку – рекао је. – Звучи занимљиво, али два дана можда није довољно.

– Пловидба се може продужити ако желите – одговорио сам и почео да му набрајам могућности за разне излете и цене за њих.

– Знате ли шта ја мислим о Тахитију? – био је расположен за ћаскање. – Сувише личи на сваки амерички град. То није оно што ми тражимо. Моја жена би пошла на пловидбу. У ствари, то и чиним ње ради.

Озбиљно је мислио на бекство

Помислио сам да Гибсонови сигурно имају већ одраслу децу и да сад желе да узбудљивим путовањима разбију досаду која је почела да их притиска. Касније сам дознао да нису имали деце.

– Шејла мисли да треба потпуно да прекинемо са цивилизацијом – наставио је. Да дамо себи прилику да се поново упознамо и зближимо јер смо се, због моје сталне запослености стварно удаљили једно од другог. Захтевала је да одемо некуд где нема бензинских станица. Јер, то је баш посао којим се бавим. Почео сам са једном бензинском пумпом, а сада их имам неколико десетина.

– Добро, да се договоримо – предложио сам.

Нова плава боја јахте „Кесан" блистала је на сунцу. Била је то заиста добра јахта – једрилица којом је могао да управља само један човек. Мотор јој је био одличан.

Берт Гибсон је озбиљно мислио када је рекао да хоће да побегне од цивилизације. Није прошао ни сат откако смо напустили луку Папете кад је угасио чак и транзистор и гурнуо га испод клупе мале кабине коју сам њима препустио...

– Туамоту острва – прекинуо сам поподневну тишину и показао руком ка северу. – Читав низ острва пружа се у дужини од хиљаду миља. Видите оне стене што подсећају на зубе ајкуле? Вулканског су порекла и високе понегде и по 200 метара. Нека острва су насељена, а на неким живе само птице и змије.

Берт је читав дан провео с удицом у руци и ништа му, изгледа, није сметало што није уловио ниједну већу рибу. Његова жена је седела непомично буљећи у море досађујући се, очигледно, као што се досађивала и кад је била код куће.

Други дан је протекао мирно, а трећег сам већ ујутру приметио да барометар пада. Одлучио сам да се вратим на Тахити. Само, нисам рачунао да ће се Гибсон томе успротивити.

– Зашто се враћаш, човече? – упитао ме је. – Мислио сам да свратимо на неко острво и останемо тамо који дан.

Наставимо пловидбу!

Очигледно, Гибсон није имао представу какво невреме може да влада на Пацифику. Осим тога, налазили смо се на отвореној пучини и нигде ни острвца на видику. Гибсон, који је био наслоњен на јарбол, наједном се исправи и рече:

– Желим да наставимо пловидбу. Резервног горива имаш за недељу дана, сам си ми рекао. Уосталом, ја сам изнајмио и тебе и твоју једрилицу.

Бацио сам поглед преко палубе и видео како, ваљајући се, таласи постају све већи.

– Берте, ја сам одговоран за животе својих путника. Можеш да имаш колико год хоћеш новца, али овде ја командујем. – Показао сам руком на кабину и рекао: – Тамо су појасеви за спасавање. Одмах их ставите.

Чврсто сам држао крму. Десет минута касније прсти су већ почели да ми се коче од напора. Притисак мора и ветра који је дувао са северозапада био је толики да ми је отимао крму из руку.

– Останите у кабини и држите се за нешто – довикнуо сам својим путницима.

Упркос свим мојим напорима нисам могао да вратим „Кесан" на курс ка западу. Један огромни талас довалјао се са готово црног хоризонта, издигао „Кесан", а онда је бацио у водени понор. Притегао сам и везао крму што сам боље могао и почео да се тетурам ка кабини. Пре него што сам стигао до ње, обрушио се нов талас и по-

Илустровао Ненад Мирковић

ПЕЧУРКЕ

ломио врх јарбола.

Шејла Гибсон је почела да вришти када је талас разбио кроз кабине. Секунд касније мотор је престао да ради. Остало нам је само да се чврсто држимо за било шта како нас ветар и таласи не би „збрисали" с јахте и пустимо да нас олуја носи све док се ветар не утиша или „Кесан" не потоне. Шејла се скупила крај кревета у кабини, а Гибсон нагнут над њу, штитио ју је својим телом од најјачих удара воде која је свуда продирала.

Бура је беснела читаве ноћи и следећег дана. Када је поново свануло, Шејла је била бледа и исцрпљена а Берт је још стајао нагнут над њом. Очигледно, није био човек кога страх лако може да савлада, јер ми је довикнуо:

– Пази, тај твој јарбол као да је шибица.

И заиста, следећег тренутка јарбол се срушио. Гибсон је испљуно морску воду из уста и приметио:

– Зашто не можемо да пристанемо уз обалу неког од тих проклетих острва?

Преостало нам је или да то покушамо или да се удавимо. Француски део Полинезије састоји се од око 140 острва и атола разбацаних на 2000 квадратних миља океана. И кад би неко и било у близини, како пристати уз њега по оваквој бури? Извукао сам се на палубу и на своју велику радост видео да нас вода носи ка једном од три атола која су се видела у даљини.

– Хоћемо ли успети? – довикнуо ми је Гибсон који је такође угледао острва. Нисам успео да му одговорим јер смо готово истог тренутка после 10 часова, како смо касније сазнали – све троје угледали неки застрашујући облик печурка како се расцветава и шири.

Чак ако сам на Тахитију и чуо нешто преко радија о предстојећој проби водоничне бомбе, на то нисам обратио пажњу. Гибсон је још првог дана пловидбе стрпао свој транзистор под клупу тако да смо данима већ потпуно били одсечени од света. Вода је уништила све инструменте на јахти и нисмо могли знати да смо стигли у зону коју су Французи „очистили" да би ту извршили своје последње пробе водоничне бомбе. Нисмо знали ни да су Французи огорчили пола света када су објавили своју одлуку о пробама. И поред протеста читавог човечанства нису одустали и испробали су своју бомбу изнад острва Муруроа. За то су искористили краткотрајно побољшање времена које су предвидели њихови метеоролози.

Побољшање времена није стигло до нас јер када се то догодило огромни таласи још су потресали „Кесан".

Кобна свађа

Први наш утисак био је да на ужареном небу букти огромна ватрена лопта 40 пута јаче од Сунца. Запљуснула нас је ужасна врелина, а затим се ватрена лепота распрсла у огромну ружичасту печурку изнад хоризонта.

– Ово је нуклеарна – узвикнуо сам и принео руке образима који су се у тренутку прекрили пликовима. Мора да је нека проба.

Таласи, ветар и јака струја нанели су „Кесан" право на мали атол. Потпуно исцрпљени дуго смо лежали на обали, избацујући из себе силну морску воду које смо се нагутали. А онда, полако, мисли су почеле да се сређују. Немо смо посматрали место где је бомба експлодирала, и где је печурка већ губила свој облик претварајући се у тежак, злокобан облак.

– Колико... далеко мислиш? – муклим шапатом упитао ме је Гибсон.

– Не више од 30 миља – рекао сам.

– То значи да смо изложени радијацијама – приметио је и погледао жену која је још лежала исцрпљена на песку.

Сада, када је већ било касно, знао сам да ће нас наћи. Француски технички стручњаци почеће да испитују овај део океана чим се слегне прашина. Чим се слегне прашина, поновио сам у себи и најежио се. Нисам знао чега више да се бојим. Прашине која нас може убити? Гама-радијације? Радиоактивног кобалта? Мора око нашег острва које је можда већ затровано? Појести рибу из њега – ако уопште успемо да коју уловимо – можда је већ сада равно самоубиству.

Требало је брзо нешто предузети. У олупини једрилице било је нешто конзерви. Скачући с једног коралног спруда на други Берт и ја смо успели да два пута стигнемо до бедних остатака једрилице, која је нешто даље од обале лежала преврнута на бок и да конзерве пренесемо на острво. Срећом, имали смо непромочиве шибице па смо могли да упалимо ватру. Поподне је одмицало и кишни облаци више се нису могли разликовати од облака у које се разбила атомска печурка. Брзо смо подигли склониште и увукли се у њега. Знали смо колико би било опасно изложити се капљицама мора које је још беснело и киши пуној радиоактивних честица. Уморни, ноћ смо чврсто преспавали. Читавог следећег дана осматрали смо небо не бисмо ли угледали авион.

Идућег јутра, док смо стајали на обали, избила је свађа између Берта и мене. Оптуживао ме је за нашу несрећу. Подсетио сам га да није хтео да ме послуша када сам саветовао да треба да се вратимо на Тахити. Реч по реч, дохватили смо се и он ме је снажно гурнуо. Ухватио сам се за њега да не бих пао у море, али како је и он изгубио равнотежу обојица смо упали у воду.

У том тренутку Шејла је дотрчала на плажу. Викала нам је и показивала руком хидроавион који се спуштао. Био је то авион новозеландског Министарства одбране који је кружио над овим крајем због брода „Отаго" који је у знак протеста Новозеланђана упловио у забрањену зону.

Вест да су троје бродоломника нађени у близини места где је експлодирала водонична бомба није објављена да се туристи не би уплашили. Власти на Тахитима учиниле су све да се тај случај заташка.

Лекари тврде да ће се Шејла Гибсон потпуно опоравити. Бертови и моји изгледи на оздрављење много су мањи јер смо упали у море и примили много јачу дозу радијације. Па ипак, има наде. На нашу срећу – ако се у нашем случају о некаквој срећи уопште може говорити – Французи нису бацили бомбу већу од 10 килотона а самим тим је дејство прашине радиоактивне прашине ипак било ограничено.

Џим Фарго

Снимци: Стојан Ђорђевић

Др Жељко Шућур

МУЧИЛИШТЕ ИЛИ СВЕТИЛИШТЕ

НЕКИ(Е) „БИЛДУЈУ", НЕКИ(Е) СКИДАЈУ КИЛОГРАМЕ – И ЈЕДНИ И ДРУГИ У ЗНОЈУ ЛИЦА СВОГ. ОСНОВНИ САВЕТ ЛЕКАРА: НЕПРАВИЛНО „БИЛДОВАЊЕ" ДАЈЕ „ФАСАДУ", АЛИ УНИШТАВА ОРГАНИЗАМ

На вратима натпис: теретана. Просторија отприлике шест са седам метара. Светилиште билдера и билдерки.

Петнаест девојака вежбају у зноју лица свог. Већина њих жели да скине вишак килограма.

Двадесет двогодишња Анита Иванковић, Дубровник. По занимању саобраћајни техничар. Незапослена. Годину дана се бави боди-билдингом, већ је била југословенска правакиња, кажу да је нада у светским размерама. Пред наступ за „мис" и „мистера" света који се у новембру одржавао у Београду вежбала је свакодневно по пет сати. Шта она каже?

– У боди-билдингу жена не сме да претера са вежбањем. У противном, била би на добром путу да почне да личи на мушкарца. Али, признаћу вам нешто. Пристала бих да узимам све могуће препарате и не знам какве отрове кад бих знала да ћу постати у кратком року лепша и да ће ме то лепо тело одвести на пут славе!

Напољу леп дан, сунчан. У теретану се, кроз ваздух пун прашине и испарења пробија по који трачак. „Искусне билдерке" (вежбају већ два, три месеца) дају „почетницама" савете. Инструктор се појави покаткад, девојке тад навале с питањима. За вежбу имају сат времена, после у теретану улазе мушкарци.

– Организам жене је специфичан и у биолошком и физиолошком погледу. Боди-билдинг, исти као код мушкараца, за жену може да буде велики промашај.

Ово нам је рекао др Владимир Јорга чија је ужа специјалност хигијена спорта, иначе наш познати каратиста. По његовом мишљењу билдовање се никако не препоручује деци у развоју јер би могло да остави трајне последице на кичми, кардио-васкуларном систему. За младе до 16, 18 година, не само кад је реч о билдовању, препоручује, у сваком спорту, само целовит тренинг.

Пажња!

– За неког ко се озбиљно бави обликовањем свог тела (боди-билдингом) неопходно је да узима све врсте намирница – наставља др Јорга. У исхрани треба да буде заступљено свих седам група намирница. И хлеб, теста, житарице, воће, поврће, месо, масти, угљени хидрати. За што боље активирање мишића, поред рада у теретани, врло је важно шта сеједе. Билдери-такмичари се другачије хране. Да не би узимали природне намирнице, употребљавају прерађевине, посебно, у великим количинама, протеинске препарате (беланчевине – најважнији и најкарактеристичнији састојак живог организма без кога нема живота). На тај начин оптерећују бубреге и јетру. Овакав начин исхране изазива промене у људском организму које су подлога за развој органских и патолошких промена – каже др Јорга.

Да чујемо мишљење и једног лекара који се и сам бави боди-билдингом. Жељко Шућур, двадесетседмогодишњак из Загреба:

– Боди-билдингом се бавим већ седам година. Пошто су ми неки други спортови као пливање, рукомет, кошарка, одузимали време док сам студирао, почео сам да билдујем код куће. Направио сам справе и тренирам на њима по два, три сата дневно. Боди-билдинг је користан само уколико се њиме правилно бавите. У противном – последице су негативне. Добићете спољну „фасаду", а организам ће изнутра бити уништен.

– Кад би се на неком такмичењу „билдера" вршила антидопинг лабораторијска контрола, сигуран сам да међу свим такмичарима не би било ни пет одсто оних који не узимају анаболике (синтетички добијени хормони) – одлучан је др Шућур. А анаболици, који тренутно дају снагу, упропашћују организам.

Који су то људи

Палата „Пионир". Београд. Такмичење за најлепше грађене жене и мушкарце света. Такмичари се представљају у категоријама, од ниже и средње до најтеже. Аматерски првак света Американац Џеф Кинг, двадесетдвогодишњи делија поред позорнице посматра такмичаре чекајући да дође на њега ред.

– Тренутно сам прекинуо студије медицине да бих овако зарадио новац. У САД је боди-билдинг велики бизнис. Најлепши (!) имају шансу да постану звезде, као Арнолд Шварценегер који је играо Конана. Ја сам још аматер, али паре добијам од реклама. Свакоме бих саветовао да се овим бави, што да не. Нек буде леп и јак као ја!

– То су врло снажни људи. На једном тренингу подигну и до три тоне! Само, питање је колико лако могу да потрче или нешто друго да ураде – каже нам др Јорга. – А који су то психолошки типови људи? Тешко је на то одговорити јер до сада у свету нису рађене посебне психолошке студије карактера „билдера". Нека свако сам закључи какав је то човек који сате и сате проводи у теретани, узима протеине и анаболике, подвргава се строгом режиму живота.

Такмичарке из целог света кажу нам, све одреда, да су пре биле млохаве, безвољне, опуштене, већина с вишком килограма, а да су после напорног вежбања, хране коју су свеле на рибу, пилетину, мало поврћа, без трунке соли – постале лепе.

– Одрицања су велика – каже Милојка Маринковић из Бачке Паланке.

На сваком је да сам одлучи да ли ће „билдовати". Не би, ипак, било лоше да пре те одлуке питају лекара за савет. И да се сете старе изреке: „У здравом телу – здрав дух".

Једна Лепота-Девојка на недавном светском првенству у Београду

В. Софреновић, Д. Чварковић

ГОДИНЕ КАО ОВЦЕ, 122 НА БРОЈУ

ЈУГОСЛОВЕН МОЖДА НАЈСТАРИЈИ(2)

ПАСТИР АВДИЈА РЕЏОВИЋ ИМА СИНОВЦА ОД ДЕВЕДЕСЕТ, А УНУКЕ ОД ЧЕТРДЕСЕТАК ГОДИНА...

Пре неколико месеци писали смо о 116-годишњем Микаилу Враницћу, можда најстаријем Југословену. На жалост, чика Микаило је у међувремену умро. Тада је неки други Југословен био најстарији. Само, који?

Недавно, стигло је писмо Забавниковој Малој пошти. У три реда, писало је: „Здраво! Могу вам рећи да најстарији Југословен има 122 године, зове се Реџовић Авдија и живи у селу Пружњу, удаљеном 60 km од Новог Пазара". У потпису: Р. Шефкија, Н. Пазар. Била је то једна од многих информација које нам шаљу читаоци и које су све драгоцене. Пошли смо трагом писма.

Пружањ на доњем Пештеру

Улазимо у село кроз шпалир дечурлије – дотрчала да виде овде реткост, аутомобил. Стидљиво показују кућу Авдије Реџовића, нису навикли да виђају незнана лица. У авлији омеђеној тарабом две куће, штала, сеник, мало даље велики тор (овце су на испаши). Буљук деце распршио се пред старијима. Не питају нас ништа, одмах зову у кућу. У великој гостинској соби клупе уза сваки зид, прекривене ћилимима. Уз прозор, на сунчаној страни собе, старац. Као да се скупио под сунцем које се пробија кроз мали прозор. У руци му чворноват штап, на глави бела капа с белом чалмом. И брада бела, негована.

Авдија Реџовић. Можда најстарији Југословен. Мало се „довикујемо", каже да има 122 године.

Унук Рушо, четрдесетогодишњак, помаже као „тумач". У последње време Љаке, како укућани из милоште зову старину, слабије чује. У очима мање светлости. Слабије се и креће, изађе тек да обиђе овце кад стигну са испаше. Не може без њих, дуже од века их је чувао по Пештеру. Од десете године је пастир. Једино што је радио и умео. То је овде и данас посао на цени.

Давно, много давно, каже Авдија, стигле су у Пружањ, у беспуће, велике богиње. Две сестре су му однеле. Замало и њега.

Авдија Реџовић

Родитељи већ спремили ћефин (чаршав у којем Муслимани закопавају своје умрле). Чудом се извукао, само га козјим млеком хранили. И данас га Авдија пије, најмање литар на дан.

За главног сведока Авдијиних дванаест и више деценија укућани позивају његовог синовца Делију. Крепка старина, деведесет је напунио. Памти кад се по кући причало да се за присталог му стрица тражи девојка. Мало је која хтела у Пружањ, где нема воде, кад стоку мораш сваки дан да гониш у Араповиће, два сата хода до тамо. Нашли су Авдији девојку тек кад је увелико превалио четрдесету – Ханифу из села Хоткова код Новог Пазара. Изродили су десеторо деце, шесторо је још живо. Ханифа одавно није.

Одавно није жив ни Шемси-бег Чавић, новопазарски силник. Од свих које је сретао Авдија Реџовић данас једино памти турског бега. Долазио је у Пружањ на теферич. По десет и више дана знао је да пландује, по десет јагањаца на дан с пратњом да поједе. Нису само људи пустошили стада. И вукови су се накотили, посебно за време Аустрије. Тада је, каже, било најтеже. Народ није смео пушку да има, да се брани од звериња. А глад притисла, жир се скупљао по шуми, с koprивом трпеза је била пуна. Ако си имао пара и куражи, онда кренеш чак у Пећ по брашно. Неки отишли и никад више за њих нисмо чули, кажу Авдијини.

Снимци: Љубомир Патрногић

Са праунукама Бедријом (лево) и Суадом (десно)

Шта је преко брда?!

Памти Авдија: дођу ноћу неки с пушкама, претресу куће и одведу најлепше девојке. На Пештеру су девојке биле вредније од злата. Чували су их као злато. Никад девојка није ишла сама на воду, увек је пратио наоружан мушкарац.

Авдија, с торбицом и парчетом хлеба и сира, није се раздвајао од дугачког штапа, овчарског, пазећи да се нека од стотинак оваца не изгуби. Једном је чопор вукова одвукао тринаест оваца, а Авдија, бранећи их, једва је извукао живу главу.

Данас на телевизији највише воли да гледа рекламу „Woolmark". Никад такве овде није ни видео а камоли чувао. Мора, вели, да су их они тамо, из те кутије цртали. Таквих, вала, оваца нигде нема, па још с онаквом вуном, к'о да их купају трипут на дан.

– Има, Љаке, има – покушава да га разувери рођак Сабид Реџовић, председник скупштине месне заједнице Мелаје. – И сам си видео на телевизији, а и мени су причали неки важни људи што су долазили у Мелаје...

Авдија упорно врти главом и онда, миром својственим само стогодишњацима, каже да и тога може бит'. Ко зна шта све има преко оних брда?!

Никад, вели, није дим повукао, ни окусио ракију. Само млеко, козје и овчје. И месо, разуме се. На планинском ваздуху стално је боравио, додаје унук као да чита неки „рецепт за дуговечност". Још каже да се његов деда никад није много узбуђивао. Никад ни на дете није подвикнуо, нити му рекао „немој то".

Праунука Бедрија, три јој је године, мало-мало па старини у крило. Молимо га да поброји своје потомке. То је тешко и млађима, шесторо-седморо њих броји и збраја, па се онда присећа неког заборављеног. На крају није утврђен поуздан број. Приближно, то изгледа овако: тројица синова и три кћери, око 40 унучади, близу 30 праунучади, и чукунунучад ће, можда, за годину-две.

Одједном, усред разговора, старина се диже с клупе и, несигурним кораком, оде на врата.

– Оде да види шта је с једним болесним јагњетом. Да поприча с њим к'о с човеком. Ја мислим да он и зна њихов језик. С њима је век и више заједно – каже Халем, Авдијин син (73 године).

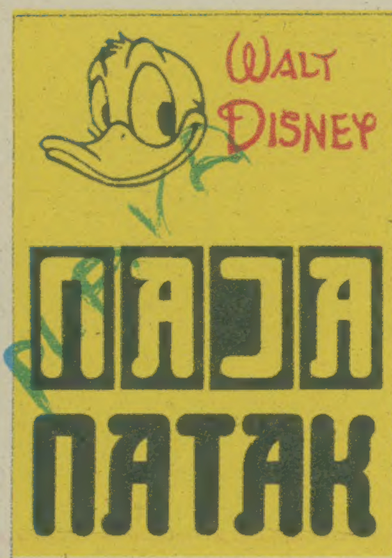
Петар Милатовић

АВДИЈИНИ САВРЕМЕНИЦИ

Ако Авдија Реџовић има 122 године, значи да се родио 1863. У време кад је Авдија имао пет година, убијен је кнез Михаило, осмогодишњак је био у време Париске комуне, а већ је напунио девет година када је рођен Распућин. Имао је 35 кад су Пјер и Марија Кири открили радијум, а четрдесет кад су браћа Вилбур и Орвил Рајт полетели првим авионом.

Авдија Реџовић никада није био у биоскопу – кад је у Холивуду снимљен први филм имао је 48 година. Први пут је код суседа, пре пет година, гледао телевизију, а у време кад је имао 60 година Берд и Џенкинс остварили су први пренос слике с полутоновима. Деведесетогодишњи пастир Авдија чувао је своје стадо око врхова Нинаје (1362 m) док је Хилари освајао Маунт Еверест...

Авдији Реџовићу време је почело и стало у селу Пружањ на Доњем Пештеру.

WALT DISNEY
ПАЈА ПАТАК

ВЕЧЕРАС ПРИКАЗУЈЕМО ЈЕДНО ОД НАЈВЕЋИХ ОСТВАРЕЊА РЕДИ-ТЕЉА ХАРЛЕДА АЛЧО-КА!

„У КАНЏАМА ОСВЕТЕ", ... НЕПОЗНАТ ШИРОЈ ЈАВНОСТИ!

ПА ТО ЈЕ ОБИЧАН СВЕМИРСКИ СПЕКТАКЛ!

ДОСТА МИ ЈЕ ТИХ ГЛУПО-СТИ ИЗ ГАЛАКСИЈЕ!

СУТРАДАН УЈУТРУ...
ОДЛУЧИО САМ: УВЕШЋУ ТРЕЋИ КАНАЛ!

ЕВО, САДА ВАШ ТЕЛЕВИЗОР ПРИМА ТРЕЋИ ПРОГРАМ!

КОНАЧНО ЋУ ГЛЕДАТИ СЕРИЈУ ДОБРИХ ФИЛМОВА!
Филмско вече

ВЕЧЕРАШЊИМ ФИЛМОМ „У КАНЏАМА ОСВЕТЕ" ПОЧИЊЕМО СЕРИЈУ НАУЧНО-ФАНТАСТИЧНОГ ФИЛМА!
HAPPY BIRTHDAY DONALD DUCK

Емброуз Бирс:

ХАЛУЦИНАЦИЈА СТЕЈЛИЈА ФЛЕМИНГА

Од двојице саговорника један је био лекар.
– Докторе, позвао сам вас мада не верујем да ми можете помоћи – рече онај други.
– Можда бисте ми могли препоручити неког специјалисту за психологију. Чини ми се да сам малчице шенуо.
– Изгледате сасвим нормално – рече лекар.
– Сами ћете просудити – ја имам халуцинације. Сваке ноћи се будим и у својој соби видим великог црног њуфаундлендског пса са белом предњом шапом који ме нетремице посматра.
– Велите пробудите се, јесте ли сигурни у то?
– Халуцинације су каткад обични снови.
– Ох, будим се, то је ван сумње. Понекад дуго лежим гледајући пса усредсређено, као што и он мене гледа – увек остављам упаљено светло. Кад више не могу да издржим усправим се у постељи – и ничега нема!
– Хм, хм, какав је израз те животиње?
– Мени изгледа злокобан. Наравно, ја знам да, осим у уметности, лице животиње која мирује увек има исти израз. Али ово није одистинска животиња. Знате, њуфаундлендски пси прилично питомо изгледају; шта ли је овог спопало?
– Моја дијагноза заиста не би имала никакву вредност, пошто нећу лечити пса.
Лекар се насмеја својој сопственој шали, али је крајичком ока будно мотрио свог пацијента. Онда брзо настави: – Флеминже, ваш опис те животиње одговара изгледу пса покојног Етвела Бартона.
Флеминг се упола придиже са столице, поново седе и очигледно се напрегну да делује равнодушно. – Сећам се Бартона – рече – чини ми се да је био, причало се да је, зар није било нечег сумњивог у вези с његовом смрћу?
Гледајући свог пацијента право у очи, лекар рече: – Пре три године леш вашег старог непријатеља Етвела Бартона пронађен је у шуми близу његове и ваше куће. Убијен је ножем. Нико није био ухапшен, нису откривени никакви трагови. Неки међу нама имали су своје теорије. Ја сам имао своју. А ви?
– Ја? Бог с вама, шта бих ја могао о томе знати? Сећате се да сам отпутовао у Европу скоро непосредно након тога, хоћу рећи, много касније. Нисте могли очекивати да ћу за ових неколико недеља од повратка изградити неку – теорију. У ствари, нисам уопште о томе размишљао. А шта је било с његовим псом?
– Он је први открио леш. Умро је од глади на господаревом гробу.

Илустровао Љубомир Милојевић Љубец

Ми не познајемо неумитни закон који се крије иза стицаја околности. Стејли Флеминг га, такође, није познавао, иначе можда не би скочио кад ноћни ветар унесе кроз отворени прозор дуг жалостиван урлик неког далеког пса. Он прође неколико пута по соби, праћен непоколебљивим погледом лекара, а онда, нагло заставши пред њим, скоро викну:
– Какве везе има све то с мојим тегобама, др Хелдермане? Ви заборављате зашто сте позвани?
Устајући, лекар положи руку на раме свог пацијента и благо рече: – Опростите. Не могу овако на брзу руку да поставим дијагнозу вашег обољења. Можда ћу сутра моћи. Молим вас, идите у постељу, оставите врата откључана; ја ћу провести ноћ овде, с вашим књигама. Можете ли ме дозвати, а да не устајете?
– Да, постоји електрично звонце.
– Лепо. Ако вас ишта узнемири, притисните дугме, али немојте устати. Лаку ноћ.
Сместивши се угодно у наслоњач, лекар је зурио у ужарено угљевље и дубоко и дуго размишљао, али, изгледа, с мало користи, јер је често устајао, отварао врата што воде на степениште и помно ослушкивао, а затим опет седао. Међутим, убрзо је заспао, а кад се пробудио, била је прошла поноћ. Он подстакну загашену ватру, узе једну књигу са оближњег стола и погледа њен наслов. Биле су то „Денекерове медитације".
Отвори књигу насумице и поче да чита:
„Будући да је Господ одредио да све телесно има душу, па тиме стиче моћи духовне, исто тако и душа поседује моћи телесне, чак и кад напусти тело и одвојено обитава, што доказују многа злодела која почините утваре и аветиње. А има их који тврде да ово није својствено само човеку, већ и да животиње имају сличне зле побуде и..."
Читање прекиде потрес куће који као да је проузроковао пад неког тешког предмета. Читалац баци књигу, изјури из собе и попе се степеништем до Флемингове спаваће собе. Покуша да отвори врата, међутим, супротно његовим упутствима, она су била закључана. Он их снажно гурну раменом тако да попустише. На поду, близу разбацане постеље, лежао је Флеминг у ноћном руху, издишући.
Лекар подиже самртникову главу с пода и примети рану на грлу. – Требало је да то предвидим – рече верујући да је у питању самоубиство.
Пошто је човек умро, прегледом су откривени несумњиви трагови животињских очњака дубоко заривених у вратну жилу.
Али, животиње није било.

ЈА САМ ПРАШИНА ИСПОД ВАШИХ САНДАЛА

ЉУДИ СУ СЕ НЕКАД РУКОВАЛИ ДА СЕ ВИДИ ДА НЕМАЈУ ОРУЖЈЕ, СКИДАЛИ ШЕШИР У ЗНАК ПРЕДАЈЕ

ИЗ БЕЛОСВЕТСКЕ АНТОЛОГИЈЕ УЧТИВОСТИ

Вероватно су наши давни преци сви били песници. Како другачије објаснити њихову силну љубазност и учтивост у опхођењу?

Пре равно 3.500 година један становник Вавилона пише: „Седам пута и још седам пута осећам се нижи но тле којим газе Ваше ноге. Ја сам прах, прашина испод ваших сандала."

Слично су се понашали стари Грци пре 2.500 година. Не само „господар", већ и „мудрост", „светост" биле су честе речи у писаним документима. Што се јаз између моћних и потчињених повећавао, то су се више бирали изрази поштовања. Код Германа се тачно знало који ред витезова какво обраћање заслужује. У јапанском језику, као и корејском, систем љубазности је још компликованији. Свако ко је моћан мора искористити своје право да говори другачије од обичних смртника. Посебне речи употребљавају се за најобичније радње. Стварао се језик двора и језик пука.

Енглез и данас почиње писмо „Драги господине Смит...". Сигурно је да му г. Смит не може бити драги, јер га често ни не познаје. Немац се обраћа са „Много поштовани господине..." и уопште не мисли на право поштовање. Чини то и у тужби, и на рачуну...

Учтивост је део језика и део традиције. Чим проговори, дете чује око себе родитеље: „Реци хвала, кажи молим". Кад уђемо у продавницу говоримо „Добар дан", кад изађемо „До виђења". Све се то претвара у свакодневни механизам, као потреба за храном или водом.

Речи љубазност, учтивост, кавaљерство, у готово свим језицима вуку корен са старих дворова или из стихова средњовековних песника. Hof – немачка реч за двор, основа је речи Höflichkeit – љубазност. Cavalier је француска реч за витеза. А обичај да кавaљер отвара врата женској особи потиче из средњег века као знак сигурности и заштите. Реч civilite и politesse не воде порекло од круне и двора већ од латинске речи civis – грађанство и грчке речи polis – држава, а означавају одређене обичаје међу људима у држави.

Интересантно је да је и животињско царство пуно учтивих. Слонови и вукови живе у чопору и тачно се зна ко је предводник. Тако је сређен и однос мужјак–женка, све због реда и опстанка.

Социолог Херберт Франк тврди да је учтивост, поштовање – неопходан предуслов опстанка!

Почетком овог века француски биолог Еуген Мариас провео је три године са павијанима у јужној Африци. Забележио је да нису сви исти, да међу њима има изражених индивидуа, да неки не могу да се снађу... Да су неки пуни поштовања према другима...

Међу животињама начин опхођења је „прави" инстинктиван. „Савршена животиња" – човек, користи инстинкт за „старт", а љубазност за остваривање жеље и намере!

Владару се клањало и пред њим се клечало, јер је награда била благослов или опроштај, а казна смрт. Људска учтивост је често само симболична, али сваки гест формалности вуче корена од неке „праве" ствари. Подизање шешира некад је означавало предају, данас је то само „ехо" старог обичаја при поздрављању на улици. Данас лажемо из учтивости. Кад нас тетка упита како јој стоји нови шешир, одговорићемо: „Дивно".

У наше време постоји низ разлога за учтивост. Прво тачно знамо шта смемо и можемо да кажемо, коме и на који начин. Учтивошћу не вређамо никог, чувамо његова осећања. И себе. Обично веома учтиво почињемо разговор или писмо обраћајући се непознатој особи, о којој ништа не знамо. Узрок учтивости је и – опрезност.

За неучтиве кажемо да немају поштовања према другима. Према људима који нам не могу нашкодити често смо нељубазни. Наравно, то је неваспитано, нехумано али то смо наследили из наше богате прошлости.

Подригнути после вечере за свет Блиског истока је обавезна учтивост, за Европљане – крајњи простаклук. У земљама Медитерана малтене сваки сусрет почиње пољупцем – у северној Европи то је „шокантно". Док ће Немац одржавати растојање са саговорником, дотле ће се разговор на Оријенту водити сасвим изблиза, тако да се носеви оних што разговарају – сударају. У гостопримство Ескима спада и – за многе више него чудан – обичај да се сопствена жена понуди путнику – намернику.

Ако су начини обраћања другачији – циљ је исти, без обзира где се изводи церемонијал учтивости.

У турском језику реч „аркадаш" значи пријатељ, или подробније објашњено: „онај коме леђа смеш да окренеш". Аркадаш ти неће учинити нажао.

Па, да се рукујемо, сад, на растанку.

Ратници су некада пружали један другоме десницу да покажу своју миролубивост, да у руци немају никакво оружје.

П. З.

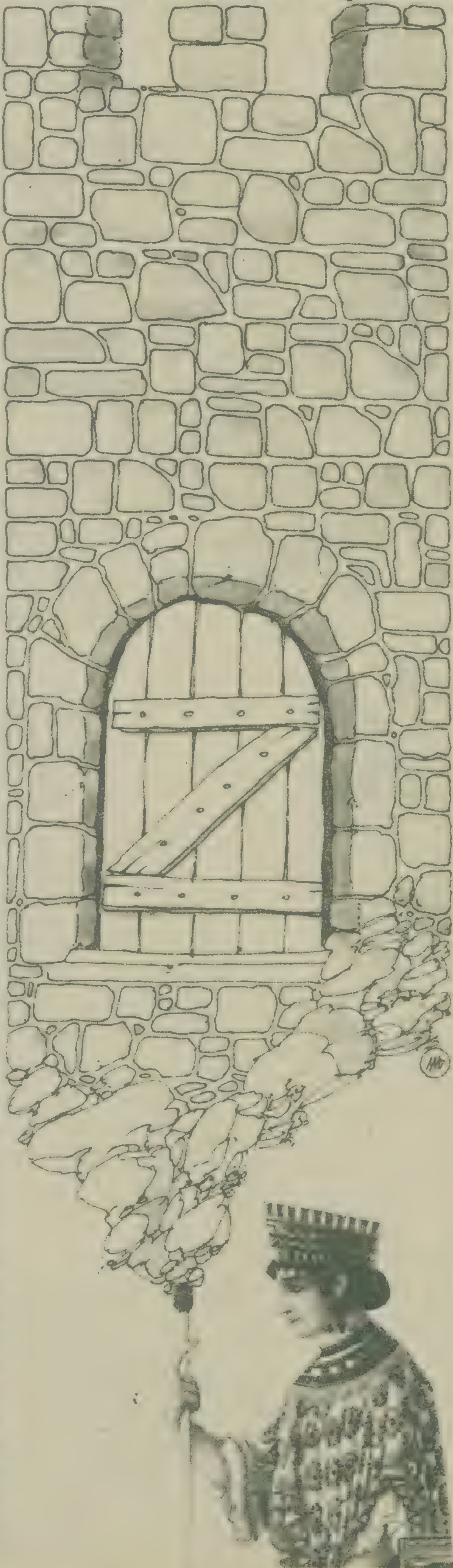

Илустровао Зоран Јовановић

РЕЧИ СКРИВАЛИЦЕ

И КРАЉ, И ПРОСТАК

КАКО СУ ДОБИЛИ ИМЕ БАЊАЛУКА БАНОВО БРДО...

Илустровао Љубомир Милојевић Љубавац

Од чега је постала реч **цар?**

На то питање лакше ћете одговорити ако знате да су се све до прошлог века употребљавали и облици **цесар** и **ћесар,** претежно као назив за аустријског цара. Сада вероватно већ слутите решење: реч **цар** постала је од имена Гаја Јулија Цезара, најславнијег римског државника и војсковође, који је живео у првом веку пре наше ере.

Цезар, иначе, никада у животу није био цар.

Римљани су му у неколико махова нудили круну, али је он увек одбијао. То не значи да није волео власт. Круна му није била потребна, јер је већ био диктатор и једини конзул (иначе су Римском републиком управљала по два конзула истовремено). Управо због тога убијен је у завери 44. године пре наше ере.

После неколико година немира и грађанских ратова наследио га је унук његове сестре, Октавијан, кога је Цезар још за живота посинио и тиме му, по римском обичају, завештао и сва три своја имена. Од 31. године пре н.е. Октавијан је владао сам. Узео је титулу imperator, што је дословно значило „заповедник" или „владар" али је у стварности стекло значење – цар. Истовремено је присвојио и назив Август („узвишени", „поштовани"), којим га и данас најчешће означавамо, а радо се називао и именом свог славног претка, Цезар.

Каснији римски цареви, мада нису били у крвном сродству с Цезаром ни с Октавијаном, такође су сопственом имену додавали имена Август и Цезар, па је ово последње схваћено као владарска титула. Гладијатори су се, на пример, пред борбу обраћали владару – како год да се звао – речима „Ave, Caesar, morituri te salutant" (Здраво царе, поздрављају те они који ће умрети). Словени су од имена Цезар створили реч **цар,** а слично су поступили и Германи: истог је порекла и немачка реч за цара, Kaiser (изг. кајзер), или шведска kejsare (изг. ћејсаре).

Могли бисмо замислити Гаја Јулија како се негде на оном свету хвалише: „Ја сам једини човек у историји чије је име постало назив за владара!" Ако би тако рекао – погрешио би.

Осам векова после њега, франачки краљ (потом цар) Карло Велики основао је – макар и за кратко време – највећу државу која је икад виђена у Европи: простирала се од наших крајева па до Француске и од данашње Чехословачке до Шпаније. Није никакво чудо што је добио надимак „Велики" и што су Словени од његовог имена створили реч – **краљ.** Од Словена су је позајмили и Мађари, у чијем језику гласи király (изг. кирај).

Занимљиво је да је име овог владара, германско Karl, првобитно значило напросто „човек" или „мушкарац", а да је у појединим германским језицима касније стекло презрива и ниподаштавајућа значења као „момак", „клипан" или чак „простак".

Може се догодити и обрнуто – да од владарске титуле постане име. Такав је случај имена Бојан. Авари, номадски народ који је у 6. и 7. веку наше ере заједно са Словенима освајао југоисточну Европу, звали су своје поглавице **бајан.** Та именица је употребљавана и као лично име, код њих, код Монгола, Татара, Киргиза – и код Словена, међу којима је добила облик Бојан.

Задржала се и као назив владара, али у сажетом облику **бан.** Код нас је титула бана дуго употребљавана у Босни, а још дуже у Хрватској, где се врховни поглавар (намесник угарског краља) звао бан све до првог светског рата. Међу осталима, на положају хрватског бана је био (од 1873. до 1880. године) и Иван Мажуранић, песник „Смаил-аге Ченгића". Последњи пут су банови „васкрснули" у предратној Југославији, у време диктатуре краља Александра. У неуспелом покушају да се новом територијалном поделом реше међунационални сукоби, тада је основано девет „бановина" названих именима река (Савска, Дравска, Моравска итд.), свака са својим баном на челу.

С друге стране, и реч **бан** је доспела међу властите именице захваљујући географским именима као штосу Банат и Банија (оба значе исто што и бановина, тј. покрајина којом управља бан), Бановићи, Банова Јаруга и друга. Баново брдо у Београду није названо по неком бану, него по књижевнику Матији Бану (1818–1903) чије се имање налазило на том брду; али и његово презиме по свој прилици је настало од титуле **бан.**

Треба још споменути и Бањалуку, или Бању Луку како се доскора говорило. Први део овог имена нема никакве везе с именицом „бања" (као, рецимо, у називу Врњачке Бање или Бање Ковиљаче), него је придев изведен из речи **бан,** онако као што је од **јесен** изведено **јесењи.** Бањалука, дакле, значи „банска лука" или „банова лука". А ако се упитате зашто **лука** – кад знамо да се никад никакав прекоокеански брод није усидрио у Бањалуци – одговор је да је реч **лука** у старијем језику, поред данашњег значења „пристаниште", могла значити и „долина" или „равница крај реке".

Иван Клајн

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

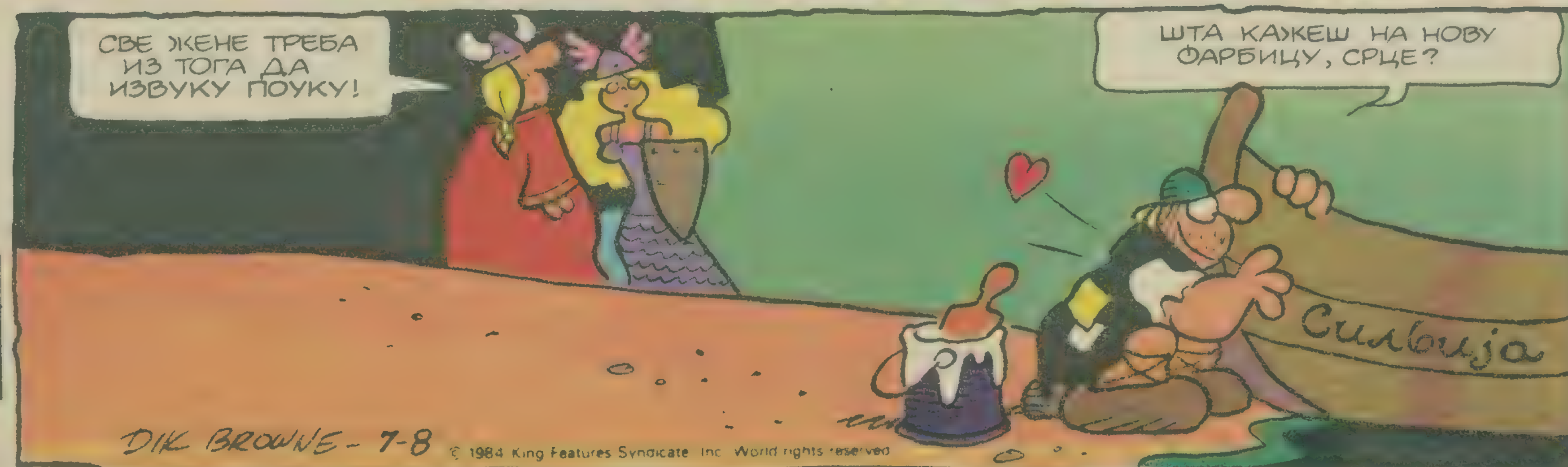

НЕБЕСКЕ ПОЈАВЕ И ЉУДСКЕ СУДБИНЕ

СУНЦЕ, ПОМРАЧИ СЕ ДА МЕНИ СВАНЕ

Илустровао Ненад Мирковић

У роману Марка Твена „Јенки на двору краља Артура", објављеном 1889. године, Хенк Морган, механичар из Конектиката, добија у тучи маљем по глави и из последње деценије 19. века „буди" се у Енглеској краља Артура 528. године. По наговору чаробњака Мерлина краљ и витезови Округлог стола осудили су га на смрт.

Јенки (Американац) се, срећом, сетио да ће се 21. јуна, баш на дан када ће бити спаљен на ломачи, догодити помрачење Сунца и запретио да ће, ако га погубе, и Сунце потамнети и умрети означавајући крај краља Артура и његовог замка Камелот. Поверовали су му чим се попео на ломачу јер је Сунце заиста почело да тамни. Јенки је проглашен за неупоредивог чаробњака, а лакосни Мерлин стрпан у затвор...

Овако је у роману и, значи, чиста фантастика. А шта се догађа у стварном животу? Може ли, заиста, помрачење Сунца или Месеца да утиче на човекову судбину или ток историје?

Дан се претворио у ноћ

Лидијци, савезници Спартанаца, и Медијци, под влашћу персијског цара Кира, већ пет година међусобно су се тукли на тлу Мале Азије. Године 586. пре н. е. – шесте године рата – две војске су се сукобиле у одлучујућој бици на дан 28. маја. „Док се бој распламсавао", забележио је историчар Херодот, „дан се одједном претворио у тамну ноћ... Лидијци и Медејци су, као по договору, прекинули борбу, побацили оружје и једва дочекали да склопе мир".

Ово помрачење Сунца, које је много раније предвидео грчки мудрац Талес из Милета, обе војске су протумачиле као знак божјег гнева. Захваљујући томе окончан је дуг рат и спасено на хиљаде живота.

Колумбо је био лукав

За време четвртог путовања у Нови свет Кристифор Колумбо је стигао до Карипских острва с две оштећене лађе и готово без трунке хране. Пошто се усидрио на пристојном одстојању од Јамајке где ће остати годину дана, стао је да размишља како да се домогне намирница знајући добро да ће због глади избити побуна посаде. Али, становници Јамајке ни за живу главу нису хтели да тргују са Европљанима.

Колумбо је пао у црно очајање све док у такозваном „Закуто Алманаху", који је увек носио са собом, није прочитао да ће ускоро, 29. фебруара 1504. године, доћи до помрачења Месеца.

На дан помрачења отпловио је чамцем на копно, окупио поглавице највећих племена и достојанствено им саопштио да ће, уколико му не продају храну, заувек уклонити Месец с неба. Поглавице су га исмејале али, чим је те исте вечери Месец почео да ишчезава, променили су мишљење и у паничном страху замолили Колумба да им врати Месец.

Чувени морепловац је после краћег колебања, колико да остави утисак, пристао. Док су преговарали, помрачење се завршило и Месец је изронио из мрака, а захвални Јамајчани донели су Европљанима брда хране.

Слаба тачка царевих астронома

Древни Кинези знали су за помрачења, а исто тако су одлично знали да до њих долази зато што зли змај покушава да поједе Сунце или Месец. Пошто су мање-више тачно умели да предвиде када се то догађа, сетили су се и како да доскоче чудовишту – лупали би у све расположиве бубњеве, гонгове и чегртаљке, змај се редовно препадао паклене буке и одлазио, а на небесима би поново завладао склад.

Цар Хуанг Ти (или је то, можда, био Чунг Канг) наименовао је два астронома, Хсија и Хоа, да предвиђају помрачења како би се ларма благовремено организовала и свет спасао пропасти. Хси и Хо су марљиво обављали свој значајни посао, али су године 2640. пре н. е. затајили и змај је почео да прождире Сунце пре него што се цар освестио и наредио да се на брзину окупе букачи. И, када је већ све изгледало изгубљено, догодило се чудо – змај је сам од себе отишао и Сунце је поново заблистало.

Али, цар никако није био задовољан и нипошто није желео да се ризична ситуација понови, па је наредио да се астрономи доведу и пред његовим светлим лицем објасне зашто су га изневерили. Тресући се од страха Хси и Хо су муцајући испричали нешто из чега је постало јасно да су тих дана пијанчили па им је долазак змаја промакао услед мамурлука.

Цар није имао разумевања за њихове људске слабости и обојица су осуђена на смрт због грубе повреде дужности.

Зулу баш воле да се боре ноћу

Када су Британци 1879. године повели рат против Зулуленда у Јужној Африци, желели су да се домогну њихове области Трансвала и, пре свега, сруше моћног владара Зулуа Сетиваа. Зулу се нису дали и 22. јануара опколили су британске трупе улогорене на брду Исандлавана.

Усред битке, у један сат и два минута поподне, изненада је почело помрачење Сунца. Британци су се силно обрадовали рачунајући на неукост и празноверје Зулуа и лорд Челмсфорд је обећао да ће им вратити Сунце ако се лепо предају. Чекало га је грдно разочарење.

„Сунце је потамнело као да је ноћ, а Зулу воле да се боре ноћу", изјавио је поглавица Зулуа, што се и потврдило: три сата касније британски логор је уништен, око две хиљаде војника побијено и Британци су морали да се повуку.

Тек после више месеци Британци су, с огромним појачањем, победили Зулуе код Улундија, заузели Зулуленд и припојили га својим територијама 1887.

Б. Дожић

ЖИВОТОПИС ИСПИСАН МЕХАНИЧАРСКИМ АЛАТОМ

АПРИЛИА, ЛАБУДОВА ПЕСМА

Винћенцо Ланча

ГРАЂАНИ ТОРИНА СУ НЕСТРПЉИВО ОЧЕКИВАЛИ ПРВИ ЛАНЧИН АУТОМОБИЛ. ИСПОСТАВИЛО СЕ ДА ЈЕ ВОЗИЛО ШИРЕ ОД ФАБРИЧКЕ КАПИЈЕ

Ремек-дело: Ламбда

Такву сахрану Торино није видео последњих деценија. Претходног дана торинска „Ла Стампа" објавила је на првој страници текст са насловом: Умро је Винћенцо Ланча!

На Ланчиној фабрици вијорила се италијанска застава спуштена на пола копља.

Иако је био радни дан, многе продавнице нису отворене. У излогу је висио натпис: данас не радимо због Ланчине смрти.

Био је 17. фебруар 1937.

Винћенцо Ланча, омањи, дежмекаст и окретан човек умро је у педесет шестој, изненада. За живота је учинио много: са малобројном групом себи сличних занесењака у Европи прокрчио је аутомобилу пут.

Када је Ланча почињао, аутомобил је био у повоју. Папа Ланча је имао новца да од сина створи уметничку душу. Али дечакова душа није хтела музику и отац је исписао сина из музичке и уписао га у техничку школу у Торину.

Млади Винћенцо није усрећио оца ни дипломом те школе. Догурао је скоро до краја и дигао руке. Имао је седамнаест година.

Прво се запослио код произвођача бицикла Чеирана, а потом код Фиата. Имао је деветнаест година. Убрзо је постао главни пробни возач, а потом звезда на тркама прашњавим путевима Италије.

Нема од тога ништа!

Оснивач Фиата Ањели је ценио Ланчу као возача, али није наслућивао његов таленат за механику. Чувши у новембру 1906. да је млади Винћенцо напустио фирму и да са пријатељем Клаудијом Фоголинијем оснива сопствену, надмено се насмејао.

– Нема од тога ништа!

Винченцо Ланча и Клаудио Фоголини су регистровали предузеће за производњу аутомобила 29. новембра 1906. под бројем 1304. Уложили су по педесет хиљада лира и много жара и памети. Поделили су посао: Ланча је преузео конструисање и производњу возила, а Фоголини продају.

Први аутомобил је био готов на папиру кад је у радионици избио пожар. Ортаци нису клонули. Очистили су згариште и кренули изнова. На прототипу аутомобила радило је око 30 техничких цртача и механичара. Првенче је било завршено септембра 1907. Ланчи је од радости срце хтело да искочи из груди!

Градом је пукао глас да ће први аутомобил нове фирме проћи улицама. Људи су се окупљали и с нестрпљењем чекали да га виде. Али, кад је Ланча требало да крене, испоставило се да је возило шире од фабричке капије!

Алфа, Бета, Гама

Први Ланчин модел је назван 18–24HP. Уз извесне измене добио је тржишно име – алфа. Имао је мотор са четири цилиндра запремине 2453 кубна центиметра и јачину од 20 коњских снага. Шасија је коштала десет хиљада лира. Почетних шеснаест примерака испробао је пре продаје сам Ланча.

Купци су зазирали од алфе јер се кретала великом брзином – 64 километра на час!

Ланча није превише бринуо због слабе алфине продаје. Био је дубоко уверен да је питање дана када ће аутомобил постати неопходан човеку. И то какав аутомобил: брз, лаган, удобан, поуздан, онај који уз брдо „трчи" а не брекће! Због тога су га касније једни сматрали генијем, умеренији – изузетним конструкторским талентом, а противници човеком који оставља дубок траг у аутомобилској индустрији. А Ланча није имао ни дана велике школе, чак ни диплому средње!

Алфа је уступила место диалфи, ова бети, бета гами... Сваки аутомобил био је бољи и лепши од претходног. Послови нису више падали искључиво на Ланчу. Продаја аутомобила доносила је зараду па се дину дана продато је 1145 примерака. Уочи првог светског рата појавила се и дета.

Ламбда вредна злата

Кажу да је ламбда Ланчино ремек-дело. Спој страсти, маште и врхунских техничких захтева. Рођена је 1922. Ланча ју је замислио неколико година раније, али је она толико предњачила испред времена да се прибојавао да је начини. Највећа новост било је независно вешање предњих точкова. Настала је захваљујући удесу. Ланча је возио мајку у родни крај. Због лошег пута изненада је пукла предња осовина и кола су завршила у јарку. Нико није био повређен, а Ланча се зарекао да ће доскочити ђомбама.

Ламбда је ушла у серијску производњу новембра 1922. Била је веома стабилна и лагана за руковање. Имала је мотор са четири цилиндра постављена у „V" запремине 2120 кубних центиметара и развијала брзину од око 130 километара на час. Рачуна се да је произведено тринаест хиљада примерака. Данас колекционари плаћају ламбду сувим златом.

После ламбде на тржишту се појавила диламбда, затим астура, па артена – први аутомобил на свету који је прелазио 100 хиљада километара без квара. Пристигла је и аугуста.

Последњи модел Винћенца Ланче – априлиа била је његова лабудова песма. Он је и тестирао прототип на путу од Торина до Болоње и назад.

Винћенцо Ланча није дочекао серијску производњу априлие. Није доживео ни да види свечано отварање своје нове фабрике у Болцану три месеца касније.

Непосредно после другог светског рата кормило компаније је преузео син Ђани. Није имао очеве конструкторске способности, али је био добар економиста. Разгранавао је посао, компанија је отворила још једну фабрику – у Кивасу. Ланчино дело је настављено.

ПОД ФИАТОВИМ ОКРИЉЕМ

Винћенцо Ланча је почео у Улици Ормеа у Торину са 30 радника. Његова компанија данас „живи" у три града – Торину, Болцану и Кивасу и заузима простор од милион и седам стотина хиљада квадратних метара. Језгро је у Торину. Ланчина фирма запошљава више од 10 хиљада радника, али више није самостална – од 1969. послује у оквиру Фиатовог концерна.

развила и подела посла у фирми. Ипак, све конце је вукао Ланча. Он би замислио модел, објаснио идеју, надгледао посао, одобравао коначну верзију.

Нове моделе је производио као металну дугмад. Низали су се: делта, диделта, ипсилон, ета... Овај последњи је био лаган и кретао се тада највећом брзином у Европи – 110 километара на час! За само го-

М. Тодоровић

Радионица у Улици Монћиневро у првим данима

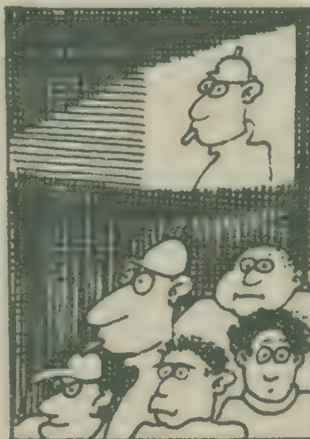
ШТА ЋЕ ПОКОЈНИКУ АУТО

Да, којим случајем, постоји награда за најоригиналнији лоповски изговор добио би је, ван сваке сумње, један младић из Палерма кога су ухватили у крађи кола. Не признају ни други отпрве, али овај лопов се доиста није дао збунити: аутомобил је нашао испред гробља, објаснио је. Шта је, дакле, могао да закључи? Да је власник – покојник. А шта ће, молим вас, покојнику кола? ■

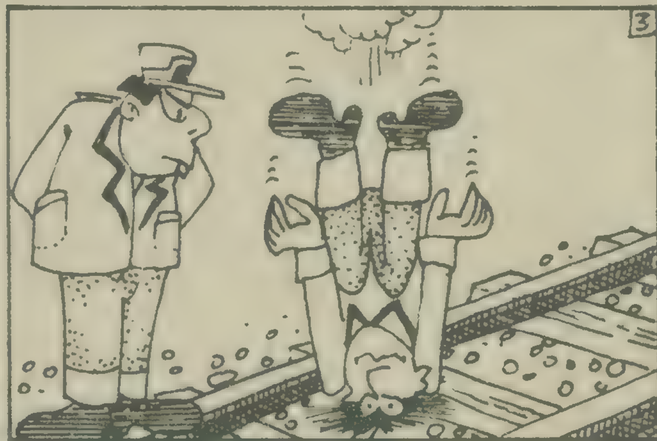
КАО НА ФИЛМУ

Док су чувари и штићеници поправног дома у Казети, у Италији, гледали филм, петорица штићеника су побегли. У филму, који бегунци нису видели до краја, радило се о петорици младића који беже из поправног дома. ■

О НАЈВАЖНИЈЕМ ПОСЛЕ

Помоћник директора јужнокорејске железнице за област Квангчуа је савестан човек. Зато је одмах по ступању на дужност, а затим и у свакој прилици која би му се указала, истицао како очекује да му обавезно пошаљу исцрпан извештај о свакој несрећи, ма колико малој. Једнога дана добио је телеграм: „Човек пао с платформе пред воз у покрету. Више појединости касније". Помоћник директора чекао је све док му се није учинило да се ствар претерано одужила, а онда је он послао телеграм управнику станице. Одговора није било ни после неколико сати и помоћник директора је, после непроспаване ноћи, одјурио у канцеларију где га је чекала порука која је коначно разјаснила читав случај: „Све у реду. Повређених нема. Локомотива се у том тренутку кретала уназад". ■

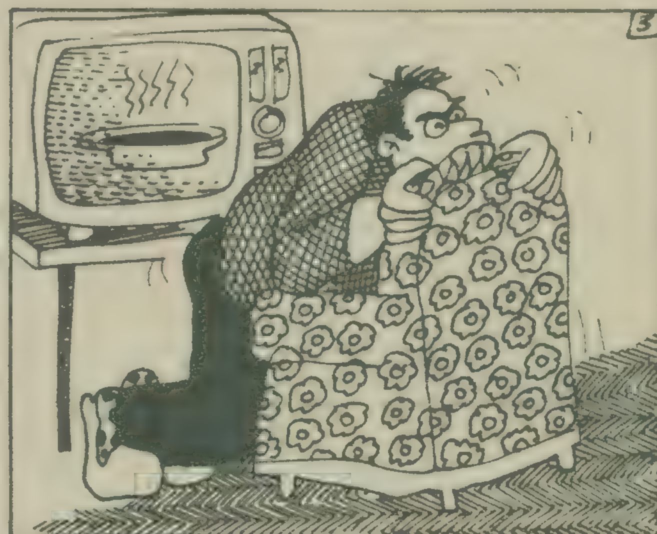
НИСАМ ОДАВДЕ

Графит (напис) на једном зиду у Њујорку: „Има ли интелигентног живота на земљи?" Неколико дана касније, неко је дописао одговор: „Има, али ја сам овде само у пролазу". ■

СПАС ОД РЕКЛАМА

Инжењер Алберт Новак из Њујорка недавно је патентирао уређај помоћу кога се из телевизијског програма могу „исецати" рекламе које у САД чине готово трећину програма, а гледаоцу најтеже падају кад се угурају усред неке занимљиве серије, спортског преноса или филма. Шта је смислио Новак као противодбрану? Чим реклама крене, уређај је бележи као низ карактеристичних импулса и истог часа искључује слику и звук – паузу која је настала испуњава пријатна музика. Али, али... И Новаков уређај има ману. Да би могао да реагује на рекламу, он мора пре тога бар једном да је „види" (власник телевизора притиска дугме на почетку и на крају рекламе), а како се садржина рекламних програма с времена на време мења, пуне заштите од свемогуће наметљиве и досадне рекламе засад нема. ■

Илустровао Зоран Јовановић

КАКО НАДМУДРИТИ САМОГ СЕБЕ

Стари милијардери не воле нове милијардере. Амерички милијардер Корнелијус Вандербилт (1794–1877), између осталог и власник железничке мреже „Њујорк централ", сматрао је власника нешто мање железничке мреже „Ири", Џеја Гулда, најобичнијим скоројевићем.

Скоројевић или не, Гулда је требало уништити и Вандербилт се једном приликом потрудио да то и учини. Било је то у оно време када је стока са запада стизала право у Бафало одакле су је једном од две супарничке линије пребацивали до Њујорка.

Цена превоза се мање-више кретала у оквиру сто долара по вагону стоке. Вандербилт је спустио цену на 75 долара. Као што се и дало очекивати, Гулд је одговорио тако што је тарифу смањио на 50 долара. Вандербилт битку није почео да би је изгубио: 25 долара, гласио је одговор. Ни Гулд није био од оних што се лако предају: 10 долара. Даље или, тачније, ниже од једног долара се није могло али је Вандербилт изрекавши ову цену знао да је победио. Гулд се предао и уносан посао превоза стоке прешао је у потпуности у руке Вандербилтовог „Њујорк централа". Да ли је тако лукави Вандербилт надмудрио скоројевића Гулда? Испоставило се да није. После неколико недеља Корнелијус је напрасно и заувек престао да ликује кад је сазнао да је Џеј Гулд покуповао сву стоку која стиже у Бафало и да је затим по смешно ниској цени од једног долара по вагону Вандербилтовим вагонима будзашто пребацује у Њујорк, зарађујући тако читаво богатство на његов, Корнелијусов рачун. Цена превоза тренутно је поново скочила на сто долара. ■

ЗБИРКА

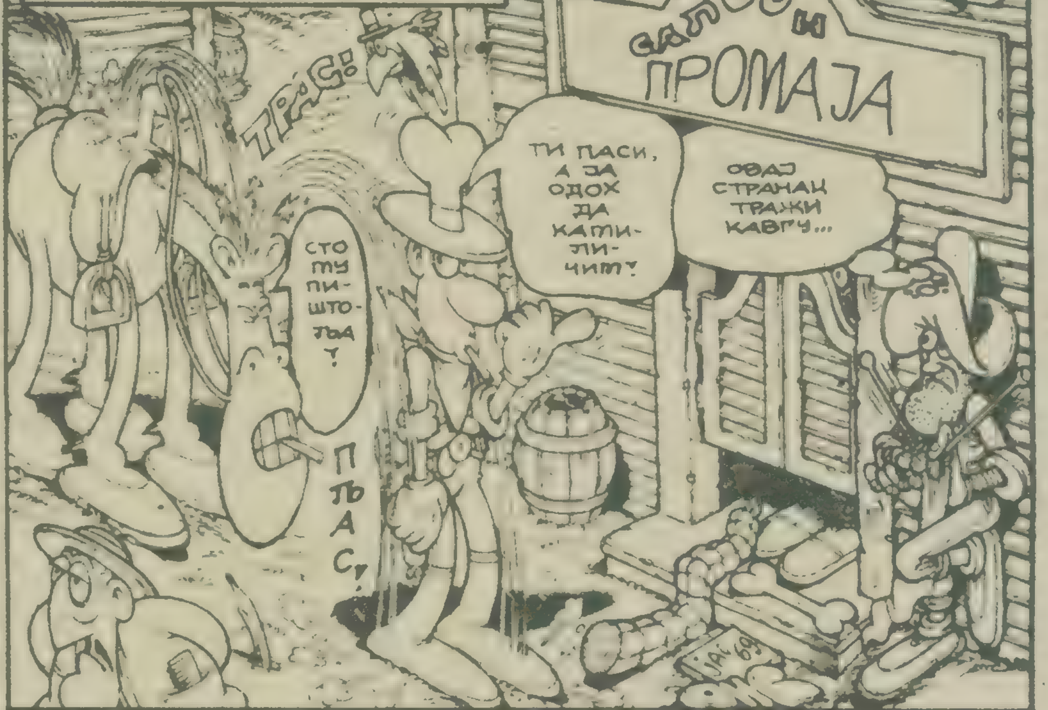
Познати судија Гајни из Чехословачке има јединствену колекцију на свету: после година и година суђења на леду успео је да сакупи најразличитије предмете које су ватрени навијачи бацали на судију, противничке, па и своје и то не само на стадионима у Чехословачкој већ и на међународним сусретима широм наше спортске планете. Међу прикупљеним предметима налазе се: шибице, наочаре, кључеви, перорези али и веома неочекиване ствapчице као што су ципеле, бочице с лековима, штипаљке.. ■

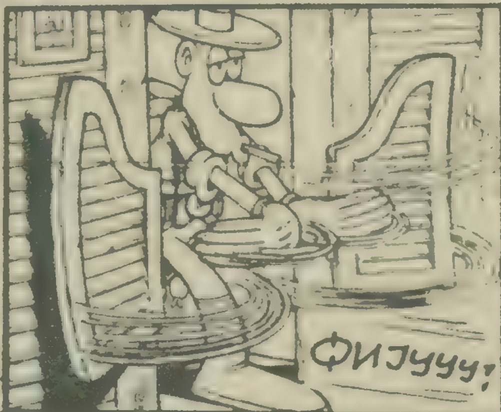
АУТОБУСИ – ОБДАНИШТА

Возачима аутобуса у Бордоу коначно је прекипело: упутили су мамама у граду званично упозорење да им не пада на памет да изигравају „бебиситере" за децу, лепо васпитану и осталу. Ствар је у томе што су се дотичне маме досетиле како да на пола сата-сат збрину своју дечицу док оне купују по граду и обављају друге послове у којима им потомство само смета. Лепо их сместе у аутобус, купе карте и нареде да не мрдају са својих места све док маме не заврше с куповином. У међувремену, возачи воде рачуна да неки несташко не испадне из аутобуса и слично. ■

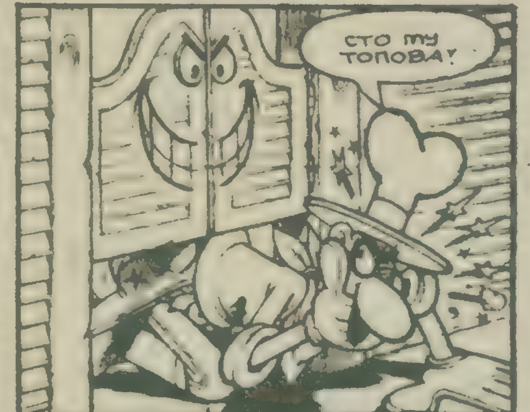
КОКО БИЛ: КОКО ШЉОКО

ЦРТА И ПИШЕ: ЈАКОВИТИ (JACOVITTI)

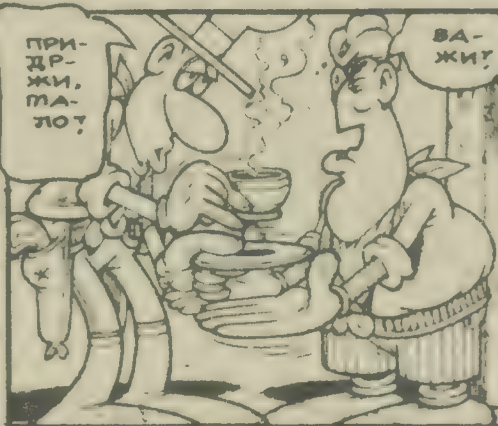

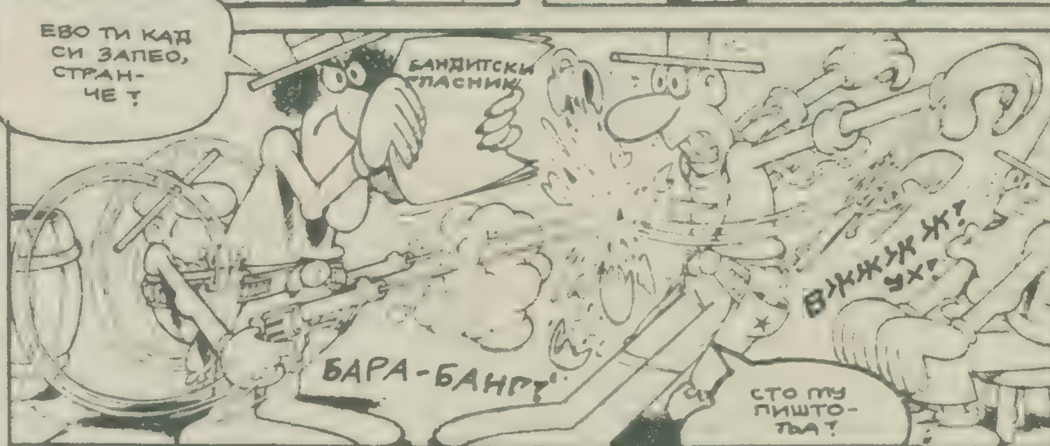

А САД ДЕСНИ ДИРЕКТ!
ЗВОНЦ!
ЗВОНЦ!

СТО МУ ПИШТОЉА!
НЕОТЕСАНКО! РЕКАО САМ МУ ДА ТИ ПРИДРЖИ ШОЉУ, А ОН...

ДРУГУ КАМИЛИЦУ, ПИНГ-ПОНГ...
НЕ ЗОВИТЕ МЕ ТАКО...
СВЕЈЕДНО, ДАЈ МИ КАМИЛИЦУ!

ПРПА, А?!
ЗВИЖДИМ ЈА ШТО ЈЕ НЕКОМ ДО СВАЂЕ!
БАНДИТСКИ ГЛАСНИК

ВАРАШ СЕ!
ГРР!
НИЈЕ МЕНИ ДО СВАЂЕ, НЕГО ТЕБИ!

ЕВО ТИ КАД СИ ЗАПЕО, СТРАНЧЕ!
БАНДИТСКИ ГЛАСНИК
ВЖЖЖЖ! УХ!
БАРА-БАНГ!
СТО МУ ПИШТОЉА!

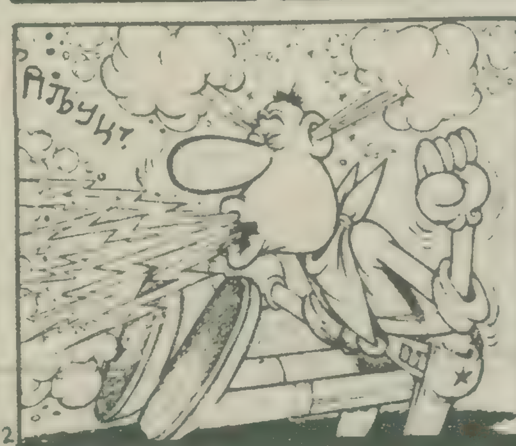

ЈА САМ ТОМ ПУТИПУ И НЕ НОСИМ ТЕК ТАКО СА СОБОМ РЕВОЛВЕРАША!
ХОЋЕШ КАМИЛИЦУ?
БАНДИТСКИ ГЛАСНИК

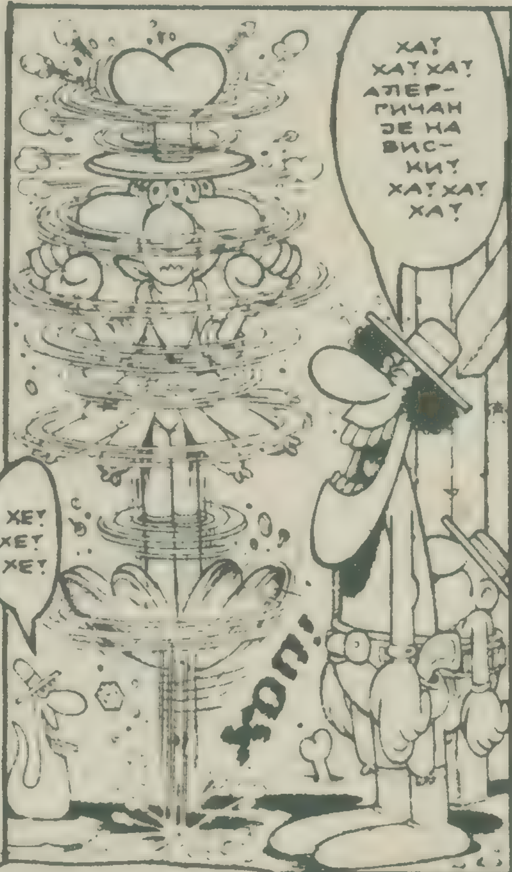

АЛИ, КО ТРАЖИ КАВГУ, НЕ ПИЈЕ КАМИЛИЦУ!

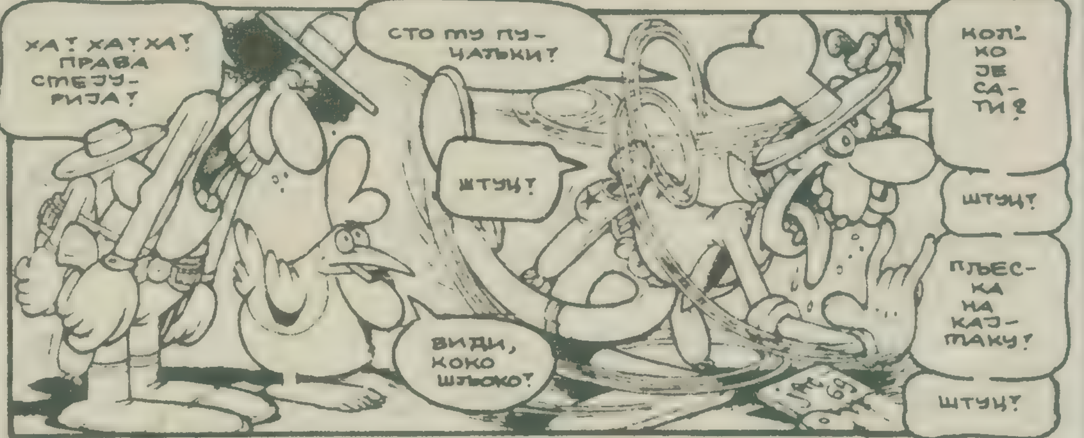

ХЕЈ, БАКО! ДАЈ МИ БОЦУ ВИСКИЈА...

...ДА ЉУБАЗНО ПОЧАСТИМ СТРАНЦА!
ГУЦ! ГУЦ!

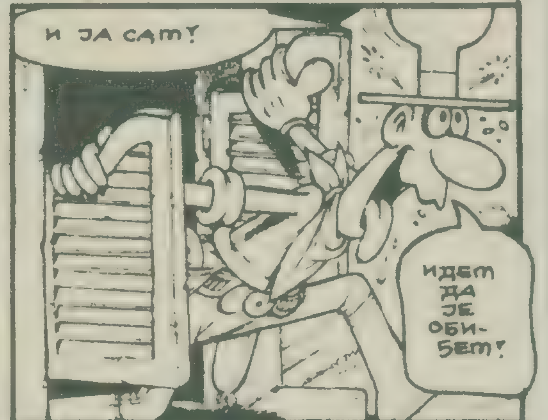

БОНГР!
ЂОКО БИЛ НИКАД У ЖИВОТУ НИЈЕ ПОПИО НИ ГУТЉАЈ АЛКОХОЛА ЈЕР МУ МНОГО ШКОДИ...

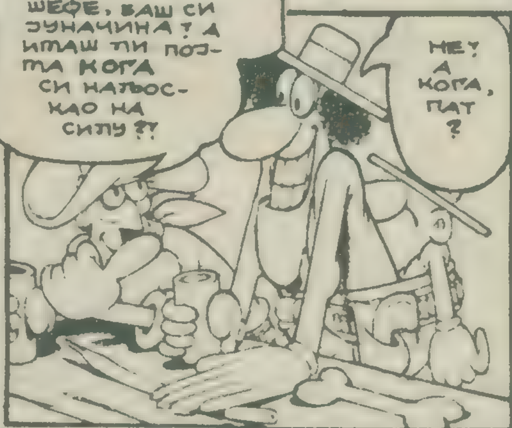

ПЉУЦ!

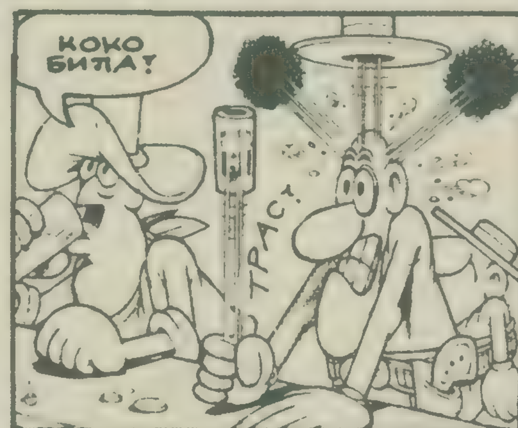

ХА! ХА! ХА! АЛЕРГИЧАН ЈЕ НА ВИСКИ! ХА! ХА! ХА!
ХЕ! ХЕ! ХЕ!
ХОП!

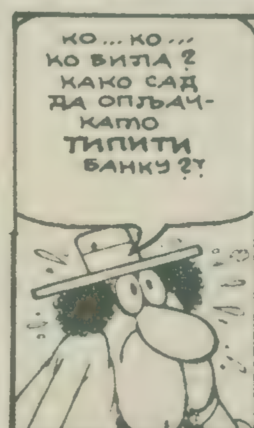

ХА! ХА! ХА! ПРАВА СМЕЈУРИЈА!
СТО МУ ПУЧАЉКИ!
ШТУЦ!
ВИДИ, КОКО ШЉОКО!
КОЛИКО ЈЕ САТИ?
ШТУЦ!
ПЉЕСКА НА КАЈМАКУ!
ШТУЦ!

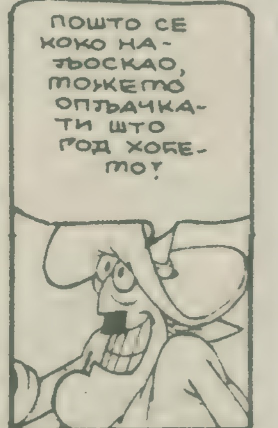

НЕ ВОЛИМ ПЉЕСКУ ... ОДОХ ДО ТЕТКЕ, ОНА ИХ НЕ ПРАВИ НА ...
ШТУЦ!
ОНА ЈЕ ВЕГЕТАРИЈАНАЦ!
ШТУЦ!

И ЈА САТ!
ИДЕМ ДА ЈЕ ОБИЂЕМ!

ШЕФЕ, БАШ СИ ЈУНАЧИНА! А ИМАШ ЛИ ПОЈМА КОГА СИ НАЉОСКАО НА СИЛУ?!
НЕ! А КОГА, ПАТ?

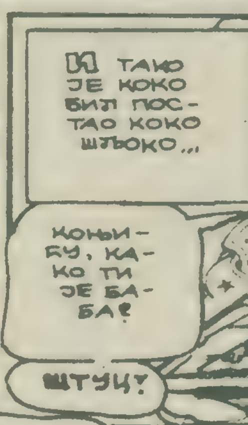

КОКО БИЛЛ!
ТРАС!

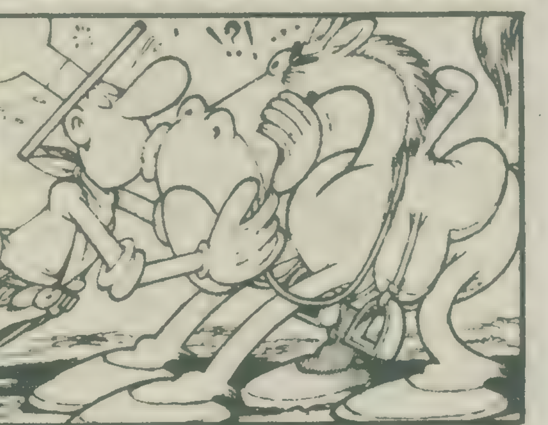

КО ... КО ... КО БИЛЛ? КАКО САД ДА ОПЉАЧКАМО ТИПИТИ БАНКУ?!

ПОШТО СЕ КОКО НАЉОСКАО, МОЖЕМО ОПЉАЧКАТИ ШТО ГОД ХОЋЕМО!

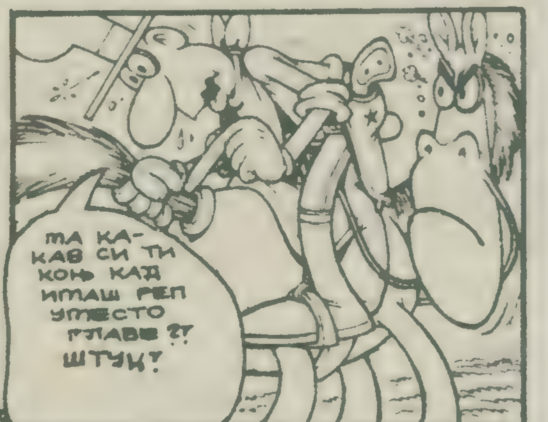

ОНДА, НА ПОСАО! МАЗНУЋЕМО ШТО ГОД НАМ СЕ ХОЋЕ ДОК СЕ ОН ИСТРЕЗНИ! СКУПИ ЉУДЕ!

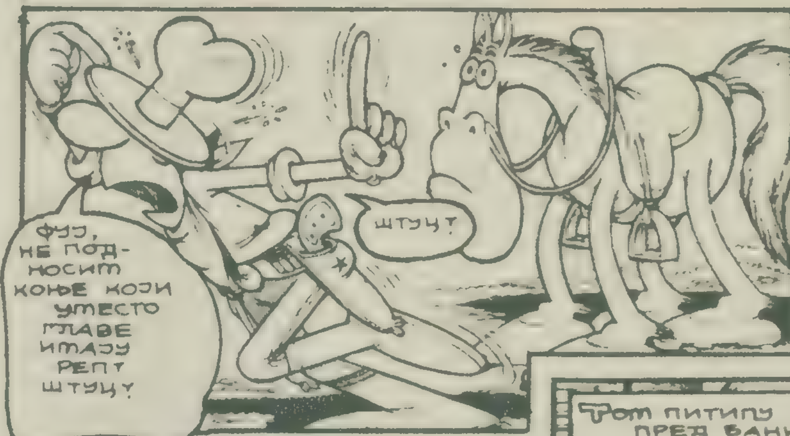

ОТЕРАЋЕМО ГА ОДАВДЕ! НЕ ВОЛИМ ГА НИ ПИЈАНОГ!

И ТАКО ЈЕ КОКО БИЛЛ ПОСТАО КОКО ШЉОКО...
!?!
КОЊИЋУ, КАКО ТИ ЈЕ БАБА?
ШТУЦ!

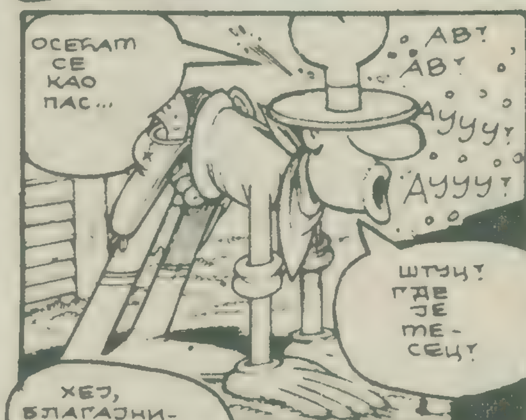

ГЛЕ... ШТУЦ... ОТКУД ТИ НОГЕ НА ЛЕЂИМА?! ШТУЦ!
СВИМ ТИМ ПИЈАНДУРАМА ТРЕБА УШИ ИШЧУПАТИ!

ТА КАКАВ СИ ТИ КОЊ КАД ИМАШ РЕП УМЕСТО ГЛАВЕ?! ШТУЦ!

ФУЈ, НЕ ПОДНОСИМ КОЊЕ КОЈИ УМЕСТО ГЛАВЕ ИМАЈУ РЕП! ШТУЦ!
ШТУЦ!

КАКВУ ЛИ ЈЕ ТО КАМИЛИЦУ ПИО?!

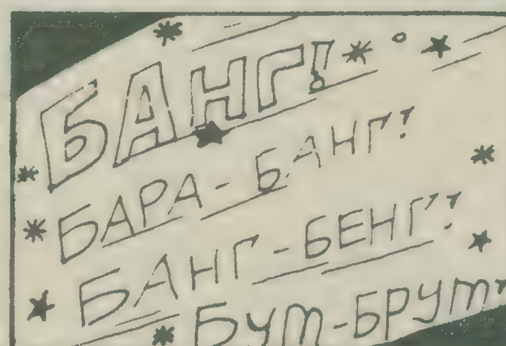

КЛОПОТИ, КЛОПОТИ, КЛОП!
ШТУЦ!

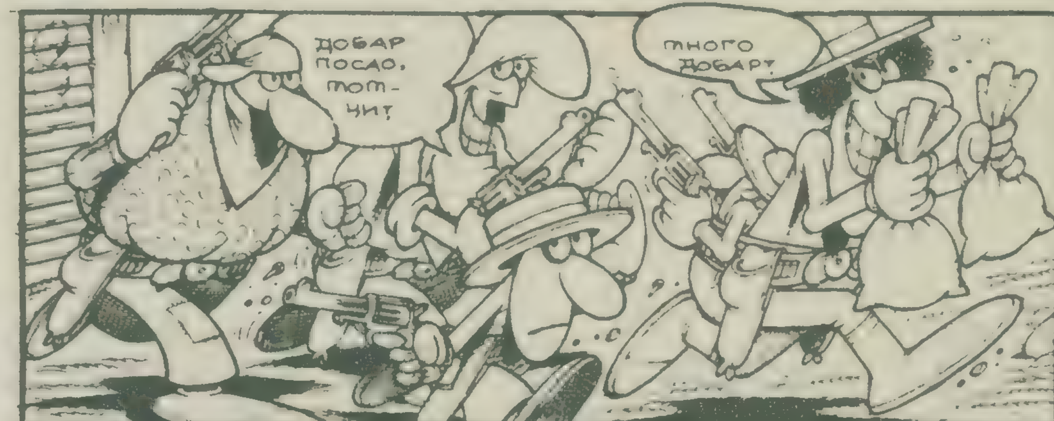

ОСЕЋАМ СЕ КАО ПАС...
АВ! АВ! АУУУ! АУУУ!
ШТУЦ! ГДЕ ЈЕ ТЕСЕЦ!

ТОМ ПИТИПУ С БАНДОМ СТИЖЕ ПРЕД БАНКУ...
ТИПИТИ
БАНДИТСКИ ГЛАСНИК
ТИПИТИ БАНКА

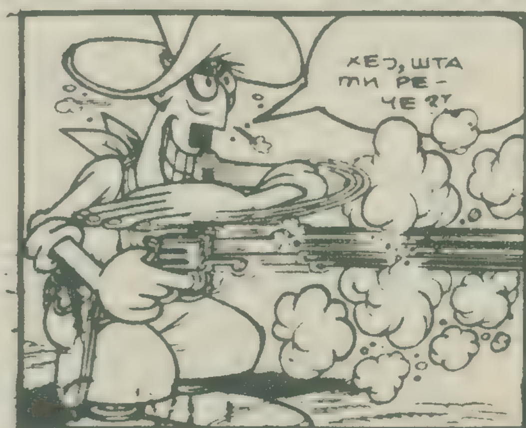

ХЕЈ, БЛАГАЈНИЧЕ, ИМАШ ЛИ ЛОВЕ У КАСИ?
КОЛИКО ВАМ ТРЕБА, ГОСПОДИНЕ?

МНОГО!
БОЉЕ РЕЋИ СВЕ!

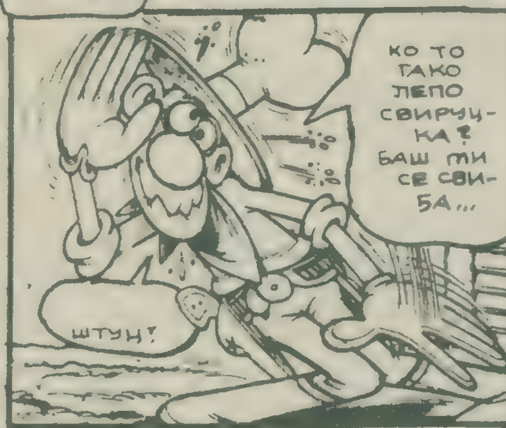

БАНГ!
БАРА-БАНГ!
БАНГ-БЕНГ!
БУМ-БРУМ!

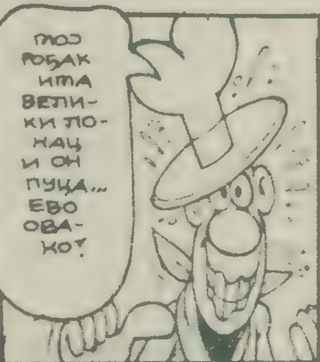

ДОБАР ПОСАО, ТОМЧИ!
МНОГО ДОБАР!

ПРЕПАД НА БАНКУ?
У ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ЗАКОНА, СВИ НЕК СТАНУ!

ХЕЈ, ШТА ТИ РЕЧЕ?!

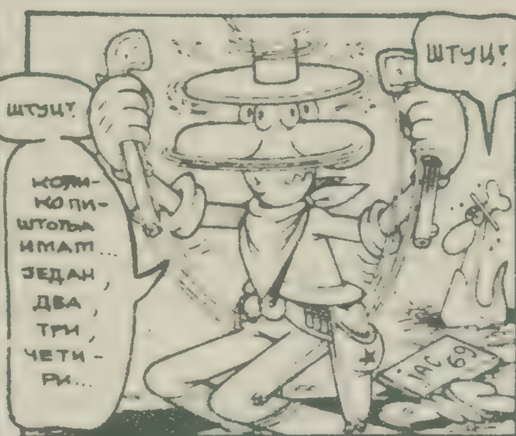

ЗАР ПОСЛЕ ТОЛИКИХ ГОДИНА ДА ПРОБЕМ К'О ЕМЕНТАЛЕР!

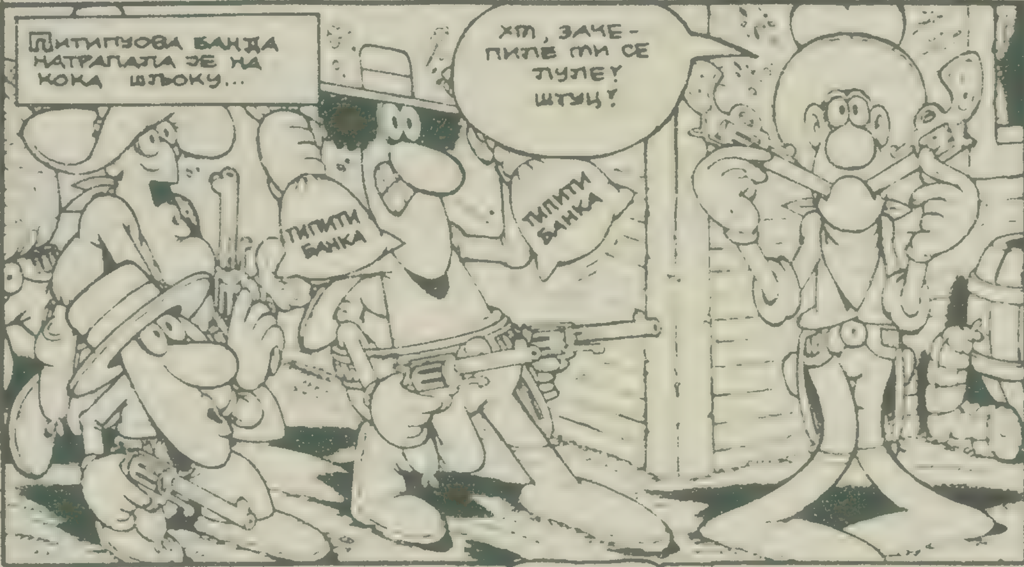

КО ТО ТАКО ЛЕПО СВИРУЦКА? БАШ МИ СЕ СВИБА...
ШТУЦ!

МОЈ РОЂАК ИМА ВЕЛИ-КИ ЛО-НАЦ И ОН ПУЦА... ЕВО ОВА-КО!

ХЕЈ, А ЈА ОД ПРЕК-ЈУЧЕ НИ-САМ ПУ-ЦАО!

ШТУЦ! СТАВИМ ОВАКО ПРСТ И... СТО МУ ПУЦАЉ-КИ...

ШТУЦ!
КОЛИ-КО ПИ-ШТОЉА ИМАМ... ЈЕДАН, ДВА, ТРИ, ЧЕТИ-РИ...
ШТУЦ!
ІАС 69

ПИТИГУОВА БАНДА НАТРАПАЛА ЈЕ НА КОКА ШЉОКУ...
ХМ, ЗАЧЕ-ПИЛЕ ТИ СЕ ЛУЛЕ! ШТУЦ!
ТИПИТИ БАНКА
ТИПИТИ БАНКА

МОРА ДА СУ СЕ УГАСИЛЕ, ИЛИ НЕ-МАТ ДУВАНА...

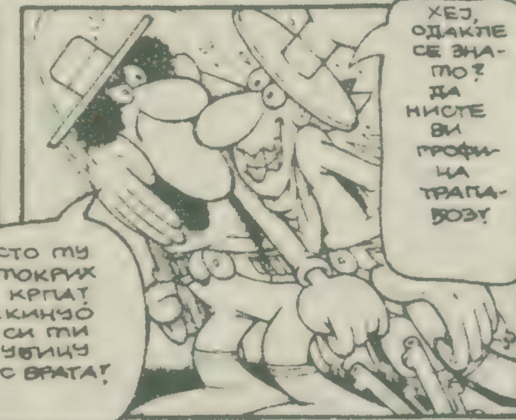

ХЕЈ, ВИ! ИМАТЕ ЛИ ДУ-ВА-НА?

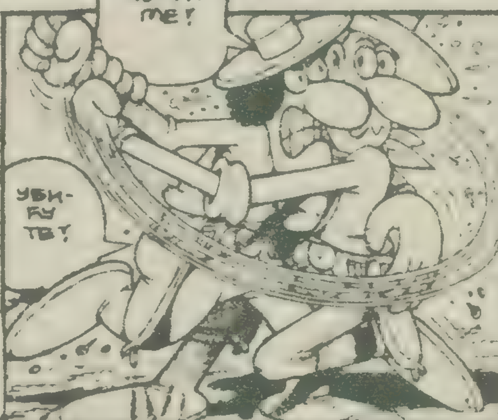

ШЕФЕ, ДА МУ ДАМО ДУВА-НА У ЗУ-БЕ?!

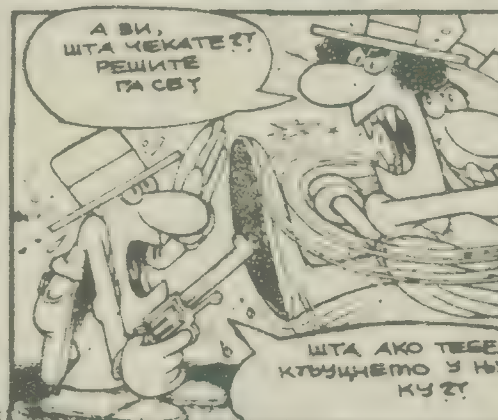

ВАЖИ, ПАТ! СА ЗА-ДОВОЉ-СТВОМ!

МАЛКО МИ ПРИ-ДРЖИ ОВО!

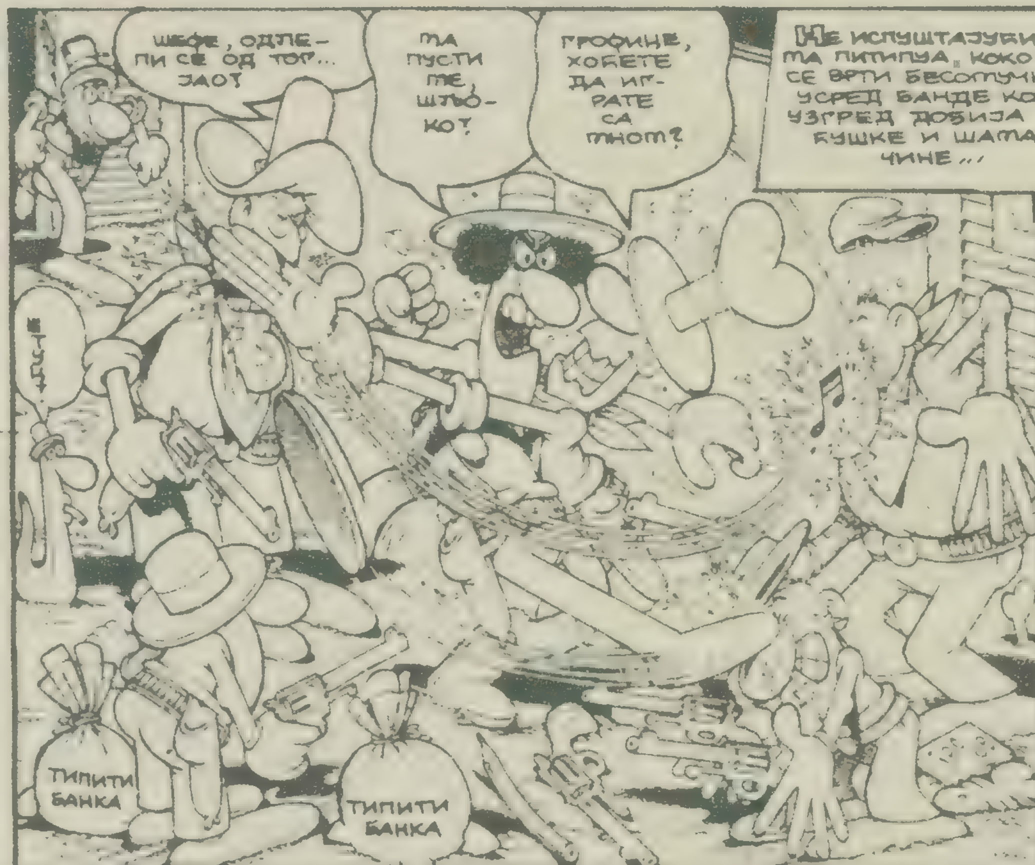

ПАЗИ, ДРУШКАНЕ! УБИЦА ТИ ЈЕ У ПАНТАЛОНАМА! ШТУЦ!
ШЉАС!
ТИПИТИ БАНК
ТИПИТИ БАНКА

ХЕЈ, ОДАКЛЕ СЕ ЗНА-МО? ДА НИСТЕ ВИ ГРОФИ-ЦА ТРАПА-ЗОЗ!
СТО МУ ПОКРИХ КРПА! СКИНУО СИ МИ УБИЦУ С ВРАТА!

ПУСТИ МЕ!
УБИ-ЋУ ТЕ!

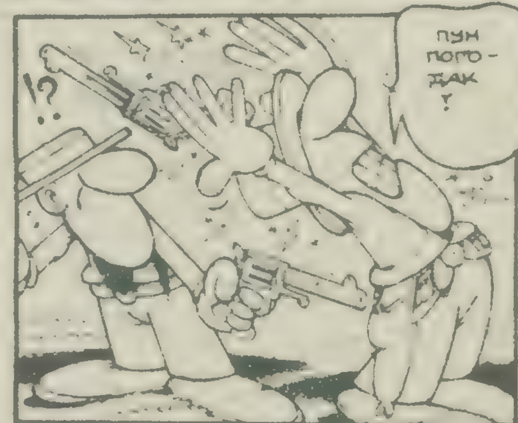

А ВИ, ШТА ЧЕКАТЕ?! РЕШИТЕ ГА СЕ!
ШТА АКО ТЕБЕ КЉУЦНЕМО У ЊУШ-КУ?!

ГРОФИЦЕ, ПРЕПУС-ТИМО СЕ ВРТ-ЛОГУ ПЛЕ-СА!

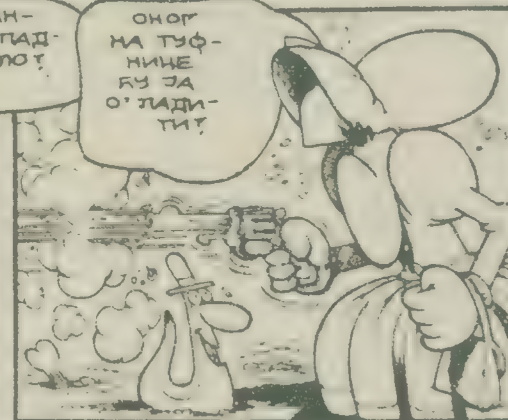

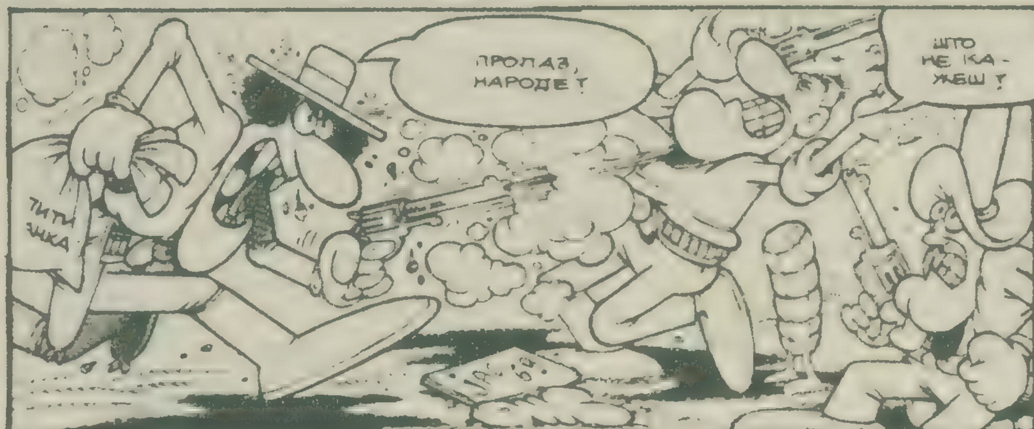

Тог
пути-
пу
некако
се ис-
тргнуо
из коко
било-
вих
руку
и кид-
нуо с
јед-
ном
вре-
ћом
нов-
ца...

ПРОЛАЗ, НАРОДЕ!
ШТО НЕ КАЖЕШ!

ХЕЈ, ГРОФИЦЕ, ОВО СТЕ ЗАБОРАВИЛИ! ШТУЦ!
ТИПИТИ БАНКА
ХИТАМ ЗА ВАМА, ЛЕПОТИЦЕ!

ТИПИТИ БАНКА

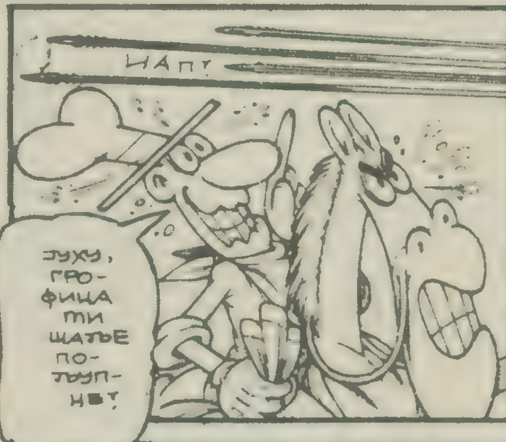

ТИПИТИ БАНКА

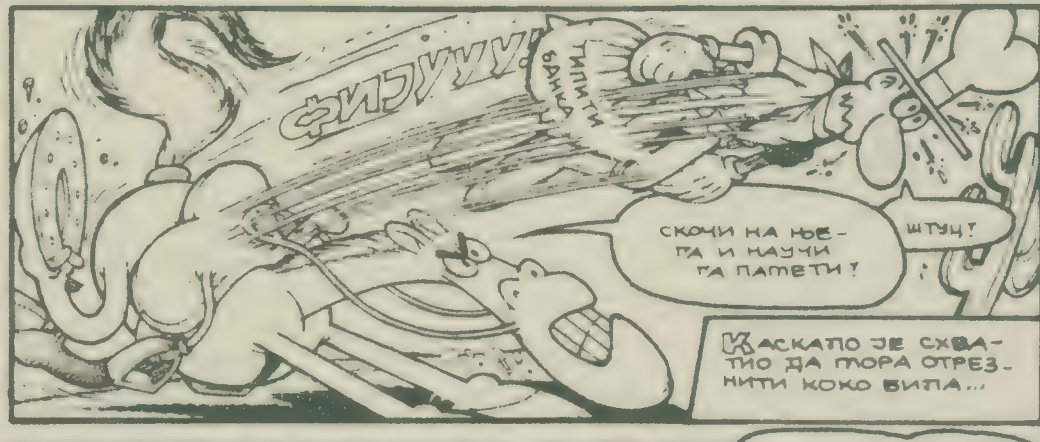

Тот питипу скочио је у седло. **КАСКАЛО** је ступио у акцију...

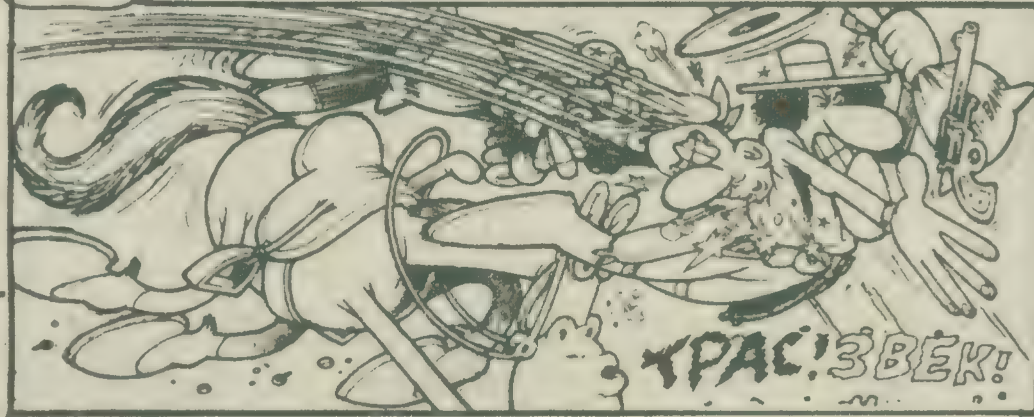

САД ЋУ СТАВИТИ КОКА У СЕДЛО, ПА ЗА НИТКОВОМ!

ГРОФИЦЕ, ЧЕКАЈТЕ! ШТУЦ!
МИРУЈ ТАТО!
ТИПИТИ БАНКА

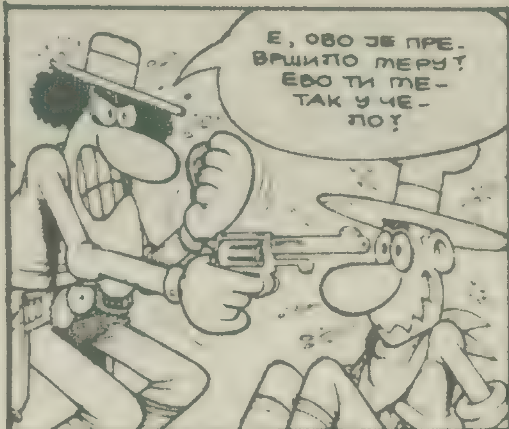

ТА, ОСТАВИ МЕ НА МИРУ!

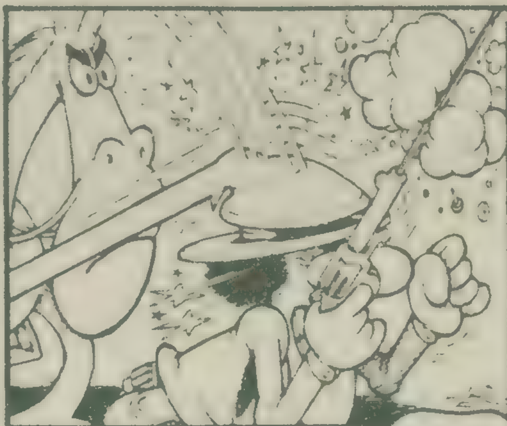

ЦАП!
ЈУХУ, ГРОФИЦА ТИ ШАЉЕ ПОЉУПЦЕ!

ФИЈУУУ!
ТИПИТИ БАНКА
СКОЧИ НАЊЕГА И НАУЧИ ГА ПАМЕТИ!
ШТУЦ!
КАСКАЛО ЈЕ СХВАТИО ДА МОРА ОТРЕЗНИТИ КОКО БИЛА...

ТРАС! ЗВЕК!

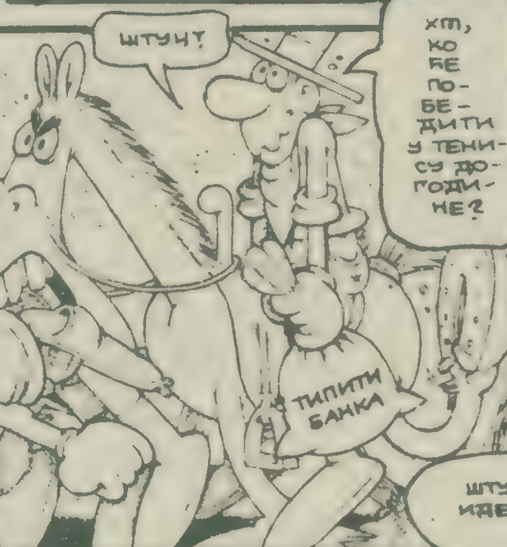

ШТА ХОЋЕШ ОПЕТ ОД МЕНЕ, БЛЕСАНЕ?!
ЈОЈ, ШТО МЕ БОЛИ ГЛАВА!

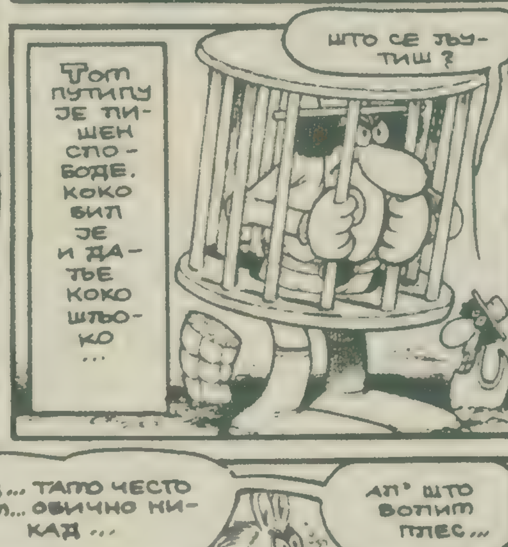

Е, ОВО ЈЕ ПРЕВРШИЛО МЕРУ! ЕВО ТИ МЕТАК У ЧЕЛО!

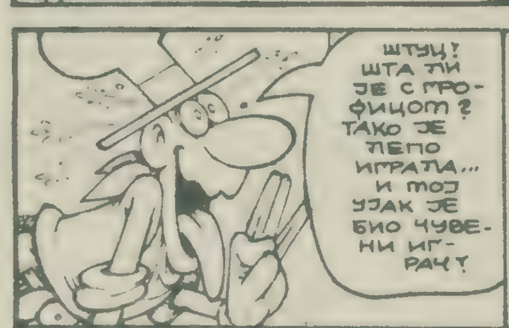

КОЊЧИНО, ЗАШТО СИ ТО УРАДИО... ШТУЦ... МОЈОЈ ГРОФИЦИ? ОПАСНО СЕ ЉУТИМ... ШТУЦ...

Каскало је бацио у седло коко била, а онесвешћеног питипуа понео...
ТОМ ПИТИПУ НЕЋЕ ВИШЕ ПЉАЧКАТИ!

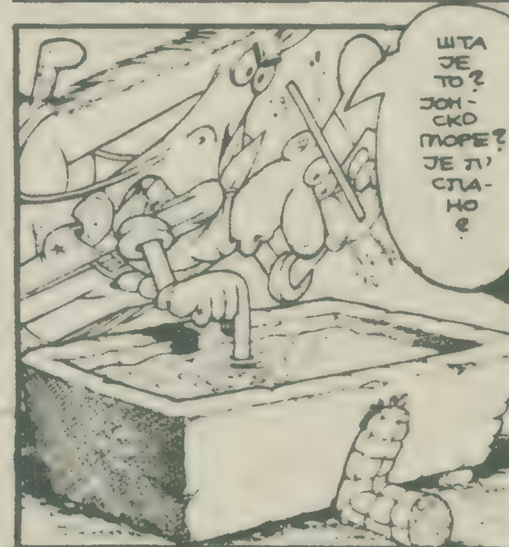

ШТУЦ!
ХМ, КО ЋЕ ПОБЕДИТИ У ТЕНИСУ ДОГОДИНЕ?
ТИПИТИ БАНКА

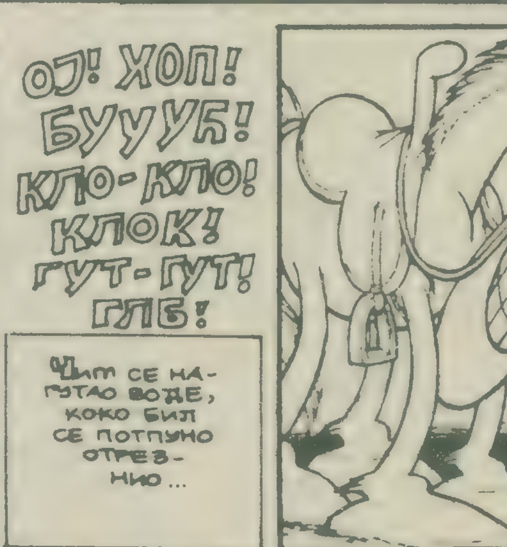

Том питипу је лишен слободе, коко бил је и даље коко шљоко...
ШТО СЕ ЉУТИШ?

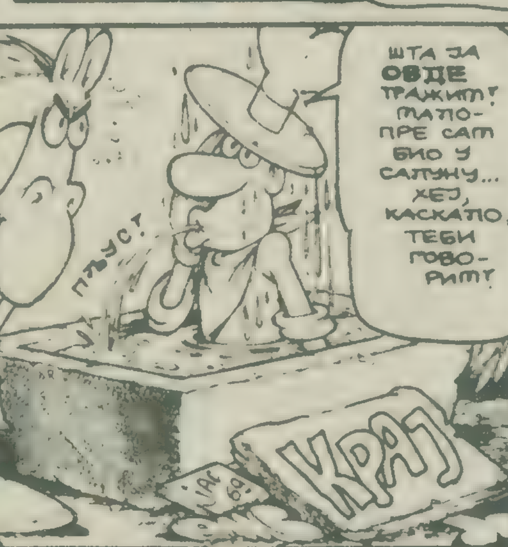

ШТУЦ! ШТА ЛИ ЈЕ С ГРОФИЦОМ? ТАКО ЈЕ ЛЕПО ИГРАЛА... И МОЈ УЈАК ЈЕ БИО ЧУВЕНИ ИГРАЧ!

ШТУЦ!
ИЗВИНИТЕ, ГДЕ ЈЕ ОПЕРА?

ШТУЦ... ТАМО ЧЕСТО ИДЕМ... ОБИЧНО НИКАД...
АЛ' ШТО ВОЛИМ ПЛЕС...
ЈА ЋУ ТАМО, А ВИ?

ШТА ЈЕ ТО? ЈОНСКО МОРЕ? ЈЕ Л' СЛАНО?

ОЈ! ХОП! БУУУЋ! КЛО-КЛО! КЛОК! ГУТ-ГУТ! ГЛБ!
Чим се нагутао воде, коко бил се потпуно отрезнио...

ШТА ЈА ОВДЕ ТРАЖИМ! МАЛОПРЕ САМ БИО У САЛУНУ... ХЕЈ, КАСКАЛО, ТЕБИ ГОВОРИМ!
ПЉУС!
КРАЈ

ШТА ВАМ ЈЕ? КАКАВ КРАЈ! ПА ТЕК САМ ПОЧЕО...

ХА! ХА! ХА! ХА!

И ТО МИ ЈЕ ХВАЛА!

ФЛАШ ГОРДОН 2. ДЕО

ОСТРВО СА ДВА ЛИЦА

црта и пише
ДЕН БЕРИ /DAN BARRY/

ДОК СУ ПЛОВИЛИ ПРЕМА ЛУЦИ МЕРКА, ДА БИ ШПИЈУНИРАЛИ ТИРАНИНА МИНГА II, ДЕЈЛ, ФЛАШ И ЗАРКОВ ДОЖИВЕЛИ СУ БРОДОЛОМ. ФЛАШ СЕ НАСУКАО НА ЈЕДНО ОСТРВО. РОБОТИ ЖИВОТИЊЕ ОДВУКЛИ СУ ГА У ПРЕОКРЕНУТИ ГРАД СА ДОЊЕ СТРАНЕ ОСТРВА...

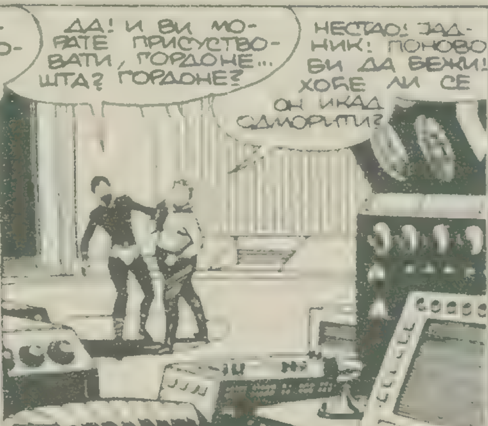

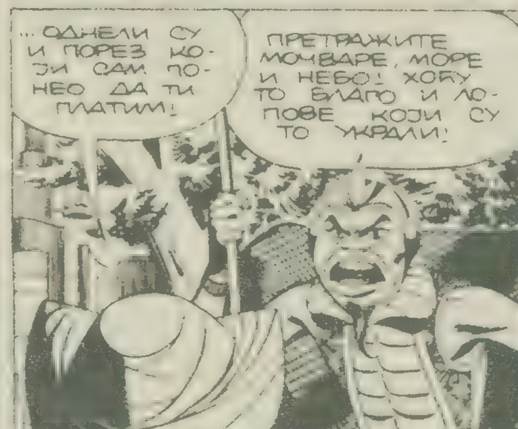

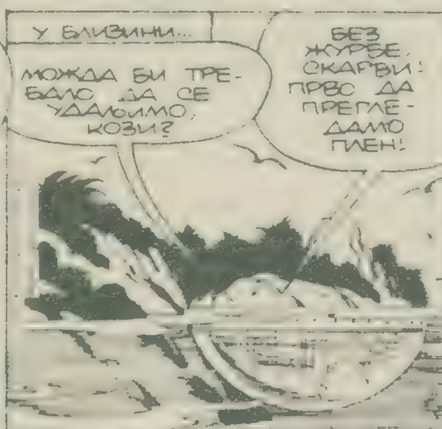

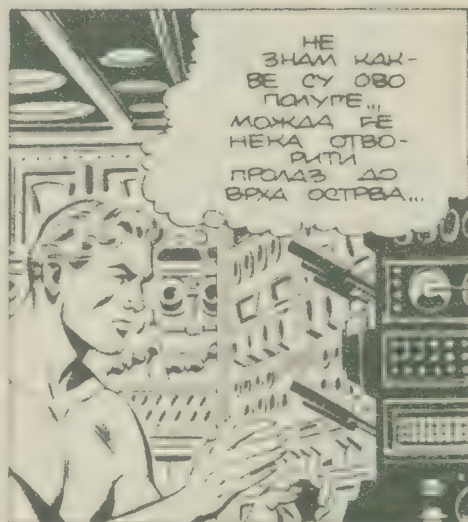

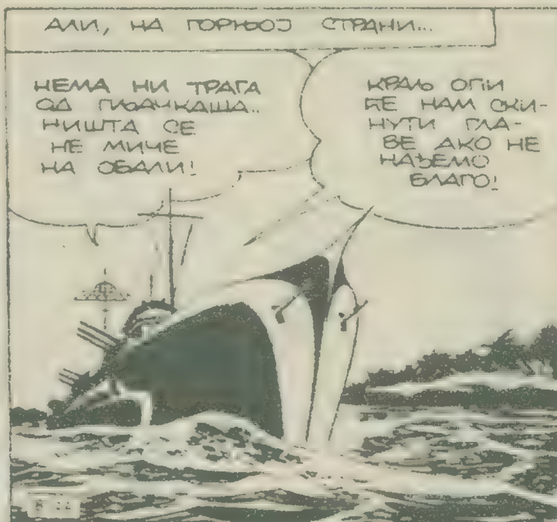

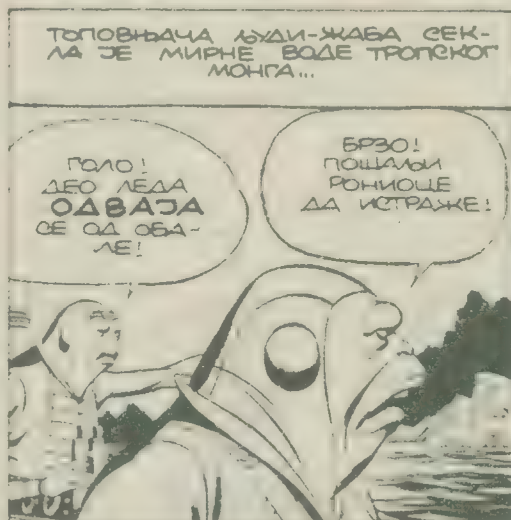

НЕ ЗНАМ КАКВЕ СУ ОВО ПОЛУГЕ... МОЖДА ЋЕ НЕКА СТВОРИТИ ПРОЛАЗ ДО ВРХА ОСТРВА...

АЛИ, НА ГОРЊОЈ СТРАНИ...
НЕМА НИ ТРАГА ОД ГМЉАЧКАША.. НИШТА СЕ НЕ МИЧЕ НА ОБАЛИ!
КРАЉ ОПИ ЋЕ НАМ СКИНУТИ ГЛАВЕ АКО НЕ НАЂЕМО БЛАГО!

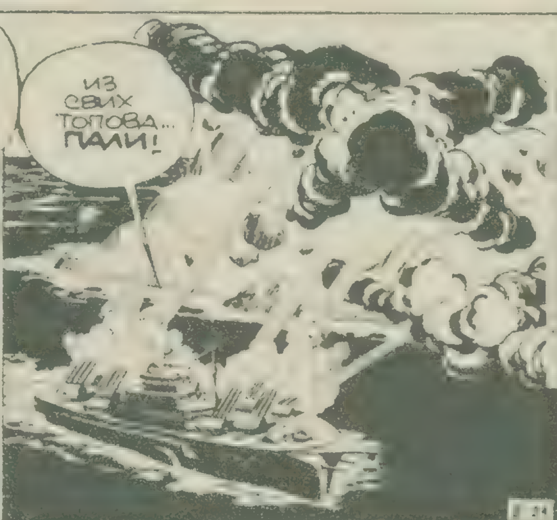

ЧЕКАЈ, ГОЛО! ПОГЛЕДАЈ... ЛЕД СЕ СТВАРА НА ДЕЛУ КОПНА!
ЛЕД? У ОВИМ ВОДАМА?

ТОПОВЊАЧА ЉУДИ-ЖАБА СЕКЛА ЈЕ МИРНЕ ВОДЕ ТРОПСКОГ МОНГА...
ГОЛО! ДЕО ЛЕДА ОДВАЈА СЕ ОД ОБАЛЕ!
БРЗО! ПОШАЉИ РОНИОЦЕ ДА ИСТРАЖЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

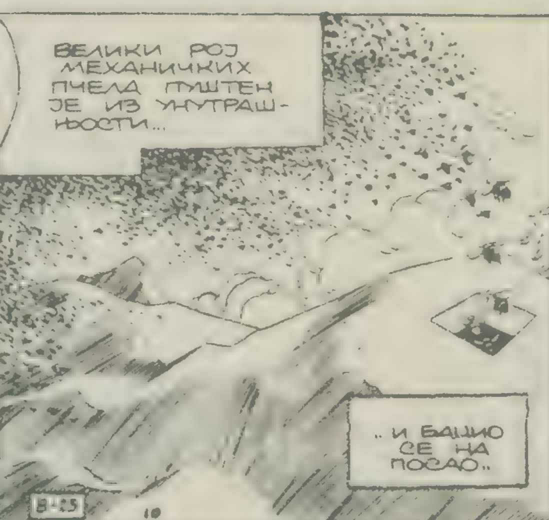

РОНИЛАЦ ГОЛОУ! ИСПОД ОСТРВА НАЛАЗИ СЕ ГРАД!
НАШЛИ СМО ГМЉАЧКАШКО ГНЕЗДО!

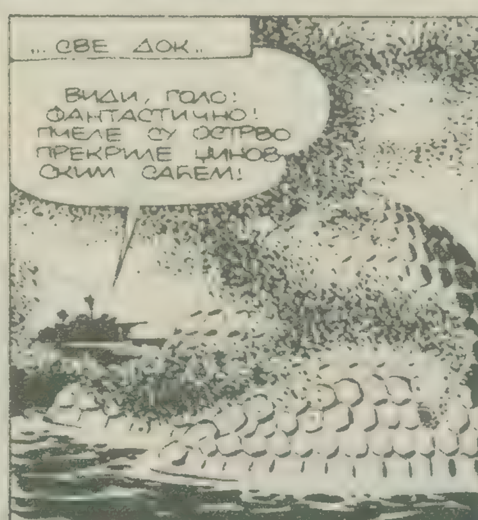

ИЗВИЂАЧИ СУ ЈАВИЛИ ДА СЕ ИСПОД ОСТРВА НАЛАЗИ ГРАД, КОМАНДИРЕ ГОЛО!
ПОВЕЖИ МЕ СА КРАЉЕМ ОПИЈЕМ! ПРИПРЕМИ НАПАД!

ИЗ СВИХ ТОПОВА... ПАЛИ!

НА ДРУГОЈ СТРАНИ ОСТРВА Е-3...
ЕКСПЛОЗИЈЕ! ШТА ЈЕ ТО?
БОМБАРДОВАЊЕ, ГОСПОДИНЕ КОЗИ. ТО ЈЕ НАПАД!

ОСТРВО ЈЕ НАПАДНУТО! ШТА ДА РАДИМО, КОЗИ?
МАШИНЕ ЗА ОДБРАНУ ЋЕ АУТОМАТСКИ ОСЛОБОДИТИ САЋЕ!
ОХ, ДА! САЋЕ!

ВЕЛИКИ РОЈ МЕХАНИЧКИХ ПЧЕЛА ПУШТЕН ЈЕ ИЗ УНУТРАШЊОСТИ...
..И БАЦИЛО СЕ НА ПОСАО..

... СВЕ ДОК..
ВИДИ, ГОЛО: ФАНТАСТИЧНО! ПЧЕЛЕ СУ ОСТРВО ПРЕКРИЛЕ ЏИНОВСКИМ САЋЕМ!

САД СМО БЕЗБЕДНИ, КОЗИ! ЊИХОВО ОРУЖЈЕ НЕ МОЖЕ РАЗБИТИ САЋЕ!
ОНИ МЕ НЕ БРИНУ, СКАРВИ, НЕГО ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК! ОН НАС ЈЕ ОДАО ЛЕДОМ НА ПОВРШИНИ! КАКО САДА ДА БРИНЕ О НАМА?

ЈА САМ ВАС ОДАО, КОЗИ! УКЉУЧИО САМ НЕКЕ ПРЕКИДАЧЕ У ЖЕЉИ ДА ПОБЕГНЕМ! НИСАМ ОЧЕКИВАО СВЕ **ОВО**!
ОХ, ГОРДОНЕ, ОНДА МОЖЕМО ДА СЕ **ОПУСТИМО!** ЈЕСИ ЛИ ГЛАДАН?

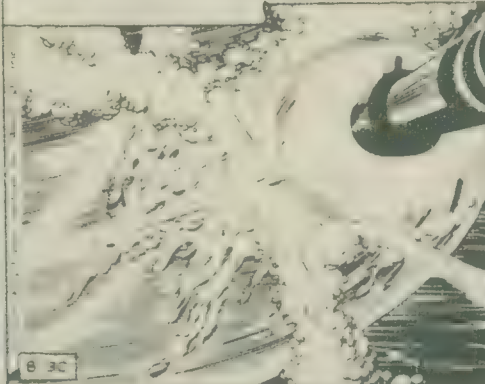

ПРЕМА ПОДВОДНОМ ДЕЛУ ГРАДА, НА ОСТРВУ Е-3, КРЕНУЛА ЈЕ ФЛОТА ПОДМОРНИЦА...
8-28

ЕНО ГА, КРАЉУ ОПИ! ГРАД ГИЉАЧКАША... СКРИВЕН ИСПОД ВОДЕ!
СТАВИЋЕМО ТАЧКУ НА ЊИХОВУ РАБОТУ!
СВА ТОРПЕДА... **ПАЛИ!**

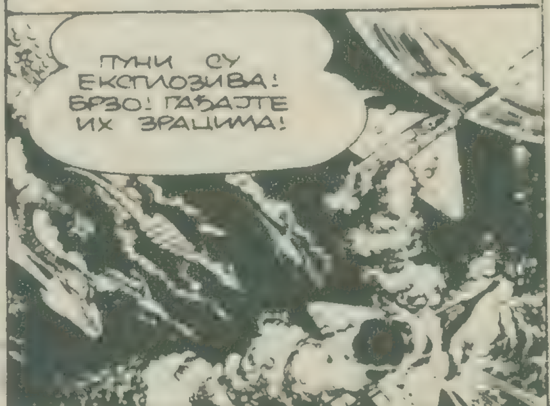

8-29

МОРА ДА ЈЕ КУПОЛА ВЕОМА ДЕБЕЛА! НИ ОГРЕБОТИНЕ!
ОНДА ЋЕМО ЈЕ **ИСТОПИТИ!** ПОЗОВИ БРОДОВЕ СА КАРБИДНИМ БАКЉАМА!

У ПРАВЦУ ЗАШТИТНЕ КУПОЛЕ КРЕНУЛЕ СУ МАЛЕ ПОДМОРНИЦЕ ЈЕДНОСЕДИ...
ИСПАЛИТЕ КАРБИДНЕ ЗРАКЕ **ИЗБЛИЗА!** ИСТОПИЋЕМО ТО КАО ВОСАК!

МОЋНИ КАРБИДНИ ТОПОВИ, СА ТОПЛОТОМ ХИЉАДА АЦЕТИЛЕНСКИХ БАКЉИ, ПОЧЕЛИ СУ ДА ОМЕКШАВАЈУ КУПОЛУ...
8-30

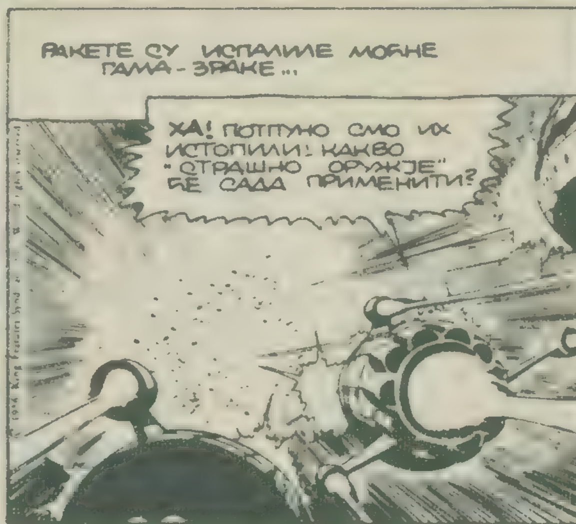

А У ГРАДУ...
КОЗИ! НЕМОЈ САМО ДА **СЕДИШ!** ЗА НЕКОЛИКО ЧАСОВА ЋЕ ПРОЋИ КРОЗ КУПОЛУ!
АЛИ, ГОРДОНЕ, ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК ОСТРВА ЋЕ ВЕЋ НЕШТО ДА СМИСЛИ. ОПУСТИТЕ СЕ И САМО ГЛЕДАЈТЕ!
ДА... ГЛЕДАЈТЕ!

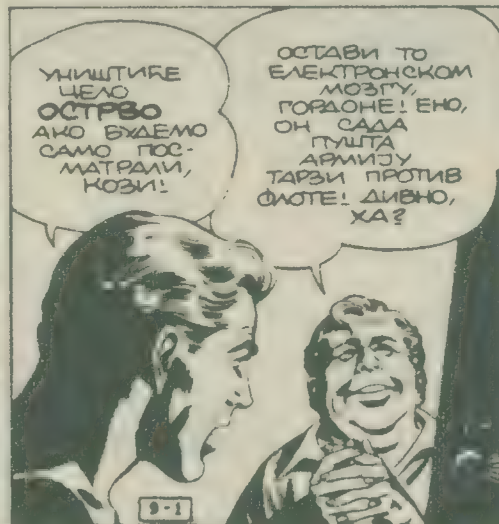

ТАЛАС МЕХАНИЧКИХ ЗМАЈЕВА ЗАГИЊАО ЈЕ СА ПОВРШИНЕ ОСТРВА И ЗАРОНИО ПРЕМА ПОДМОРНИЦАМА...
ПУНИ СУ ЕКСПЛОЗИВА! БРЗО! ГАЂАЈТЕ ИХ ЗРАЦИМА!

ЈЕДНА МАЛА ПОДМОРНИЦА СЕ ОКРЕНУЛА И...
ЗМАЈЕВИ СУ БИЛИ УНИШТЕНИ...

ЗА ТО ВРЕМЕ У ВАЗДУХУ...
ЈАТО "МОРСКИХ ПТИЦА" ИСПАЉУЈЕ ЗРАКЕ ИЗ ОЧИЈУ! ОЧИСТИМО ИХ!

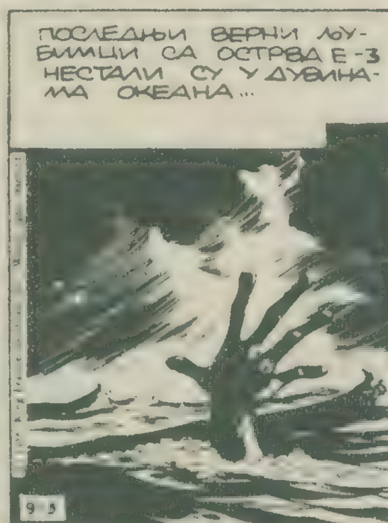

„МОРСКЕ ПТИЦЕ" НАПАДАЈУ! СПРЕМИТЕ СЕ!

РАКЕТЕ СУ ИСПАЛИЛЕ МОЋНЕ ГАМА-ЗРАКЕ...
ХА! ПОТПУНО СМО ИХ ИСТОПИЛИ! КАКВО „СТРАШНО ОРУЖЈЕ" ЋЕ САДА ПРИМЕНИТИ?

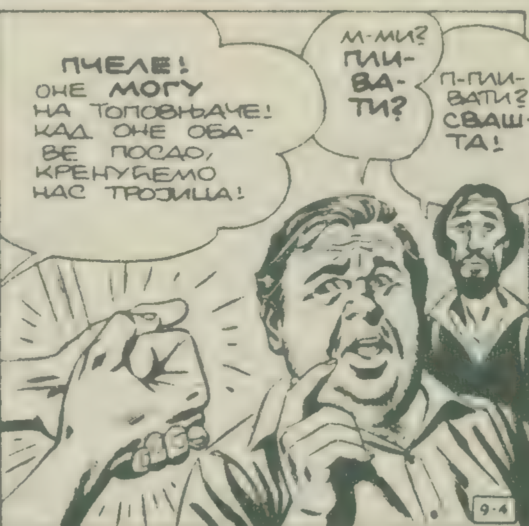

УНИШТИЋЕ ЦЕЛО **ОСТРВО** АКО БУДЕМО САМО ПОСМАТРАЛИ, КОЗИ!
ОСТАВИ ТО ЕЛЕКТРОНСКОМ МОЗГУ, ГОРДОНЕ! ЕНО, ОН САДА ПУШТА АРМИЈУ ТАРЗИ ПРОТИВ ФЛОТЕ! ДИВНО, ХА?
9-1

РОБОТИ-ТАРЗЕ, КАО ЖИВЕ МИНЕ СУ ЗАПЛИВАЛИ...
ЗА ГОСПОДИНА КОЗИЈА! РАЗНЕСИМО ЉУДЕ-ЖАБЕ!

АЛИ, БРОДОВИ СУ ОТВОРИЛИ ВАТРУ...
...И РАЗНЕЛИ САМОУБИЛАЧКУ АРМИЈУ...

ПОСЛЕДЊИ ВЕРНИ ЉУБИМЦИ СА ОСТРВА Е-3 НЕСТАЛИ СУ У ДУБИНАМА ОКЕАНА...
9-3

ЉУДИ-ЖАБЕ НЕОМЕТАНО ТОПЕ КУПОЛУ! А СВЕ МЕХАНИЧКЕ ЖИВОТИЊЕ СУ УНИШТЕНЕ!
СВЕ СЕМ ПЧЕЛА... КАД БИ МОГЛЕ ДА ПРОДРУ У ПОДМОРНИЦЕ, ИЗБОЛЕ БИ СВАКОГ ЧОВЕКА-ЖАБУ!

ПЧЕЛЕ! ОНЕ **МОГУ** НА ТОПОВЊАЧЕ! КАД ОНЕ ОБАВЕ ПОСАО, КРЕНУЋЕМО НАС ТРОЈИЦА!
М-МИ? **ПЛИВАТИ?**
П-ПЛИВАТИ? **СВАШТА!**
9-4

ДА! ИЗВЕШЋЕМО НАРОД ПРЕ НЕГО ЉУДИ-ЖАБЕ **ПОТОПЕ** ОСТРВО Е-3!
А-АЛИ ПЛИВАЊЕ.. НИЈЕ ЛИ ТО СТРАШНО?

ХЕМИКАЛИЈА ЈЕ СПРЕМНА, ГОРДОНЕ! АЛИ, ЈА... УХ... **ИСЦРПЉЕН** САМ ОД ОКРЕТАЊА ДУГМАДИ!
САДА ЋЕМО ПУСТИТИ „ПЧЕЛЕ" У ОВАЈ НАПИТАК!

ЕТО! НАПИЛЕ СУ СЕ! САДА НЕКА КРЕНУ! ВЕЋ ЈЕ НОЋ!
9-5

КОМАНДИРЕ! РОЈ ПЧЕЛА!
ОПЕТ ЊИХОВИ ЉУБИМЦИ! ПУСТИ ТОПЛОТНЕ ЗРАКЕ!

ЗРАЦИ СУ УНИШТИЛИ МНОГЕ ПЧЕЛЕ-РОБОТЕ...
ИДИОТИ! КОЛИКО ЖИВОТИЊА ТРЕБА ДА ИМ УНИШТИМО ДА БИ ОВА ГЛУПОСТ ПРЕСТАЛА?

...АЛИ СУ НЕКЕ ПРОШЛЕ...
АУХ! ПРОКЛЕТИ СТВОР!

ПРОКЛЕТИЊО! НАУЧИЋУ ТЕ ЈА...
АУХ! ДО ЂАВОЛА...
НАТРАГ НА ОРУЖЈЕ! ДОЛАЗИ ИХ ЈОШ...

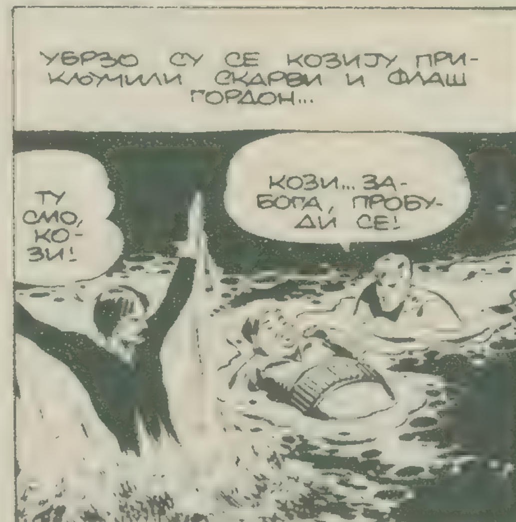
КОМАНДИРЕ... НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ! ЉУДИ... СУ... ЗАССС...
ОНЕСВЕСТИО СЕ! ШТА СЕ ТО... АУХ! ПРОКЛЕТЕ ПЧЕЛЕ!

ЗА НЕКОЛИКО МИНУТА ЧИТАВА ПОСАДА ТОПОВЊАЧЕ ЛЕЖАЛА ЈЕ НА ПАЛУБИ... У СНУ..
А ПЧЕЛЕ-РОБОТИ ПОСЛАЛЕ СУ ПОРУКУ: МИСИЈА УСПЕЛА!

У РЕДУ! ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ПЛИВАЊЕ! ПРВО ВИ, КОЗИ! ПОМОЋИ ЋЕМО ВАМ ДА СЕ ПРОВУЧЕТЕ!
ВРЛО ЉУБАЗНО ОД ВАС! ПЛАШИО САМ СЕ ДА ЋУ СЕ ЗАГЛАВИТИ!

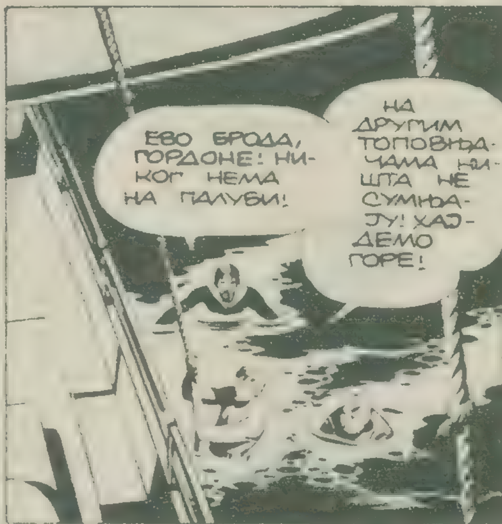
ХВАЛА, ГОРДОНЕ! НИКАД СЕ НЕ БИХ ПРОВУКАО САМ!
ОПУСТИТЕ СЕ, КОЗИ! ИСПАЛИЋЕМО ВАС НА ПОВРШИНУ!

КАО ПРОЈЕКТИЛ, КОЗИ ЈЕ ИСПАЉЕН ПОРЕД ЦЕНТРА ГРАВИТАЦИЈЕ...
...У БЛИЗИНИ ОСТРВА Б-3...

АХХ! ПОЈАС ЋЕ ОДРЖАВА НА ПОВРШИНИ.. ААХ! ДОК ЧЕКАМ СКАРВИЈА И ГОРДОНА, МОГАО БИХ... ЗЗЗЗЗ...

УБРЗО СУ СЕ КОЗИЈУ ПРИКЉУЧИЛИ СКАРВИ И ФЛАШ ГОРДОН...
ТУ СМО, КОЗИ!
КОЗИ... ЗА БОГА, ПРОБУДИ СЕ!

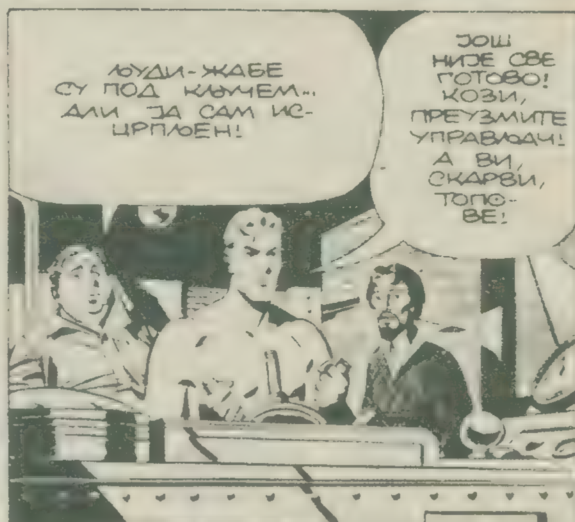
ХУМФ! ШТА? ОХ, ДА, ГОРДОНЕ! СПРЕМАН САМ ЗА СВАКУ АКЦИЈУ!
ШШШ! УКЉУЧИТЕ МЛАЗНИКЕ! А САДА, ЗА МНОМ!

ТРОЈКА ЈЕ БРЗО СТИГЛА ДО ТОПОВЊАЧЕ...

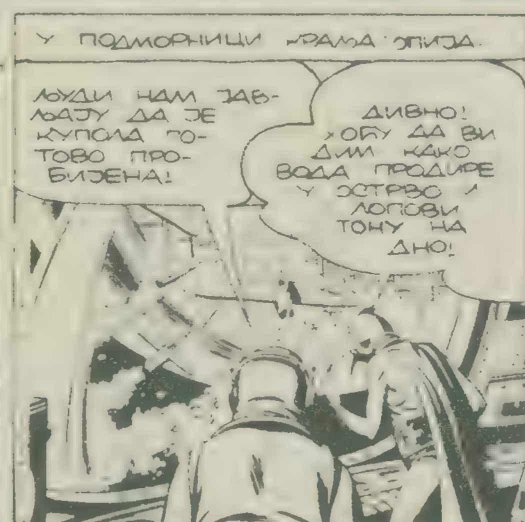

ЕВО БРОДА, ГОРДОНЕ! НИКОГ НЕМА НА ПАЛУБИ!
НА ДРУГИМ ТОПОВЊАЧАМА НИШТА НЕ СУМЊАЈУ! ХАЈДЕМО ГОРЕ!

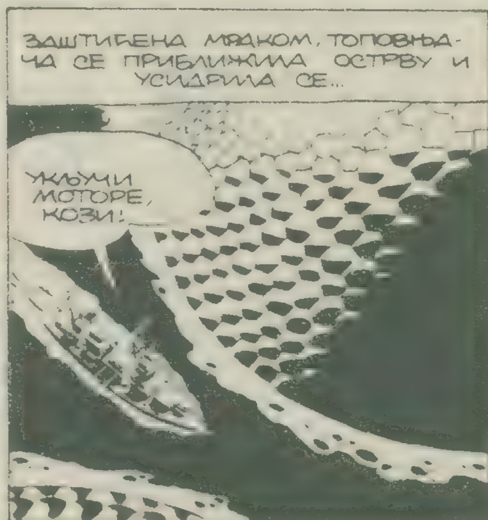

СВИ СПАВАЈУ! ХАЈДЕ, КОЗИ! ВРЕМЕ ПРОЛАЗИ!
ПУФ! ОПРОСТИТЕ, ГОРДОНЕ! ПРЕТЕЖАК САМ! А ТО... ПУФ... НИЈЕ МАЛА СТВАР!
ПУФ! СТВАРНО НИЈЕ!

'АЈДЕ ДА ЉУДЕ-ЖАБЕ ЗАКЉУЧАМО ПОД ПАЛУБУ, А ОНДА ЋЕМО КА ОСТРВУ!
ОХ... КАД БИСМО САМО МОГЛИ ДА ИХ СЕ РЕШИМО!

ЉУДИ-ЖАБЕ СУ ПОД КЉУЧЕМ... АЛИ ЈА САМ ИСЦРПЉЕН!
ЈОШ НИЈЕ СВЕ ГОТОВО! КОЗИ, ПРЕУЗМИТЕ УПРАВЉАЧ! А ВИ, СКАРВИ, ТОПОВЕ!

ПРИБЛИЖИЋЕМО БРОД ОСТРВУ! САМО ДА НАС ДРУГИ БРОДОВИ НЕ ОПАЗЕ!

У ПОДМОРНИЦИ
ЉУДИ НАМ ЈАВЉАЈУ ДА ЈЕ КУПОЛА ГОТОВО ПРОБИЈЕНА!
ДИВНО! ХОЋУ ДА ВИДИМ КАКО ВОДА ПРОДИРЕ У ОСТРВО И ЛОПОВИ ТОНУ НА ДНО!

ЗАШТИЋЕНА МРАКОМ, ТОПОВЊАЧА СЕ ПРИБЛИЖИЛА ОСТРВУ И УСИДРИЛА СЕ...
ИСКЉУЧИ МОТОРЕ, КОЗИ!

ИДЕМ ПО ОСТАЛЕ ЉУДЕ... ЧЕКАЈТЕ НАС ОВДЕ!
СРЕЋНО, ГОРДОНЕ!

СА ДОЊЕ СТРАНЕ ОСТРВА...
ГЛЕДАЈТЕ! ВОДА ЦУРИ КРОЗ КУПОЛУ!
ПРОПАЛИ СМО!

КУПОЛА ПУЦА! ВОДА ЦУРИ! А КОЗИ НАС ЈЕ НАПУСТИО!
НЕ, НИЈЕ!

ОХ! ФЛАШ ГОРДОН!
БЕЗ ГУЖВЕ, СВЕ ЋУ ВАС ОДВЕСТИ НА ПОВРШИНУ! КОЗИ НАС ЧЕКА ГОРЕ!

ЈЕДАН ПО ЈЕДАН... ПРВО ДЕЦА... БИЋЕТЕ БЕЗБЕДНО ИСПАЉЕНИ НА ПОВРШИНУ!
БРЗО, ГОРДОНЕ! ВОДА ЋЕ УСКОРО ПРОДРЕТИ!

ВОДА ПОЛАКО ПРОДИРЕ У ОСТРВО Е-3...

САМО ПОЛАКО! СВИ ЋЕТЕ СТИЋИ НА ПОВРШИНУ!

А ГОРЕ...

ТУ СТЕ, ГОСПОЂО ПАРАС! САД ЋЕТЕ НА БРОД, ДА САЧЕКАТЕ ОСТАЛЕ!

АЛИ, КУПОЛА ЋЕ ПОПУСТИТИ! ГОРДОН ИХ НЕЋЕ СВЕ ИЗВУЋИ!

А И АКО УСПЕ, ОН ЋЕ ОСТАТИ ПОСЛЕДЊИ! КО ЋЕ **ЊЕГА** ИСПАЛИТИ НА ПОВРШИНУ?

ВИ СТЕ ПОСЛЕДЊИ, ПРИЈАТЕЉУ! КАЖИТЕ КОЗИЈУ ДА ОДМАХ ОТПЛОВИ!

АЛИ ШТА ЋЕТЕ ВИ, ГОРДОНЕ? КО ЋЕ ВАМ ЗАТВОРИТИ КОМОРУ И ЛАНСИРАТИ ВАС?

ПОДЕСИЋУ ТО НА АУТОМАТСКИ РАД! ТО ЈЕ СПОРИЈЕ, АЛИ ЋЕ МЕ ИЗНЕТИ!

СПРЕМАН!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

МАЛЕ ПОДМОРНИЦЕ УЗМИЧУ КРАЉУ ОПИ! НАПРСЛИНЕ СЕ ШИРЕ.

НАПРЕД... СВОМ БРЗИНОМ! ВОДА ЋЕ УСКОРО ПРОДРЕТИ!

ИМАМ ДЕСЕТ СЕКУНДИ ДА СЕ ПРОВУЧЕМ ПРЕ НЕГО ШТО СЕ КОМОРА ЗАТВОРИ...

АУТОМАТСКО

АЛИ, У ТОМ ТРЕНУТКУ ОСТРВО Е-3 СЕ ЗАТРЕСЛО ПОД ЗАСТРАШУЈУЋОМ ГРМЉАВИНОМ...

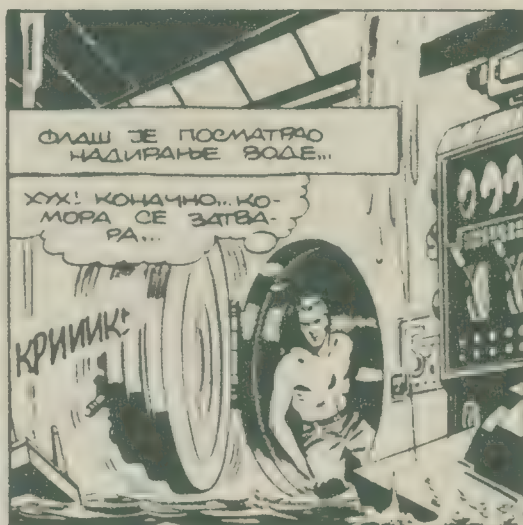
СТОТИНЕ ТОНА ВОДЕ ЈЕ НАГРНУЛО КРОЗ ИЗЛОМЉЕНУ ПЛАСТИЧНУ КУПОЛУ...

ВОДА ЈЕ БРЗО ИСПУНИЛА ГРАД И ПОТОПИЛА ЈЕ ВИСОКЕ ЗГРАДЕ. ЛОМИЛА ИХ ЈЕ КАО КУТИЈЕ ШИБИЦА...

У ПОДРУМУ ИСПОД ГРАДА...

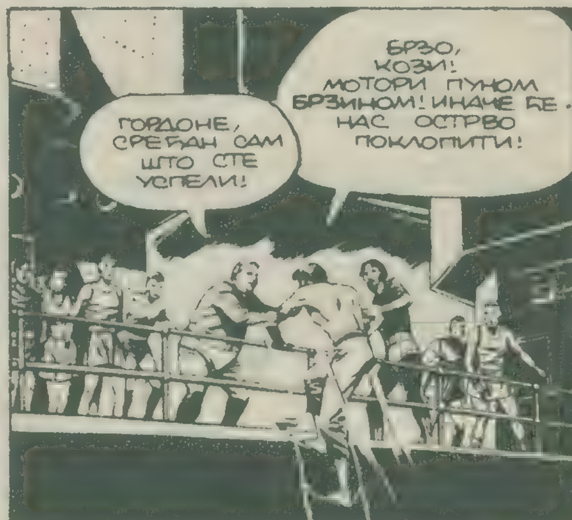
ВОДА ПРОДИРЕ КРОЗ ПОД И ПЛАФОН...

НЕ МОГУ ДА ЗАТВОРИМ КОМОРУ ИЗНУТРА... ТРЕБА ЈОШ НЕКОЛИКО СЕКУНДИ... СОБА СЕ **ПРЕБРЗО** ПУНИ ВОДОМ...

ФЛАШ ЈЕ ПОСМАТРАО НАДИРАЊЕ ВОДЕ...
ХУХ! КОНАЧНО... КОМОРА СЕ ЗАТВАРА...
КРИИИК!

А ЗАТИМ...
ИСПАЉЕН САМ КРОЗ ОТВОР... КАО ДА ЛЕБДИМ У СВЕМИРУ...
9-20

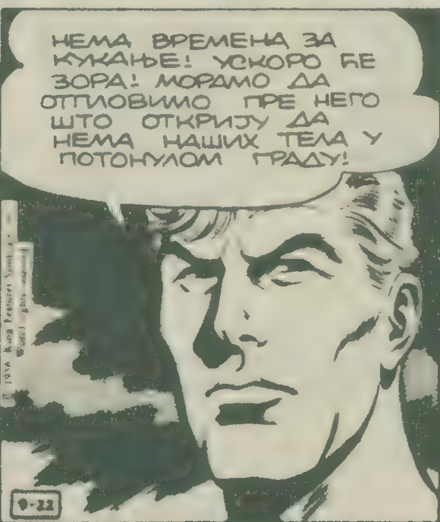

НА ПОВРШИНИ САМ!
ФЛАШЕ, ПЛИВАЈТЕ... БРЗО! ОСТРВО ЋЕ СЕ ПРЕВРНУТИ! ПОКЛОПИЋЕ ВАС!

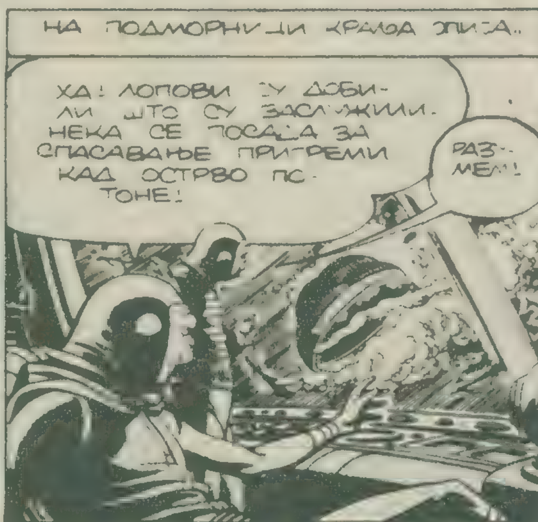

ГОРДОНЕ, СРЕЋАН САМ ШТО СТЕ УСПЕЛИ!
БРЗО, КОЗИ! МОТОРИ ПУНОМ БРЗИНОМ! ИНАЧЕ ЋЕ НАС ОСТРВО ПОКЛОПИТИ!

ДОБРО, ГОРДОНЕ! ПУНОМ БРЗИНОМ!
9-21

НАЈЕДНОМ...
ВИДИ! НАШЕ ОСТРВО!
ПРЕВРЋЕ СЕ!

СВЕ ТЕ ГОДИНЕ ЛЕПОГ ЖИВОТА... СВЕ ЈЕ ТО САДА ПОСТАЛО ГРОБНИЦА НА ДНУ МОРА!
Н-НЕ МОГУ ДА ГЛЕДАМ!

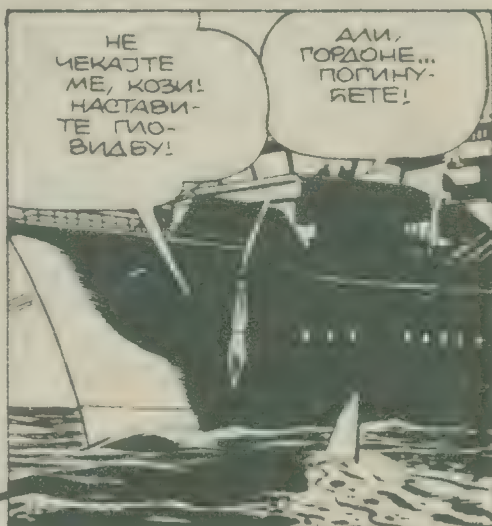

НЕМА ВРЕМЕНА ЗА КУКАЊЕ! УСКОРО ЋЕ ЗОРА! МОРАМО ДА ОТПЛОВИМО ПРЕ НЕГО ШТО ОТКРИЈУ ДА НЕМА НАШИХ ТЕЛА У ПОТОНУЛОМ ГРАДУ!
9-22

НА ПОДМОРНИЦИ КРАЉА ЗЛИЦА..
ХА! ЛОПОВИ СУ ДОБИЛИ ШТО СУ ЗАСЛУЖИЛИ. НЕКА СЕ ПОСАДА ЗА СПАСАВАЊЕ ПРИПРЕМИ КАД ОСТРВО ПОТОНЕ!
РАЗУМЕМ!

НА ОБАЛИ...
УКРАДЕНИ БРОД! НЕ МОГУ ДА ЈАВИМ ФЛОТИ... МОРАЋУ САМ ДА ЗАУСТАВИМ ОВЕ ЛОПОВЕ...

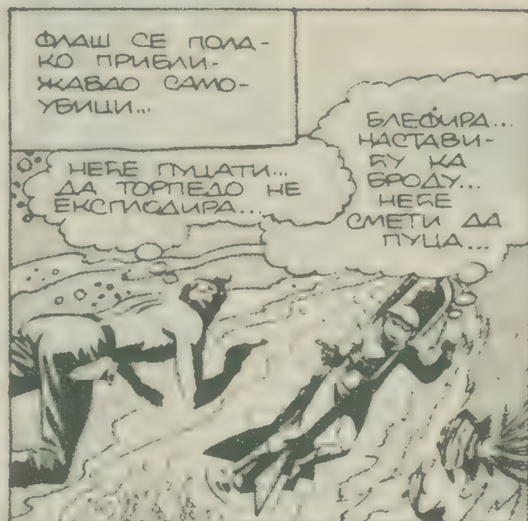

ОВАЈ ТОРПЕДО ЋЕ ТО УЧИНИТИ... А ЈА ЋУ ПОСТАТИ СЛАВАН...
9-25

ЈЕ ЛИ ОНО АЈКУЛА, ГОРДОНЕ?
ШТА? ТОРПЕДО... И ЧОВЕК-ЖАБА! ПУНОМ БРЗИНОМ, КОЗИ! ЈА ЋУ СЕ ПОБРИНУТИ ЗА ОВОГ!

НЕ ЧЕКАЈТЕ МЕ, КОЗИ! НАСТАВИТЕ ПЛОВИДБУ!
АЛИ, ГОРДОНЕ... ПОГИНУЋЕТЕ!

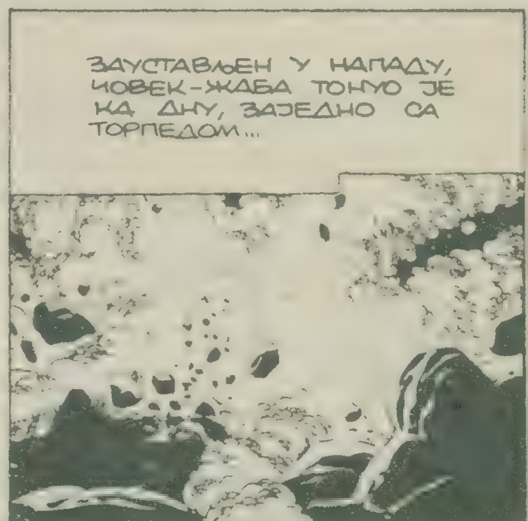

ЕВО ГА ТАЧНО ИЗНАД МЕНЕ...
ЈЕДАН ОД ПЛИВАЧКАША...

НЕЋЕШ ДАЉЕ, ДРУГАР...
БУДАЛА... АКО ОПАЛИ, ТОРПЕДО ЋЕ ЕКСПЛОДИРАТИ... БРОД ЋЕ УМАКНУТИ...

ФЛАШ СЕ ПОЛАКО ПРИБЛИЖАВАО САМОУБИЦИ...
НЕЋЕ ПУЦАТИ... ДА ТОРПЕДО НЕ ЕКСПЛОДИРА...
БЛЕФИРА... НАСТАВИЋУ КА БРОДУ... НЕЋЕ СМЕТИ ДА ПУЦА...

САДА! ДОВОЉНО ЈЕ БЛИЗУ...
ООХХ!

ТОРПЕДО ПАДА КА ДНУ... БОЉЕ ЈЕ ДА ЗБРИШЕМ...

ЗАУСТАВЉЕН У НАПАДУ, ЧОВЕК-ЖАБА ТОНУО ЈЕ КА ДНУ, ЗАЈЕДНО СА ТОРПЕДОМ...

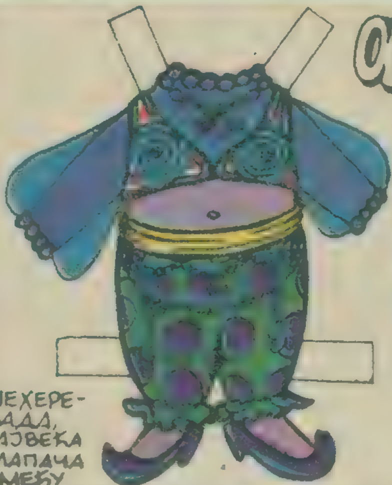

ОХ, ГРОЗНО! ГОРДОН ЈЕ ЖРТВОВАО СВОЈ ЖИВОТ ДА НАС СПАСЕ! НИСМО ТО ЗАСЛУЖИЛИ, СКАРВИ!
НАШ НАРОД ЈЕ СПАСЕН, КОЗИ! КАД НАЂЕМО НОВО МЕСТО ЧАК ЋУ ДА РАДИМ...

СТРАДАО ЈЕ ЗА НАШЕ ДОБРО! ЈАДНИ ГОРДОН!
ЗАТО ЋЕМО ДА ИЗГРАДИМО ДРУГО ОСТРВО! ОН БИ БИО ПОНОСАН НА НАС!

НЕ, СКАРВИ! НЕМА ВИШЕ ПАРАЗИТСКИХ ОСТРВА! НАПРАВИЋЕМО ПРАВИ ГРАД И РАДИТИ САМИ!
ДА! БИЋЕ ТО СТРАШНА ЖРТВА, АЛИ ИПАК МАЊА ОД ЊЕГОВЕ! А У ЊЕГОВУ ЧАСТ, НАЗВАЋЕМО ТО МЕСТО ГОРДОН-ГРАД!

АЛИ, КАДА СЕ БРОД УДАЉИО, ЈЕДНА ПЛАВОКОСА ГЛАВА СЕ ПОЈАВИЛА ИЗНАД ТАЛАСА...
КРАЈ

ОБУЦИТЕ ПРИНЦЕЗУ-КЛИНЦЕЗУ

ШЕХЕРЕЗАДА, НАЈВЕЋА АЛАПАЧА МЕЂУ ПРИНЦЕЗАМА ЈЕР ЈЕ ПРИЧАЛА 1001 НОЋ

ЗЛАТОКОСА, ПРИНЦЕЗА КОЈА МНОГО ВОЛИ ДА СЕ ЧЕШЉА, ПА ЈОЈ ЗЛАТНЕ ВЛАСИ ЛЕТЕ ПО СВЕТУ И СЛУЖУЈУ ПРИНЧЕВЕ

ПРИНЦЕЗА-КЛИНЦЕЗА У ДАМСКОМ УНТЕРЦИГЕРУ

ПРИНЦЕЗУ-КЛИНЦЕЗУ ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН, ПА ИСЕЦИТЕ. ХАЉИНЕ СЕ НЕ ЛЕПЕ НА КАРТОН.

ПРИНЦ ЖАБА

ИЗУЗЕТНО ОСЕТЉИВА ПРИНЦЕЗА КОЈА ВОЛИ ДА ПУТУЈЕ А ЖУЉА ЈЕ ЧАК И ЗРНО ГРАШКА ДОК СПАВА

ЈАДНА СНЕЖАНА КОЈУ МАЋЕХА ТЕРА ДА РАДИ У ПОЦЕПАНИМ ХАЉИНАМА (ПОСЛЕ СУ ПАТУЉЧИ СРЕДИЛИ МАЋЕХУ, ПА ЈЕ СНЕЖАНА НОСИЛА БОЉУ ГАРДЕРОБУ)

ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА, КОЈА ЈЕ ПРВО САРАЂИВАЛА С ВЕШТИЦОМ ПА ПОШТО ЈЕ УВИДЕЛА ГРЕШКУ ОПРЕДЕЛИЛА СЕ ЗА ПРИНЦА ИВАНА.

ТУРАНДОТ, КИНЕСКА ПРИНЦЕЗА КОЈА ЈЕ МУЧИЛА ПРОСЦЕ ПОСТАВЉАЈУЋИ ИМ НЕДЕФИНИСАНА ПИТАЊА

ОВУ ПРИНЦЕЗУ ЈЕ ЗЛИ ЧАРОБЊАК ПРЕТВОРИО У ЛАБУДА ДА БИ ИГРАЛА БАЛЕТ ПО ЈЕЗЕРУ

ПРИНЦЕЗА КОЈА СЕ СВАЂАЛА СА ПРИНЦОМ ПРЕТВОРЕНИМ У ЖАБУ (ВИДИ ГОРЕ)

ПРОСЕЦИ ЦРТИЦЕ И ПРОВУЦИ НОГЕ

ВИЛИНСКА ПРИНЦЕЗА

СПАВАЧИЦА УСПАВАНЕ ЛЕПОТИЦЕ

МАМИНА ПРИНЦЕЗА (ЈЕР СВАКОЈ ЈЕ МАЈЦИ ЊЕНА КЛИНЦЕЗА-ПРИНЦЕЗА)

НА 64 БОЈНА ПОЉА

МАШИНА

НА 64 БОЈНА ПОЉА

СЕ ЉУТИ

ЗА НЕКЕ ШАХИСТЕ ГОВОРИЛО СЕ ДА ИГРАЈУ КАО АУТОМАТИ. ЧУВЕНИ АУТОМАТ БИО ЈЕ – ШАХИСТ

Да онај ко игра мора и да греши и, наравно, губи, јасно је свакoм ко је одиграо бар једну партију шаха. Мало је оних који су успели да се приближе идеалу савршенства и непогрешивости. Кубанског велемајстора Капабланку који од 1914–1924. није изгубио ниједну партију сматрали су непобедивим и називали га аутоматом, шаховском машином. И за Бобија Фишера се говорило да игра попут компјутера.

Идеја да се направи машина која игра шах веома је стара. Михаил Ботвиник, шампион као Капабланка и Фишер, бавио се и научним радом и, као електроинжењер, поставио је себи задатак да направи робота – шахисту.

Али, на ту идеју дошле су, пре свега, много раније него Ботвиник промућурне главе које су у томе виделе могућност да лако зараде новац. Кажу да је неко 8. маја 1783. године у Лондону за време Филидорове партије на слепо – и то против тројице противника узвикнуо: – Ово није човек, ово је машина!

Француски шахиста Филидор, у своје време најбољи на свету, није био први који је играо симултанке „на слепо".

ЧУДО ЧУЧИ У САНДУКУ

Тврђење да је Филидорова игра била повод да се направи машина која игра шах није тачна. Први шаховски аутомат направио је у Бечу аустријски механичар Фаркаш Кемпелен још 1768. године. Ваљда из погрешног убеђења да је шах настао у Малој Азији, творац је свом прилично помпезном аутомату дао име „Турчин".

Шта је, у ствари, био „Турчин"? Машина састављена од фигуре човека нормалне величине обученог у турско одело и једног повећег сандука на чијем је горњем делу била шаховска табла с фигурама. Лутка је могла да клима главом и чинила је то сваки пут кад би „аутомат" противнику дао шах. Тајна је, међутим, чучала у самој кутији – механизам који је могао да се помера час у леву, час у десну страну кутије, већ према томе на којој је страни сандука било „чудо невиђено" у виду човека који одлично игра шах.

Довитљивим решењем са огледалима Кемпелен је успео да завара посматраче – веровали су (не баш сви) да су у кутији све сами зупчаници, опруге, калемови и вазда којекаквих дрангулија.

Пошто би „Турчина" изгурао на позорницу, прво би отворио десну страну аутомата и показао публици његову унутрашњост. Затим би кутију затворио, узео кантицу уља и та враташца тобож подмазао.

А за то време сакривени шахиста лепо би померио механизам на леву страну, тамо где је он сам до малочас чучао, па се затим преместио у десну. Компликовано, али све се одвијало брзо и тихо. Уговореним знаком шахиста је обавештавао Кемпелена да је „сеоба" завршена и мајстор је знатижељним гледаоцима (да неко, не дај боже, не помисли да ту нису чиста посла) показивао и леву страну аутомата. Тек сад је мајстор Фаркаш могао да „навије" механизам – позамашним кључем притезао је као бајаги погонску опругу и све је било спремно за почетак партије машина против човека. После десетак одиграних потеза мајстор је понављао подмазивање и навијање да би, разуме се, играчу сакривеном у аутомату дао колико-толико времена да мало размисли о игри.

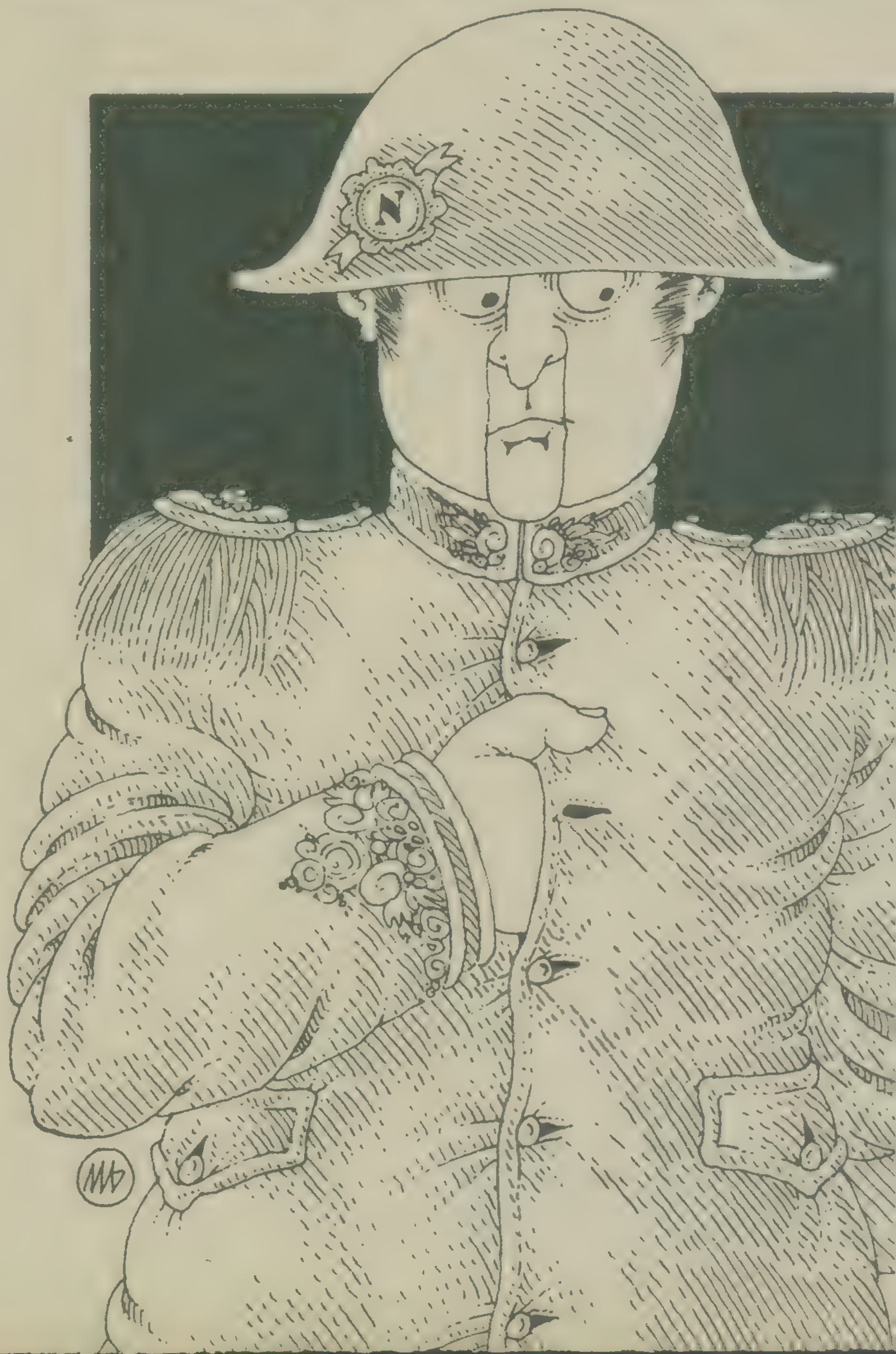
УМАЛО ДА ГА СТРЕЉАЈУ

Без обзира на подвалу, аутомат је био генијално замишљен и направљен. Сакривени играч могао је да види сваки одиграни потез и одигра свој. Људи су долазили, играли са „Турчином" и, по правилу, губили јер је у кутији увек био сакривен одличан шахиста.

Тајну Кемпеленове машинерије покушали су да одгонетну многи познати научници тога доба сумњајући да ту нешто није у реду.

Једном, усред „Турчинове" партије, неки шерет повика: – Пожар! –

У ситуацији „спасавај се ко може" играч у аутомату извукао се на једвите јаде, али, у општој паници, нико га није видео, па ни шаљивџија који је дигао узбуну.

Остало је тајна и како је невидљиви играч прошао кроз врата царских одаја Катарине II а да нико није открио у чему је „штос" аутомата. Наиме, кад је 1780. године руски кнез Павле, син Катарине II, посетио Беч, цар Франц Јозеф сетио се чувене бечке атракције, Кемпеленовог шаховског аутомата. Кемпелен се већ био повукао. Његова машина је сада дотерана и изглачана да се, како ваља, покаже пред кнезом. Катаринин син толико се одушевио „Турчином" да је замолио домаћине да чудо невиђено пошаљу у Русију да га види и његова мајка. И тако је аутомат отпремљен пут далеке Русије, и са „слепим путником" – шахистом, срећно стигао пред царицу.

На балу у Санкт Петербургу царица је одиграла партију са „Турчином". Изненађена и бесна кад јој је аутомат дао мат, срушила је фигуре и цикнула:

– Да је наш, одмах бих дала да га стрељају! Зна се како је било јаднику у аутомату кад је то чуо.

На турнеји по далекој Русији аутомату је све ишло наопако. Јесте да је побеђивао и изазивао дивљење, али... Још му је у ушима одзвањала претња разгневљене царице кад је усред једне партије тако громко кикнуо да га је чула цела сала. Његов власник није се збунио. Одмах је скочио и, сав брижан, затражио да „Турчина" изгурају у помоћну просторију тврдећи да је дошло до квара у механизму. Опет се извукао!

□ КАД ВЕЛИКИ НИСУ ВЕЛИКИ ■

Увидевши да је све пропало играч, тако би бар требало, зауставља сат, пружа противнику руку у знак честитања и потписује формулар. Али не бива увек тако. Најчувенији пример „нерегуларне" предаје збио се на једном од досад најјачих шаховских турнира, у партији између Штајница и Барделебена. На један Штајницов неочекиван потез Барделебен се дубоко замислио, затим мирно устао, узео свој капут и шешир и напустио дворану. Зашто? Публика, а ни многи шахисти, није схватала зашто је предао партију. Штајниц је сачекао да судија турнира обави свој посао, а онда је присутнима показао од чега се његов противник уплашио. Комбинација је била таква да јој је додељена специјална награда за лепоту.

Овакав начин предаје, тих и без речи, сушта је супротност стилу Арона Нимцовича, на пример, који је због свог „тешког" карактера долазио у сукоб са свима од којих је губио, што се ипак није тако често дешавало.

– Зар ја да изгубим од овог идиота?! – узвикнуо је попевши се на столицу сав зајапурен кад је у последњој турнирској партији схватио да се налази пред неизбежним матом. Тим поразом изгубио је прво место и прву новчану награду.

На Њујоршком турниру 1924. године Капабланка је играо са Ретијем. Осам година славни Кубанац није осетио горчину пораза, готово да је заборавио и како то изгледа предати партију. Кад је дошао у изгубљену позицију, Капабланка је немо потписао свој формулар и пружио га Ретију не рекавши ни реч. Неко од савременика забележио је да је првак света у том тренутку подсећао на милионера који сиромаху удељује новчић.

На великом турниру у Бечу 1922. године партије су игране по подне са прекидом од једног часа који су противници користили за анализу позиције. Партију са Гринфелдом Аљехин је прекинуо у врло тешкој позицији. И површна анализа указивала је да је пораз неизбежан уколико је Гринфелд ставио у коверат одређен потез.

На наставак партије Аљехин је дошао комплетно обучен са шеширом на глави. Пришао је столу на коме је била прекинута позиција. Гринфелд је управо повукао ковертирани потез – онај који неминовно води брзој победи. Аљехин је тренутак-два стајао поред стола а онда узео свог краља и из све снаге завитлао га у ћошак сале. Љутито се окренуо и готово трчећи напустио дворану. Несретну фигуру организатори су касније једва пронашли!

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Са аутоматом су играли многи и те како уважени противници и најчешће губили. Осим тога, сваку партију са „Турчином" дебело су плаћали, па – ко воли нек' изволи. Најчувенији противник Кемпеленове машине био је Наполеон Бонапарта. Партија је уприличена у дворцу Шенбрун надомак Беча. Велики војсковођа био је то и за шаховском таблом – добро је играо шах, али је партију почео прилично неозбиљно потцењујући противника. Кад је Наполеон, пошто је дошао у изгубљену позицију, схватио шта је урадио, повукао је непредвидив потез. Аутоматска рука машине полако је вратила фигуру на место са кога је покренута. Император се насмешио и поново исту фигуру померио на друго, али опет погрешно место. „Турчин" је мало размислио пре него што је поновио малопређашњи покрет и потез је био враћен. У сали је настало комешање, у Наполеона су били упрти знатижељни погледи. Шта ће да уради? А он је, сасвим мирно, опет узео исту фигуру, држао је неколико секунди изнад табле као да није сигуран на које поље да је стави. И – по трећи пут одиграо је немогућ потез: Што је много, много је, па ако је и од самог Наполеона! „Турчин" ни тренутка није размишљао његова механичка рука порушила је на свеопште запрепашћење, фигуре једним јединим покретом.

– Ово је равно победи избацио сам из такта чак и машину у којој нема емоција! – сав задовољан изјавио је војсковођа.

Многи су се насмејали мало кисело додуше. Први се снашао власник аутомата и, бираним речима наравно, предложио цару да одигра нову партију уважавајући способности противника. Цар је пристао. Машина, видео је, игра веома добро, с пуно пажње и озбиљно. Играч у аутомату очигледно није зазирао од Наполеона па је, избезумљујући свог газду, матирао Његово Височанство у 24. потезу!

Кемпеленова машина прешла је и Атлантик и 1826. нашла се у Америци. Без обзира на то што је подваљивала, одиграла је велику улогу за развој шаха на тлу Новог света. Али, као и свако чудо, и ово је – било па прошло. На „Турчинов" 65. рођендан механичар Леонард Мелцел обелоданио је свету истину о Кемпеленовом аутомату и овај је, где би друге, завршио у музеју. На 85. рођендан, 1854. године, изгорео је у пожару који је захватио музеј. У историји шаха остало је забележено да су у аутомату играли чак и водећи европски шахисти.

ВЕЛЕМАЈСТОРИ ПРОТИВ МАШИНА

Неколико деценија касније појавиле су се прве праве шаховске машине. Шпанац Торез направио је 1890. године машину која је, додуше, била у стању само да игра завршнице краља и топа против краља, односно да изведе мат без обзира како се поставе фигуре на табли, али био је то први корак у стварању шаховског „компјутера". Данас постоје тако савршени електронски уређаји да ће, можда, робот једног дана постати равноправан партнер човеку. Можда.

Многи врхунски играчи већ су играли са компјутером. Кад су 1963. у Москви понудили Бронштајну да одигра партију са овим чудом електронике, пристао је, уз услов да машини да краљицу „форе". Узалуд су га конструктори IBM-а убеђивали да то нема смисла и да они само желе да провере компјутер у игри са велемајстором. Бронштајн је остао упоран и партија је одиграна под тим условима. Међутим, компјутер је спровео изванредан план доследно мењајући фигуре. Видевши да му се лоше пише, Бронштајн је порушио фигуре и пристао да игра „нормалну" партију. Компјутер је у овој партији прекорачио време за „размишљање". Велемајстор му је то опростио и, после изванредне комбинације, матирао га.

Када су се љубитељи шаха помирили с чињеницом да је Фишер заувек напусито шах, „Велики Боби" је одиграо три партије с компјутером. Робот је играо по шаховској логици, али веома наивно, и то до мата, јер није био програмиран да партију преда кад је она објективно изгубљена! За разлику од Фишера, Бронштајн је играо потпуно свестан да игра са машином, док је Фишер играо као сваку другу партију – јаке потезе, без омаловажавања машине. Једном речју, играо је као савршена машина.

И Фишеров противник из чувеног меча у Рејкјавику, данас бивши шампион света Борис Спаски, одиграо је једну партију са компјутером који је (какве ли случајности) конструисао извесни др Фишер.

Са машинама противницима велемајстори су се носили како који све у свему боље него у међусобним партијама кад после изгубљене игре понекад може свашта да се види и чује – од очију пуних суза до не баш бираних речи

Б. Марјановић
М. Ђорђевић

СРЦЕ КОЈЕ БИ СВАКО ПОЖЕЛЕО

ВАЖНО ЈЕ ВИСОКО ДРЖАТИ ГЛАВУ

МАЛИ ПОДСЕТНИК О ЖИРАФАМА

Мужјак пун гордости и предрасуда

Мир саване нарушавају потмули ударци. Крај закржљалих стабала акација две жирафе, мужјаци, боре се за свој положај у стаду. Снажни мужјаци стоје један наспрам другог и ударају се вратовима. Њихове главе, украшене су опасним рошчићима. Неодољиво подсећају на чекиће с дугом дршком. Жирафин, два метра дугачак врат, представља убиствено оружје. У пуном замаху, када на њега пренесе сву своју тежину, (понекад тежи и осам стотина килограма) снага ударца њених рошчића се може поредити са јачином парног чекића.

Лавовима и хијенама није непозната убојитост жирафиних малих рогова, а много је лобања разног звериња разасуто саваном. Њих су размрскале дугачке, штуласте ноге поносних жирафа.

Ко би помислио да су то исте оне, кротке и љупке животиње које по зоолошким вртовима једу из дечијих руку! Од како је човек престао да лови овог највишег сисара, жирафа као да више нема природних непријатеља.

Прастаро стадо

Према претпоставкама научника, жирафе су на земљи од пре 25 милиона година. Постале су од једне групе копитара и представљају прелаз између јелена и шупљорогих говеда. Раније је живела по степама Азије, све до далеке Кине, а данас живи само јужно од Сахаре. Као и сви афрички велики сисари, жирафа је дружељубива животиња. Често живи у заједници са зебрама, антилопама, па чак и нојевима. Наравно, заједница, као и свака заједница, има своје бројне несугласице. Природњаци су присуствовали једној од њих.

Жирафа – то вам је говече које је на справама за мучење издужено до шест метара у висину. Трећина тела јој је у врату, трећина у трупу, а трећина у штуластим, жилавим ногама. Видите, њена висина нас присиљава да је опишујемо одозго.

Никакво чудо што поредимо жирафу с говечетом Осим што су блиски рођаци, приближне су и тежине. Једино што жирафа има невоља због своје необичне грађе.

Иако се њен врат састоји од седам пршљенова, као и код сваког сисара, ако желимо да је погледамо у очи – морамо да дубоко забацимо главу – како и не би! За разлику од наших, сваки од пршљенова жирафе је дугачак и до четрдесет центиметара.

Када „дуговрата" жели да утоли жеђ на појилу, мора да раскречи ноге и да повије главу читавих пет и по метара! У том тренутку, брзином планинског потока, низ њен два метра дуги врат, крв се сјури ка мозгу. Само тада, док пије, ова џиновска животиња је рањива. У тренутку када уз помоћ свог дугог, црног језика срче воду, представља лак плен за лавове који вребају из шипражја.

Код човека и већине сисара срце је тридесетак центиметара удаљено од мозга. Код жирафа је та раздаљина и до два метра. Срце жирафе ради под великим оптерећењем. Научници га пореде с мотором високотуражних тркаћих аутомобила. Њено срце достиже тежину и до једанаест килограма. У минуту испумпа и по шездесет литара крви мозгу који је шест метара изнад земље. Захваљујући повољнијој грађи, срце говечета исте тежине тешко је само три килограма и пумпа пет литара крви у минути.

Жирафа пије воду.Овај положај је највећа мука њеног живљења.

Један минут сна

Док стоји, срце жирафе има и 160 откуцаја у минути. Људско срце се тако понаша тек када човек ради двадесет четири часа без прекида и када би, уз то попио два литра јаке кафе.

Док јури саваном жирафино срце куца 240 пута у минути.

Научници су најзад одгонетнули како жирафа успева да се не онесвести док пије воду и како, од силне навале крви не доживи мождани удар. У њиховим, два центиметра дебелим венама које им пролазе кроз два метра дуги врат, откривена је нека врста „крвног амортизера" коју пореде са вентилом који има поклопац. Ови „вентили" се старају да мозак узима само онолико крви, колико му је потребно. Зато могу да ударају вратом, а да им се од тога не заврти у глави. Кад би њено срце имало преко 240 откуцаја у минуту, и поред тога што има дебеле артеријске зидове, дошло би до њиховог пуцања. Због тога жирафе спавају у стојећем положају. Тако не оптерећују крвоток. Жирафи је потребан само један минут дубоког сна. Остатак ноћи проводи на сталној опрези од непријатеља и налази се у лаганом полусну.

Далековиди створ

Жирафе се споразумевају покретима вратова. Живе у групама, у њима је обично један стари мужјак и више женки и младих, недораслих мужјака. Наравно, уз свако стадо се налазе и њихова младунчад. Жирафе живе у слободним везама. Непрестано мењају партнере. Иако се понекад удаљавају километрима од стада, захваљујући својој висини, у стању су да, надвисујући дрвеће и жбуње, опомену своје стадо на опасност.

Основна боја жирафиног крзна је светложута, а по њој су распрострте тамне шаре разних облика. Жирафа која живи у Сомалији има тако проширене шаре да изгледа као да је превучена мрежом уских пруга. Зато је зову мрежаста жирафа.

Обична, северна и нубијска жирафа имају јасније изражене шаре и имају на глави по три рошчића, док јужну жирафу одликују нејасно оивичене пеге и по два рошчића.

Да би преживала растиње које је претходно обрстила, жирафа га до својих жвала враћа путем дугачким три метра. Веома дуга, да се не би угушила, жирафа удахне ваздух најмање двадесет пута у минуту.

Чуло мириса јој је закржљало, али је зато у стању да види на километре око себе.

После парења, женке носе у себи плод око 450 дана. При рођењу, младунчад жирафе су висока од 150 до 180 центиметара

Жирафе подсећају и на људе. Мислимо на предводнике стада. И они високо држе главе како би доказали своју важност и положај

Н. В. Ц.

КИШОБРАНИЈА

Илустровао Зоран Петни[illegible]етко

Нема ничег обичнијег од кишобрана. Данас се нико неће окренути за човеком који га носи осим, наравно, ако га је отворио иако не пада киша. Кишобран је чак постао и помало старомодан јер га све више потискују непромочиве кишне кабанице од разног материјала. Али, није увек било тако. Пре 200 година појава кишобрана у Европи изазвала је праву сензацију и донела пуно непријатности својим првим популаризаторима.

ВОЈВОДУ ОД ВЕЛИНГТОНА УМАЛО НИЈЕ УДАРИЛА КАП КАДА ЈЕ УСРЕД БИТКЕ УГЛЕДАО СВОЈЕ ВОЈНИКЕ КАКО, УМЕСТО ДА СЕ БОРЕ, СТОЈЕ МИРНО ПОД КИШОБРАНИМА И ЧЕКАЈУ ДА КИША СТАНЕ

Тајанствени замотуљак

Једног септембарског јутра 1750. године крцат богатим товаром мирођије, балама кинеске свиле и сандуцима порцулана, упловио је у портсмутску луку једрењак „Света Ана". На копно је први изишао Џон Ханвеј. Дочекали су га жена и двоје деце. Отимајући се око очевог пртљага старији дечак зграбио је некакав узан, дугачак замотуљак који је лежао поврх свих осталих ствари. У истом тренутку отац је притрчао и узео му пакет. До куће га више није испуштао из руку.

Уз пут је Џон весело причао жени о својим доживљајима и поклонима које је донео. Али, она је хтела да зна шта је у том замотуљку. Џон је, загонетно се смешкајући, одговорио:

– То је велика тајна. Видећеш већ, цео град ће само о томе говорити. Практичнију ствар човек није могао да измисли!

Тако су стигли кући. Неколико дана долазили су му пријатељи и суседи на разговор интересујући се како је у далекој Кини. Говорећи о обичајима у овој земљи Џон би, као узгред, напоменуо да се Кинези штите од сунца и кише неким малениm заклонима које сами носе у руци. На питање како то изгледа одговарао је да ће им већ показати кад за то дође време.

После десетак дана на Портсмут се спустила киша. Џон је одмах живахнуо.

– Сад ћу распаковати онај замотуљак и поћи у варош – рекао је жени. – Баш бих волео да пођеш за мном да би видела како ће ме свет запањено гледати. Ионако треба да одем до Браунових.

Први пролазник уплашено је одскочио угледавши Џона под кишобраном. Завртео је главом, окренуо се и пошао за њим. Слично је било и са осталим пролазницима. Гомила за човеком с кишобраном расла је а он је поносно ишао напред. Људи су истрчавали из кућа и радњи и запањено га гледали.

– Па, то је сам ђаво! – рече једна жена својој суседки. – Гледај шта му је то над главом!

Убрзо се улицама пронео шапат о „нечастивом" који је дошао да куша верне душе и заблуђује их. Гомила за Џоном била је све већа. Одједном, зачуо се гласан повик:

– Браћо, то је нечастиви! Треба га каменовати!

Људи за тренутак застадоше и погледаше сувоњавог фратра који је са црквених степеница ово довикнуо. И Џон је чуо фратрове речи и убрзао корак. Једва је одмакао десетак корака кад га прва каменица погоди у леђа. Није знао шта да чини. До куће Браунових имао је да пређе још стотинак метара а гониоци су му били за петама. Засу га читава киша каменица.

Против кише, сунца и мува

Џон је већ малаксавао. Било му је жао кишобрана, али је живот ипак више волео. У последњем тренутку, баш кад је најбржи гонилац почео да га удара штапом по леђима, пар метара пред пријатељевом кућом, Џон баци кишобран и потрча што је брже могао. Замичући иза тешких масивних врата тужно се окренуо. Гониоци су застали крај кишобрана и сав терет каменица сручио се на њ. Двојица се залетеше, скочише на већ поцепан кишобран и почеше га газити.

Енглеска се тако згражавала над ђаволском направом и не знајући да је кишобран стар скоро 6.000 година и да су га у његовој постојбини Кини смели користити само цар и царска породица као знак највишег достојанства. У старом Египту било је слично, само је ту кишобран био сунцобран, што је једно исто, а на њега су имали право једино фараон и његов везир.

У Риму кишобраном су се дичили само император и патрициjи. Они нису умарали руке већ је иза њих ишао роб „кишобранац" држећи им над главом скупоцени кишобран или сунцобран – већ према томе да ли је падала киша или пекло сунце.

И Грци су знали за ову направу али су се, за разлику од осталих старих народа, подсмевали онима који би се усудили да изађу на улицу „украшени" кишобраном. Пролазници би за таквим несрећником викали: „Уа!" и он је следећи пут вероватно више волео да покисне него да се изложи новом подсмеху.

Први кишобрани и сунцобрани имали су сличан облик као данашњи али се нису могли склопити. Костур им је био од бамбусових штапића а „кров" од палминог лишћа. Челичне шипчице замениле су древни костур тек у последњим деценијама 18. века док се свилене и памучне тканине употребљавају уместо лишћа већ стотинама година а тек недавно уступиле су место синтетичким материјалима.

Први кишобрани појавили су се у Европи у 16. веку. Године 1578. Анри Естјен забележио је „да су шпански и италијански племићи, да би се одбранили од сунца, кише и мува, носили необичне павиљоне на једној дршци". Кишобране и сунцобране донели су из Азије и Африке португалски морепловци али је ипак било потребно сачекати 18. век па да се ове практичне ствари у Европи више одомаће.

Енглеска љубав

Одмах после Италије и Шпаније кишобран су „усвојили" Французи. У веку Луја XIII прочуо се у Паризу глумац Табарен због овога кишобрана за заштиту од непогода. Енглези су се, изгледа, последњи привикли на кишобран али, када су га једном заволели, више се од њега нису одвајали. И данас сваки добар Енглез носи кишобран када је облачно, али и када је лепо време, мора обавезно да га има уза се.

Енглески пуковник Вуд, заповедник артиљерије код Ватерлоа, оставио је разне забелешке о великој бици па је описао и један окршај између француске и енглеске коњице који се одиграо јуна 1815. у близини Жենапеа. У опису, између осталог, стоји: „Бојиште је било прекривено сабљама, фишеклијама и кишобранима!"

За време окршаја код Бајоне на југу Француске децембра 1813. британски пешаци под командом пуковника Тајнлинга заузели су шанац у близини друма. Изненада, појавио се војвода од Велингтона, главнокомандујући британских снага у Европи. Падала је јака киша. Када се приближио шанцу, војводу од Велингтона умало није ударила кап – енглески војници и официри мирно су стајали сваки под својим кишобраном и чекали да пљусак стане.

Поред Енглеза кишобране много воле и католички свештеници. Захваљујући њима једна земља на нашој планети носи име Кишобранија. То је јужноамеричка држава Парагвај којом су дуго владали језуити. Парагуас на шпанском значи – кишобран!

Б. Е.

ХИТ

ТРОЈКА ЗА ХИТОВЕ

На прошлогодишњем југословенском такмичењу за „Песму Евровизије" појавио се и београдски трио "Cheri" са композицијом „Италијански ресторан". Ова песма дуго је била емитована на радио-таласима и обезбедила врло лепу популарност деби-албуму „Cheri" што је награда за дугогодишњи труд певача Златка Фрлића и његових сарадника Радета Радивојевића и Неше Павловића. Шери су се недавно појавили на фестивалу МЕСАМ са нумером „Американо" бившег гитаристе групе „С времена на време".

АМЕРИКАНО

Аутор: Војислав Ђукић
Изводе: „Cheri"

Пала ноћ, пале се светиљке,
Американо је пун
Чудне девојке пиће хладно је
а мени топло је

У излогу, усне црвене
твоје смеју се
Био сам сигуран
да желим те

Американо, Американо
у Американо врати се
Музика вешто спаја нас
има чудесну моћ
Твој топли дах осећам
Ми газимо ноћ

Кунем се да могу све
мењам јутро у прах
Пратим те мрачном улицом
не, није те страх

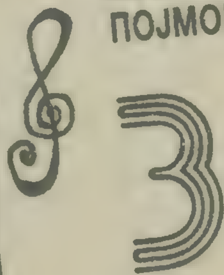
Американо...

КАУБОЈИ ПОНОВО ЈАШУ

Тексаске брадоње, буги-рок трио ZZ Top постигао је невероватан успех са албумом „Eliminator" Плоча је у врху топ-листа читавих годину и по дана по објављивању. У Енглеској је последњи сингл са тог албума скинут у децембру – „Sharp Dressed Man" Бил, Дасти и Френк снимају нови албум који ће, надају се, поновити успех претходног

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

ЗАБАВНА МУЗИКА

као појам и историјска појава забавна музика је тековина музичке културе романтичног 19. века, али корене ваља тражити у даљој прошлости. Особине: изражен, једноличан, играчки ритам, лако схватљива мелодија; једноставна хармонија; блистава, шаролика, извођачки виртуозна, шаблонска. Забавна музика је намењена широкој публици.

ЗУРЛА

македонски народни инструмент с двоструким језичком и чуњастим корпусом, пореклом из Персије. Постоји велика, дугачка 60 cm и мала око 35 центиметара. Има седам рупица на горњој и једну на доњој страни.

ЗВУЧНИ СПЕКТАР

заступљеност, распоред и релативна јачина појединих тонова од којих зависи боја инструмената или људског гласа.

ЗВУК

физичка појава која се запажа чулом слуха а настаје вибрирањем неког еластичног тела и преношењем тих вибрација у облику звучних таласа преко неке гасовите, течне или чврсте материје или средине. Људски слух не запажа све вибрације као звук. Региструје га само ако је број вибрација већи од 16 а мањи од 20.000.

ФРЕНКИ ЈЕ БИО У ХОЛИВУДУ

Највећа рок сензација 1984. године група Frankie Goes To Hollywood која је узбуркала музички свет својим песмама „Relax" и „Two Tribes" завршила је сезону првим концертним наступима, и то на непознатом терену. Наиме, издавање албума „Welcome To The Pleasure Dome" пратила је турнеја по САД где је популарност петорице момака из Ливерпула далеко мања него у родној Енглеској. Судећи по извештајима са првих концерата на источној обали, и Америка ће убрзо поклекнути пред шармом френкијеваца, јер група уз помоћ још двојице музичара (клавијатуристе и гитаристе) на сцени успешно репродукује свој јединствени студијски звук. Холивуд је рекао: „Френки, хоћемо још!"

ПИСМА ЗА АЛФ

Алисон Моје, познатија као Алф, прославила се у дуету Yazoo са неколико светских хитова и два одлична албума, па је било изненађење када су она и Винс Кларк одлучили да прекину сарадњу. Наставила је самосталну каријеру и тренутно постиже велике успехе на концертима и са својим првим соло албумом „Alf". Ако желите да јој пишете, забележите ову адресу:

Alison Moyet
Alison Moyet Information Service
PO Box 5
Billericay
Essex
England

ПРИЧА О АУТОРУ ФАНТАСТИЧНЕ ПРИЧЕ У ОВОМ БРОЈУ

ПРАБАБА МИ ЈЕ СПАЉЕНА КАО ВЕШТИЦА

СЛАВНИ АМЕРИЧКИ ПИСАЦ НАУЧНОФАНТАСТИЧНИХ РОМАНА РЕЈ БРЕДБЕРИ ГОВОРИ ЗАШТО ПИШЕ О СВЕТУ БУДУЋНОСТИ. ЊЕГОВЕ ПРИЧЕ ПОЧИЊУ: БИЋЕ ЈЕДНОМ...

Написао је 17 збирки научнофантастичних прича, 14 уџбеника, 15 позоришних комада, неколико књига за децу, 7 збирки песама, три романа, 4 сценарија за филм, један за телевизију, и много других текстова. Постигао је као мало који писац: постао је класик још за живота.

Два догађаја, која на први поглед немају никакве везе, умногоме су допринела да Бредбери постане писац научнофантастичних прича. Први је трагичан крај његове прабабе Мери Бредбери, која је жива спаљена у Салему јер је проглашена за вештицу. Други је долазак путујућег мађионичара у градић Вокеген у Илиноису, где је Реј Бредбери као једанаестогодишњи дечак живео са родитељима. Представа на којој је овај мађионичар изводио своје вештине дубоко се урезала у његову свест. Недељама после тога кућа његових родитеља личила је на циркуску шатру. Легенда о прабаби мученици и мађионичарске вештине које су излазиле из оквира стварности подгрејавале су машту дечака. Почео је да пише новеле и да их шаље разним часописима. „На његову жалост, увек су му их враћали. Све слободно време проводио је или по библиотекама или је куцао на писаћој машини позајмљеној од једног суседа. Најзад, дошао је радосни тренутак: примио је коверат у којем се налазио чек на 13,75 долара. Његова прва новела била је објављена. Имао је тада 21 годину.

Бредбери је истраживач будућности, проналазач машине којом може да се прелети цела васиона а не уме да вози аутомобил, нема чак ни телевизор, а да би увео телефон било му је потребно осам година. Па ипак пише приче које други називају научнофантастичним.

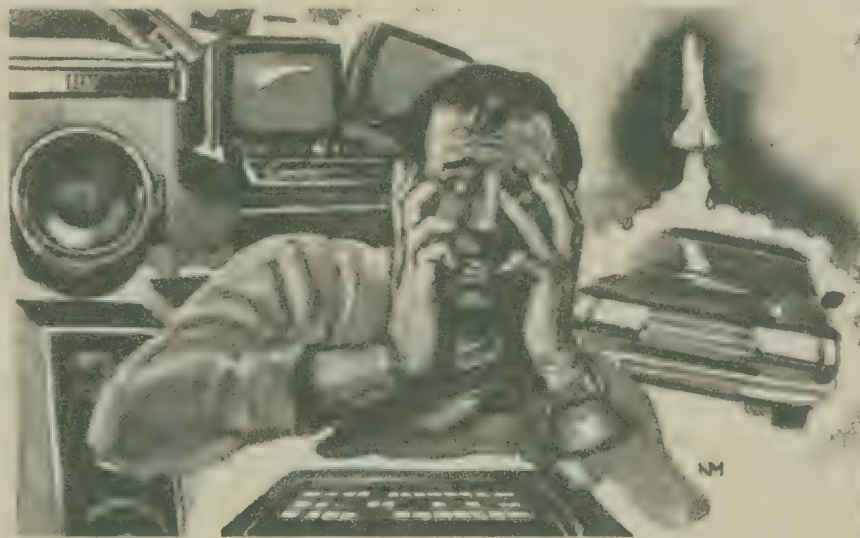
– Знам да је на моје приче одавно прилепљена етикета научне фантастике – каже Бредбери. – Свеједно, не смета ми. То или нешто друго... Морам да признам да ме наука мање интересује од фантастике. Прекоревају ме чак да се не разумем у науку. Ако. Својевремено је то исто говорио и Жил Верн о Х. Џ. Велсу... У научној фантастици постоје увек две струје: једнима се више свиђа да проучавају реактивне моторе, подморнице, атомске бомбе. Друге интересује сам човек. Сваке недеље држим предавање на Технолошком институту у Калифорнији. Моји слушаоци добро знају да није неопходно знати како функционише атомска бомба да би се схватио морални проблем који она поставља пред човека. У мојим причама, ја бар тако верујем, јунаци су готово увек жртве хладне модерне технике.

Некад давно приче су овако почињале: „Био једном"... Моје приче почињу: „Биће једном..." Зар то није једно исто? Човек у мојим причама живи у будућности, окружен стварима које одговарају том времену. Проучавам његове реакције и покушавам да предвидим шта ће се догодити. Да ли ће се Сунце охладити или ледени полови истопити? Како ће се у свему томе понашати човек? Шта ће бити са децом коју су одгајиле машине?

За ову врсту књижевности определио сам се због тога што за мене будућност представља још неиспитану џунглу. Човек никад није био толико угрожен машинама и толико њихов роб. Ево примера: једног дана видео сам једну жену како шета свог пса. На уху је држала радио-апарат не већи од пакле цигарета. То је данас редовна појава на улицама, по парковима, на плажама. Међутим, пре двадесет година та сцена би изгледала као узета из неке фантастичне приче. У једној од својих првих новела „измислио" сам кататонично стање, мешавину изненађења и меланхолије, проузроковано радио-апаратом. Наука ме је стигла и престигла као ураган. За двадесет година моје идеје о улози ватрогасаца у спаљивању књига биће можда већ обичне. Научна фантастика ми помаже да уклоним зидове, срушим преграде, постављам проблеме а да их не подвргавам досадним анализама и из њих не извлачим наравоученија.

Већина мојих новела настала је нагомилавањем неприлика и утисака који би се одједном сручили на мене као бујица. Једном приликом на Беверли Хилсу у Холивуду ухапсио ме је полицајац јер сам ишао бос... После тог случаја написао сам новелу „Пешак". У младости сам обожавао књиге. Најлепше часове провео сам у библиотекама. Кад бих се дочепао књиге, опипавао сам је, додиривао. А онда је дошао Хитлер. Његове инквизиторске методе осетио сам на својој кожи. С друге стране, као дете, данима сам стајао испред ватрогасне станице дивећи се великим црвеним колима и лепој униформи ватрогасаца. А онда, једне ноћи, запалила се кућа наших суседа. Извукао сам се из кревета и истрчао на улицу баш кад се један ватрогасац верао уз фасаду куће. У сећању ми је остао кошмар. Касније у Америци дошао је Макарти и његов „лов на вештице". Гореле су књиге у Кливленду, Бостону. Схватио сам да једна генерација пише књиге, друга их пали, трећа их се сећа. Написао сам „Фаренхајт" за девет дана, у једном даху. Звао сам телефоном ватрогасце да би ми објаснили један технички детаљ: темпертуру на којој гори папир. Одједном, имао сам наслов књиге: „Фаренхајт 451".

Пишем много о прогресу али ми се чини да сам у дубини носталгичан. На неки начин жалим за временом које одлази унеповрат. У причи „Шума" један пар из 20. века гоњен носталгијом бежи у прошлост времепловом. У другој једној новели препотопско чудовиште израња из мора и очајнички покушава да нађе неко себи сродно биће. На крају, исцрпљено и уморно прилази једној ствари која га подсећа на његову расу: светионик у мору. У трећој причи, у друштву створеном после атомског уништења света, неки скитница, иначе велики брбљивац, лута парковима и упорно покушава да било с ким ступи у разговор само да би могао да прича о „добрим", старим временима кад се жвакала жвакаћа гума, чекало на станици, сипао рум у чај.

Илустровао Ненад Мирковић

Ипак не мислим да наука проузрокује више зла него добра. Машине су само симбол најинтимнијих човекових жеља: вештачке руке које му помажу да опипа свет. Наше знање о атомској материји помаже нам да излечимо рак... а и да уништимо свет. Реактивни авиони превозе путнике али и... напалм-бомбе. Некад, човек се крио од џинова: данас, џинови га окружују, од државе до синдиката. Ми смо Давиди према Голијатима технике. Научнофантастична литература може да послужи да се човек ослободи кошмара, то је једна врста алармног звонца.

Чуо сам једном мишљење да су хипици претече мојих „људи-књига", оних који беже пред ером атомске технике. Не бих могао да кажем да ли је то баш тачно. Знам само да су хипици жртве родитеља који нису знали да их воле. Једног дана моја ћерка позвала је у нашу кућу неколико својих пријатеља хипика. Кад су отишли, рекла ми је: „Знаш, тата, није ме било срамота што су видели колико ме волиш".

Код нас у Америци има сувише рационалног и сувише мало осећања. Можда су ми баш због тога модерни писци смртно досадни. Чини ми се да се налазимо у рукама ситних рачунџија, или, још горе, лажних реалиста. Садашња литература, сликарство, архитектура у ствари су одраз модерног света технике, света без смисла, осећања. Слично је и са многим савременим филмовима. Успављују ме. Зар вам се не чини да су Дракула, Франкенштајн или Доктор Џекил бољи? Они нас истовремено муче и објашњавају нам какви смо ми сами. Педагози и други „интелектуалци" забрањују деци да гледају филмове страве. Пуританци, који су некад спалили моју прабабу, још живе међу нама. На то им ја кажем: – Живео сан! Живела фантазија!

Међутим, сам живот никад није досадан. Он се сваког тренутка граничи са фантастичним. Само треба отворити очи. Ми непрекидно живимо на граници невидљивог, чудесног, немогућег. Бити жив, зар то није само по себи већ чудо? И истраживање васионе је чудо. И то ме одушевљава.

С. З.

Живот је прича, прича је живот

СПРАТ ДЕВЕТИ, ПАД...

Осмогодишња Амира пре пада с деветог спрата

Мала Амира Касумачић само што се вратила из школе. Родитељи су је пуштали да сама иде у школу на Аутокоманди, сама се возила лифтом до дванаестог спрата у згради у којој су становали... Била је од оне деце која свуда и на све стижу. Сад јој се никако није остајало код куће. Напољу је био леп дан, као створен за игру.

– Могу ли мало у двориште? – питала је мајку и изјурила из стана. Одлучила је да пешице сиђе до Весне на 8. спрату и позове је да се играју. Потрчала је да не изгуби драгоцено време. Био је 19. март 1970.

Десетак минута касније на вратима потпуковника Касумачића одјекнуло је звоно. Амирина мајка је отворила и угледала Бобана, дечака из суседства.

– Тетка Цицо, Амира вам је пала, па су рекли да сиђете доле. – Онако у џемперу и папучама како се затекла, млада жена је појурила за дечаком у лифт.

Чим је изашла из лифта, угледала је Амиру и схватила да се десило нешто страшно. Осмогодишња девојчица лежала је на бетону у улазу зграде, непомична. Око ње група људи. Неки глас је понављао: „Не сме се померати!"

– Дете вам је пало преко ограде степеништа – најзад је рекао неко од суседа. – Треба звати хитну помоћ. – Мајци је пролетело кроз главу: „Није могуће!" Толико се плашила тог троугластог отвора који су грађевинари оставили између степеница. Стално је опомињала децу да се не нагињу преко ограде...

Узела је малу у наручје, Бобанов отац је упалио кола и појурио ка Првој хируршкој.

– Амира није говорила, очи су јој биле полуотворене, крварила је јако из главе, али је дисала. У колима је почела да повраћа и у једном тренутку је руком обрисала уста.

На Првој хируршкој лекари су утврдили тежак прелом лобање и Амири указали прву помоћ. Добила је трансфузију и кисеоник. Тада су стигла кола хитне помоћи са Војномедицинске академије. У њима је био и Амирин отац коме су у међувремену јавили страшну вест. Девојчица је пребачена на ВМА, право у операциону салу. Прихватила ју је хируршка екипа др Недељка Ерцеговца.

Познати неурохирург је већ после првог погледа на малог пацијента видео да пред собом има тежак случај. Пре свега требало је повратити основне функције у малом организму. Али, усред мукотрпне операције догодила се драма – Амирино срце престало је да куца. Искусни лекар ни овог пута није се двоумио – рез на грудном кошу и ручна масажа срца! Цео поступак не сме да траје дуже од пет минута јер, ако мозак дуже остане без кисеоника – последице су фаталне. Успело је: ускоро је Амира поново била „међу живима".

Данас: Амира и њен син Лаза

Степениште је и данас необезбеђено, исто као кад је Амира пала. Тако је и у три суседна четрнаестоспратна солитера

Пред крај операције девојчица је престала да дише! Још један рез у пределу душника, такозвана трахеотомија...

Касно по подне, после неколико сати проведених у операционој сали, Амира се нашла коначно у шок соби. Лекар је јавио родитељима:

– Учинили смо све што смо знали и могли. Надајмо се свему најбољем.

Прво што памтим после операције – сећа се данас двадесеттрогодишња Амира – била је наша комшиница Маруша која је у белом лекарском мантилу успела да се „пробије" до шок собе. – Девојчица није знала шта се десило, зашто је у болници, није памтила ништа што се дешавало непосредно пре несреће. Али, брзо се опорављала. Из дана у дан бивало јој је све боље. Међутим, и даље није могла да се сети пада.

Тек после недељу дана док је љуштила банану коју јој је мајка донела, Амира је повикала: – Знам шта се десило!

Трчећи низ степенице, негде на деветом спрату, Амира је угледала кору од банане и помислила „може неко да стане на њу и да се оклизне". Подигла је кору од банане и пришла огради степеништа да је баци у светларник. Нагла се преко ограде и изгубила равнотежу... Полетела је у амбис од тридесетак метара...

Касније су стручњаци СУП-а и лекари утврдили да је имала фантастичну срећу: падајући кроз отвор, који нема већи пречник од 60-70 сантиметара, она је ударала о једну страну ограде степеништа, па у другу, и то је умногоме ублажило пад. Да је пала право на бетон, не би јој било спаса.

После операције Амира је остала у болници 26 дана. Др Ерцеговац је рекао родитељима:

– Живите нормално, не будите оптерећени овим што се десило.

Амира је ускоро трчала с осталом децом, само с главе није скидала шеширић јер је морала да се чува сунца. Неко време ју је, пред промену времена, болела глава. Ишла је са школом на летовање, уписала се у друштво „Бранко Крсмановић", пропутовала свет, завршила Педагошку академију, одсек за васпитачице, прошле године се удала, добила сина Лазу.

– Сви смо имали среће – каже данас професор Ерцеговац. – И Амира, и њени родитељи, па и ја.

То је све. Ипак, Амира је имала помоћ таквог стручњака као што је др Ерцеговац. А четрнаестоспратна зграда у којој се суновратила до данас, после деценију и по од догађаја који је могао да буде трагичан, још има исто онакво степениште и опасну ограду на њему.

Вера Смиљанић

ОТИМАЧИ ЏЕПАРЦА

„Запалили" су гледаоце широм света: Стивен Спилберг и Џорџ Лукас

Стивен Спилберг, једна од најважнијих личности новије кинематографије иза кога стоји седам филмова који су доживели светску славу, има тридесет шест година. Коса рашчупана, покрети не баш хитри, висок 176 центиметара, у исцепаним патикама, рекло би се – слика и прилика увек уморног, вечитог студента.

Џорџ Лукас, црнокоси (и црнобради) четрдесетогодишњак из Калифорније прославио се са четири филма и направио јединствен студио за специјалне ефекте на филму.

На листи двадесет највећих комерцијалних успеха у историји филма остварења Лукаса и Спилберга чврсто држе првих шест места (не рачунајући „Индијана Џонс и проклети храм" који је тек почео да се приказује). Тринаест Спилбергових филмова донело је зараду од преко два и по милиона долара. Највећу добит пожњели су „Ванземаљац", „Ајкула" и „Отимачи изгубљеног ковчега". Томе треба додати и приходе од продаје костима, лутака, играчака, свега што има облик или име неког од јунака ових филмова.

Ова два режисера заиста су „запалила" гледаоце: сатима су чекали у реду за улазнице да би видели „Рат звезда", неки су и спавали испред биоскопа да не би пропустили премијеру.

Јунаци фантастичних филмова заменили су деци оне из прича њихових баба.

Да постигну овакав успех, Лукас и Спилберг заједно су кували чорбу коју свако може да зачини по свом укусу.

Први од тих „зачина" зове се „ново поље акције". Радња филма одиграва се, први пут у свемиру. Што се акције тиче, то је акција из филмова тридесетих година. Теме су класичне, али одговарају данашњем времену. Нови амбијент подстиче машту гледаоца који на екрану види своје снове.

Други зачин: савршено владање осећањима публике. Филмови изазивају праву поплаву разних расположења: у „Индијани Џонсу" човек се смеје (много), уздише (има много лепих жена), али и ужасава. У Енглеској је из филма исечено 217 сцена насиља, али то није једино сецкање које је претрпео, често је прекрајан по укусу и мери земље у којој се приказује и забрањен за младе без пратње родитеља. Ипак, оно што је преостало може да се гледа са уживањем.

Трећи зачин: Спилберг увек снима такозване просечне људе (колико му то сценарио дозвољава), радња филма одвија се у обичном америчком граду, у класичној породици, са послушном, насмејаном, симпатичном и скромном децом.

Без четвртог зачина, по рецепту Спилберга и Лукаса, нема модерног филма: то су добра техника и спектакуларни ефекти. С те стране, два „златна дечака" америчког филма су апсолутни шампиони.

– Филм мора на гледаоце да делује тако да мисле на њега још два-три сата после изласка из биоскопа, да остану задивљени и збуњени – рекао је једном Спилберг.

А шта кажу филмски критичари? Већина их непрестано напада, називају њихове филмове детињастим, траже од њих „озбиљна" остварења. Њихов успех оцењен је као лак, нису награђени ни „Оскаром" ни „Цезаром". Ипак, постоји опасност да се публика, затрпана сличним филмовима и све мање заинтересована за овај жанр, једноставно замори, засити.

Колико ће још наставака „Рата звезда" и „Индијане Џонса" бити снимљено? „Лукасберг продакшн", како су Американци назвали тандем Лукас–Спилберг, свом снагом се труди да одговор сазнамо што касније.

КРАЉ ЏУНГЛЕ МОРА ДА ЗНА ФРАНЦУСКИ

Ових дана имали смо прилике да на видеу гледамо неке нове филмове чијим је јунацима време одавно прошло.

Прича о Тарзану, овога пута без Вајсмилера и његовог чувеног крика, почиње на обали западне Африке. Ту се 1855. године насукао брод који је превозио грофа Грејстока, његову жену, и сина Џона. Убрзо га нападају велики, човеколики мајмуни и отимају дечака. Он одраста у суровој џунгли и постаје краљ мајмуна. Међутим, белгијски индустријалац Филип д'Арно га, знајући његово порекло, враћа у дворац деде Грејстока. Тако човек-мајмун открива и чари славе и богатства. Остатак приче чини сукоб дивљине и цивилизације: Срце вуче Тарзана да се врати у џунглу, а васпитање га у томе спречава.

Овај пројекат режисера Хјуна Хадсона рађен је три године у компанији „Варнер брос". Посао је био тежак и споро је напредовао. Тако је, рецимо, било потребно девет месеци да глумци увежбају „мајмунско" понашање. Они су добро савладали „градиво", па је на платну немогуће разликовати праве мајмуне од лажних. Костими су тако добро урађени да су се при снимању неке мајмунске бебе превариле и, уместо својим мајкама, пришле маскираним глумцима.

Кристофер Лемберт, који глуми Тарзана, изабран је између две хиљаде кандидата. Да би прича била што уверљивија, Хадсону је био потребан непознат глумац, просечно грађен, никакав атлета. Морао је да зна и француски, јер је краљ џунгле, у оригиналној верзији приче, прво научио тај језик.

Кристофер Лемберт као Тарзан

За улогу Тарзановог деде био је потребан што је могуће старији глумац. Ралф Ричардсон је, по свему судећи, био прави: умро је од старости, убрзо по завршетку снимања.

Филм узбуђује гледаоце, у грлу им застаје кнедла док гледају како умире деда који једини разуме Тарзанове проблеме. Ту је и љубав главног јунака и његове Џејн...

Американци последњој сцени замерају што није довољно „детаљна". Не слажу се ни са завршетком филма, јер желе „хепи енд". Хју је зато снимио два завршетка: један за америчко, а други за европско тржиште. У првом, Тарзан се враћа у џунглу заједно са Џејн, док у другом она остаје у замку у Шкотској.

Филму ипак недостају разне ситнице које би га чиниле значајнијим него што јесте. Галвни јунак је, на пример, изгубио од своје снаге и елементарности.

Укратко, ово је неки нови, романтичнији Тарзан.

М. П. П.

ПЛАВА ПИРАМИДА

Без обзира како изгледало, то дете је било њено и Поли није хтела да га се одрекне

Реј Бредбери

Питер Хорн није желео да буде отац мале плаве пирамиде. Његовој жени и њему није падало на памет да би тако нешто могло да им се догоди. Живели су мирно у малој кући на селу и нестрпљиво чекали рођење свог првог детета.

Кад се приближило време порођаја, Питер је хеликоптером одвео жену у болницу код познатог доктора Волкота. Чим су стигли, болничарке су одвеле Поли, а Питера оставили да чека у лепо уређеној чекаоници. Био је мало узбуђен, али се није плашио; знао је да је Поли у добрим рукама.

Један сат касније у чекаоницу је ушао доктор Волкот. Лице му је било бледо и тмурно. Питер није могао да се помери с места. Грчевито је стегао наслон столице и прошапутао:

– Је ли умрла?

– Није – тихо је одговорио Волкот. – С њом је све у реду. Само беба... Дођите овамо да вам је покажем.

Ушао је за доктором Волкотом у малу, бело окречену собу. У њој је било пуно лекара и болничара окупљених око ниског сточића. Нешто се налазило на столу.

Мала плава пирамида!

– Зашто сте ме довели овамо? – питао је Питер.

Мала плава пирамида се покренула. Почела је да плаче.

Питер Хорн се прогурао кроз гомилу и избезумљен стао испред сточића.

– Није ваљда ово...

Доктор Волкот је климнуо главом.

Плава пирамида је имала шест плавих израштаја сличних пипцима и три ока која су жмиркала са врхом ових израштаја.

– Тешко је три и по килограма – рекао је неко.

Питер је тешко дисао и знојио се. Није хтео и није могао да им верује. Сигурно се шале, мислио је. Иза свега овог је Чарли Рискол. Сад ће да бане на врата и да повиче: „априли-ли-ли", и сви ће се смејати.

Али, сви су били озбиљни.

– Ово је ваше дете, господине Хорн – рекао је доктор Волкот.

– Не! Не! – викао је Питер. – Уништите то чудо!

– Али, како можемо да уништимо људско биће? – казао је Волкот. – Детаљно сам га испитао. Ово није последица погрешне комбинације гена. Дете није наказа, нити је болесно, само је на неки начин претрпело промену услед кратког споја на машини за хипнозу која олакшава порођаје. – Доктор Волкот је додао тишим гласом: – Ваше дете је рођено у другој димензији, и ништа више.

Доктор је дубоко удахнуо ваздух и почео да објашњава. Морао је код Хорна да пробуди родитељску љубав.

– Ваше дете је живо и здраво, и само зато што је рођено у другој димензији наше очи не могу да разазнају у њему праву бебу.

– Да ли Поли зна? – упитао је Хорн.

– Рећи ћемо јој сутра. Сутра ће лакше поднети тај шок.

– Постоји ли начин да се дете врати у... нашу димензију?

– Покушаћемо све. Ако не успемо, подизаћемо дете овде, на клиници, ако ви не будете хтели да га примите.

– Не, хвала. Моје је и прихватићу га као дете. Сигуран сам да ће то хтети и Поли.

Нагнуо се над столом и пружио руку.

– Здраво, малиша!

Плава пирамида је подигла према Хорну своја три сјајна ока и нежно дотакла једним пипком очеву руку. Хорн је задрхтао.

– Можда је гладно? – питао је лекара.

– Већ сам спремио бочицу с млеком. Сад ћемо да га нахранимо.

Беба је гледала кроз маглу која се полако разилазила. Видела је неке облике како се крећу изнад ње и осећала је да су јој пријатељи. Било је пуно разних облика. Над њом се нагињало шест коцки сивкасте боје, свака са по шест пипака и по три ока. Затим су се из даљине приближиле још две коцке, једна сивкаста, а друга бела. Код беле коцке је постојало нешто што се беби свиђало, што ју је привлачило. Хтела је да јој буде што ближе.

Бела и сивкаста коцка су нешто звиждале, час једна, час друга. Онда је бела коцка пружила један од својих пипака и дотакла бебу. Беба је одговорила пружајући свој. Беба воли белу коцку. Беба је гладна. Можда ће јој бела коцка дати нешто да једе...

Сива коцка је дала беби да једе из ружичасте лопте. Храна је била добра. Сада беба може да спава.

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

Сутрадан су испричали Поли о детету. Није плакала као што је Питер очекивао. Стиснутих усана је саслушала до краја, а онда је затражила да јој донесу дете. Кад су га донели, Поли га је, као да ништа чудно не види, узела и нежно привила на груди. Мала плава пирамида је задовољно фијукала, пружајући плаве пипке ка мајци.

Хорнови су два дана касније са дететом пошли кући.

– Била си храбрија од мене, Поли – први је почео разговор Питер. – Као да се ниси ни изненадила.

– Шта могу, то је моје дете – рекла је Поли – а и не изгледа тако лоше... кад се човек навикне. Могу да га држим у наручју, топло је и плаче као свака беба. – Нервозно се насмејала. – Не, Питер, држала сам се храбро само зато што се надам да ће доктор Волкот успети да га врати у нашу димензију. А ако то не успе за шест месеци, убићу се. Поли и Питер су доводили дете сваки трећи дан у болницу на контролу. Сви налази су били нормални; плава пирамида се ни у чему, сем у изгледу, није разликовала од осталих беба.

– Интересује ме како ми њему изгледамо – рекла је Поли док су се враћали кући.

Пирамида је посматрала покрете око себе. Једна бела коцка ју је држала у својим пипцима а друга је ишла упоредо с њима. Једна коцка је правила неке звуке сличне звиждуцима, а онда је друга коцка одговарала на исти начин. Тако је гледала две беле коцке и ружичасте мехуриће око њих, а онда јој се приспавало. Затворила је очи, удобно се сместила међу пипцима једне коцке и...

– Заспала је – рекла је Поли.

Дошло је лето и Питер Хорн је био веома заузет у свом предузећу. Ипак, трудио се да не ради ноћу и да долази кући раније. Поли је западала у све теже депресије. Много је пушила и све чешће отварала кућни бифе. Питер се није чудио. Дете је ноћу плакало пуштајући неке непријатне гласове. То није био плач детета.

Питер је направио звучну изолацију у дечјој соби. Плашио се да ће неко од суседа чути те чудне звукове. Није знао шта да одговори људима, а дете није могао вечито да крије.

Неколико месеци касније посматрао је кришом Поли како мази бебу и прижељкивао да и он то може. Али, није могао. То њему није личило на дете.

– Може већ да каже „тата" – рекла је Поли и подигла малу плаву пирамиду. – Хајде, душо, реци „тата".

– Зииип! – запиштало је дете и то је било све.

– Још једном – тражила је Поли.

– Зииип – поновила је пирамида.

– Забога, престани с тим! – викнуо је Питер, зграбио дете и вратио га у креветац а онда похитао ка бифеу да наточи себи пиће.

Поли је села поред њега и такође напунила чашу, ко зна коју тога дана.

Кад је дошла зима, стање се још и погоршало. Све слободно време Питер и Поли су проводили у кући, поред своје пирамиде. И даље су је редовно носили на контролу. Једног дана доктор Волкот их је позвао у своју канцеларију.

– Морам да вам кажем шта сам радио свих ових месеци – почео је. – Покушавао сам да вратим дете из те проклете четврте, пете или ко зна које димензије, али без успеха. Кад год сте га довели на контролу, радио сам на томе. Постоји само једно решење: пошто њега не могу да вратим у нашу димензију, могу вас да пренесем у његову.

Питер је погледао у машину која је стајала насред собе. Није знао шта да каже.

– Хоћу ли у том случају видети дете онако како оно стварно изгледа? – упитала је Поли.

Волкот је климнуо главом.

– Онда пристајем.

Питер ју је забезекнуто гледао.

– Чекај, женска главо, морамо да размислимо о томе...

– Ја сам размислила – мирно је одговорила Поли. – Хоћу да будем са својим дететом.

– Докторе, како ће изгледати... тамо? – питао је Питер.

– Ви нећете приметити никакву разлику. Једно другом ћете изгледати исто као сада, само што ћете плаву пирамиду видети као дете.

– Али, како ћемо изгледати људима... вама? Зар нас неће гледати са чуђењем?

– Хоће. Зато вам саветујем да добро размислите.

Питер и Поли су се споразумели погледима.

– Пристајемо – рекао је Питер.

Доктор Волкот им је рекао да легну на две металне табле у машини. Светло се угасило и зачуло се брујање. Држећи се за руке они су чекали у мраку. Неки метални кров је почео полако да се спушта и зауставио се тик изнад њих. Собу је испунила топлота и Питер је знао да машина испушта огромну енергију. Покушао је да мисли на нешто друго. Како ће изгледати њихов живот? Хоће ли их пријатељи напустити?

Одједном је нестало сваког страха. Знао је: живеће у истој белој кући, на истом мирном брежуљку и волеће се. Доктор Волкот ће долазити да их обилази. Рекао је да ће можда кроз десет-двадесет година моћи да их врати. Но, није ни важно. На вратима ће га сачекивати витки квадар или коцка и плава пирамида, а унутра ће седети он, нешто већа коцка, са лулом и књигом испред себе и понудиће га пићем. Долазиће и други.

Клик!

Зујање је престало. Метални кров се поново подигао и соба се осветлила. Доктор Волкот је посматрао два квадра како се дижу са лежишта у машини.

Питер је, жмиркајући, гледао око себе. Видео је Поли како трчи и сагиње се да узме нешто са пода.

У рукама је држала буцмастог дечачића са руменим образима и плавим, татиним очима.

(Причу о писцу ове приче можете прочитати на 39. страни)

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: СЛАВИЦА.

НАЈБОЉИ РАДОВИ СА КОНКУРСА

ОДАБЕРИ СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ

ПСЕЋИ ЈЕЗИК

Нисам нека врсна смучарка, али сам уз оца и брата заволела овај спорт, и одлучила да учим скијање. Охрабрена њиховим присуством из дана у дан сам стицала све веће самопоуздање па сам све чешће одлазила на стазе које су, по правилу, биле за искусније скијаше. Отац се љутио због мојих излета, али сам, ипак, приметила да му је драго што се полако осамостаљујем.

Сунце нас је тог јутра рано измамило на терене. Брзо сам се издвојила од групе, јер ме привукла долина која је обећавала леп спуст. Зачас су сви остали иза мене и већ сам била на другој страни косе где ме чекало пријатно изненађење – испред мене се однекуд створио мали сиви пас који се некуд био запутио, али му је дубок снег успоравао ход. Из његовог погледа схватила сам да од мене очекује помоћ. Пришла сам му и узела га у наручје. Срећна што сам пронашла малог пријатеља, коме је била потребна моја помоћ, нисам ни приметила колико сам се удаљила и да сам сасвим сама. Шта сад? Схватила сам да сам отишла сувише далеко и да треба што пре да се вратим. Са псом у наручју било је теже, али сам решила да га понесем. Требало је савладати велики успон. Наједном сам зачула неку чудну тутњаву. Сунце се замрачило и мене је зачас обавила снежна прашина. Изгубила сам тле под ногама. Скије се откачише и некуд одлетјеше. Чврсто сам стегла пса уза се. Сватила сам: то је лавина. Осећала сам као да се налазим у некој чврстој пени која ме је ухватила у свој ледени загрљај. Ништа нисам видела. Осећала сам само уплашене дрхтаје два срца: псећег и мог.

Илустровао Бране Јовановић

Тутњава, како је наишла, тако је и престала, али се тама није разишла. Покушала сам да вичем, али ми снег зачепи уста. Значи све је готово. Овде ме нико неће наћи. Смрзнућу се. Мама, тата, брат. Та мисао ме прободе. Једино што ме још подсећало да сам жива било је мало топло живо клупче које се није мирило са судбином – псић је почео да се отима из мог загрљаја и да копа снег. Значи и он жели да ме напусти. Шапицама је почео да одгрће снег, да се бори за живот, свој и мој живот. Схватила сам да треба да му помогнем па сам почела и ја да копам, али ми је понестајало ваздуха. У том грчу и напору да истрајем нисам издржала. Замрачило ми се пред очима. Изгубила сам свест.

Прво што сам осетила кад сам се освестила била је топлина собе и мека постеља. На лице ми се спустила нечија топла рука – то је била мама. Али, да ли ја ово халуцинирам? Можда је то бела смрт о којој сам читала. А онда ме је по руци дохватило нешто влажно и топло. Опет сам запловила у снег. Поново сам разгртала снег рукама. Привиђале су ми се очи мог тате и брата. Последњом снагом испружила сам руке које су се спојиле с дрхтавим прстима мог тате. Отворих очи и изнад себе угледах забринута лица мојих најближих. Значи ово није сан. Мајчини јецаји потврдили су стварност. Значи, малопре нисам сањала. Тата ме извукао из смета. Али где је мој мали пријатељ. Подигла сам се и потражила очима по соби. У том трену мала, још влажна грудвица, скочи ми око врата. Све време је био ту на мом кревету и заједно са осталима ишчекивао да се освестим. Радосно је цичао и лизао ми лице а ја сам га као у снегу чврсто стегла на груди и ставила под покривач.

– Да није било њега никад те не бисмо пронашли – рече тата. – Сада спавајте, обома вам треба одмора.

Миомира Милунић,
Партизанска 22
Шабац

БИМ И БУМ

УХ ШТО САМ ДАНАС ГЛАДАН! МОГ'О БИХ ПОЈЕСТИ ВОЛА!

ТИ САМО ОСТАНИ ОВДЕ, А ЈА ОДОХ ДА ПОТПАЛИМ МАМУ!

ИЗЕЛИЦО, ЖДЕРО, КРКАТОРУ! ОД ТОГ СИЛНОГ ЈЕЛА ПРЕТВОРИЋЕШ СЕ У БАЛОН!
ОТКУД ТИ? ЗАР НЕ МОЖЕ ЧОВЕК ДА ЈЕДЕ НА МИРУ?

МОГУ Л' ДА ПИТАМ ШТА ЋЕШ С ТОМ КАПЕТАНОВОМ БЛУЗОМ?
ПРАВИМО ВЕШТАЧКОГ КАПЕТАНА ОД СЛАМЕ!

КО КАЖЕ ДА И МАМА НЕМА ДОБРИХ ИДЕЈА!
ЕВО ТИ САД БАЛОН, А ЈА ЋУ ДА ДРЖИМ ПУМПУ!

МАМА, БРЗО! БИЛА СИ У ПРАВУ!
АХ, ЈАДАН КАПЕТАН!
?

ОООХ... МАМА! ОСЕЋАМ КАКО СЕ НАДУВАВАМ ЧИМ САМ РУЧАО!
ОООО! БРИНЕМ СЕ!

ДА Л' МЕ ТО ОЧИ ВАРАЈУ?
СТРАШНО! НЕ МОГУ ДА ДИШЕМ! ОЈЈЈ!

БРЗО ДОКТОРА, МАМА! ОХ, САД ЈЕ ВЕЋ КАСНО! ДО ВИЂЕЊА!
И-ЈУ!
ПУК!
10-21

?
БРЗО, ДОКТОРЕ! МОЈ КАПЕТАН ЈЕ УПРАВО ЕКСПЛОДИРАО!
A. De Cesare

ДОКТОР ТИ ЈЕ ПОРУЧИО ДА МАЛО ПРИЛЕГНЕШ!
АКО ЈЕ ТАКО, ОНДА ТИ ИДИ И СПАВАЈ!

БЕОГРАД * * * МАКЕДОНСКА 29 11001

МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

НЕ ШАЉИТЕ НОВАЦ!

Многи читаоци шаљу нам у својим писмима и новац, да бисмо им набавили неку књигу, платили поштарину ако им одговарамо и сл. Зато молимо све читаоце да то не чине. Забавник не може да купује књиге и друге ствари и да их шаље својим читаоцима, а одговоре

на личну адресу упућује преко Политикине поштанске службе и то у нарочитим ковертама.

Молимо вас да разумете наше разлоге и да убудуће писма за Малу пошту шаљете без новца.

О ТАКОЗВАНИМ ПИЛЕЋИМ ГРУДИМА

Имам такозване „пилеће груди" због чега сам очајан. Шта да радим и коме да се обратим за помоћ?

ПЕТНАЕСТОГОДИШЊАК
из Бијелог Поља

Три особе могу да ти помогну. Прва си ти сам. Наиме, потребно је да схватиш да пилеће груди нису болест већ телесна мана коју упорност и време могу успешно да отклоне. Како ћеш то да урадиш могу да ти помогну друге две особе – лекар и наставник физичког васпитања. Такође треба активно да се бавиш неким спортом, на пример, пливањем или гимнастиком. И неки врхунски спортисти такође су имали „пилеће груди", али су вежбањем пилеће претворили у груди које се не крију и не изазивају јадиковке.

ЦВАНЦИК МАРИЈЕ ТЕРЕЗИЈЕ

За неке ствари или поступке моја баба често каже: „То не вреди ни два цванцика". Кад сам је питала шта је то цванцик, рекла ми је само да је то стари новац, али ми није рекла чији и када је био важећи.

СЛАВИЦА МИЈАТОВИЋ
55223 Бабина Греда

Цванцик је аустријски сребрн новац од 20 крајцера. Назив је добио од немачке речи zwanzig што значи двадесет. Кован је за време четрдесетогодишње владавине познате царице Марије Терезије. Осим у Аустрији, употребљавао се у Турској, Босни и Србији. У Босни су га звали и плета, по владаревој уплетеној коси на наличју. Овим талиром Марије Терезије у Србији се плаћало све до 1873. када је искован новац краља Милана Обреновића.

ОЛАКО ЛЕПЉЕЊЕ ЕТИКЕТА

Моје другарице и другови (шминкери и панкоси) уопште ме не схватају. Ја сам хипос и поносим се тиме, а они ме сматрају наркићем јер тврде да прави хипос мора и да се фикса (дрогира). Мислим да то није тачно, тим више што

нисам ни помислила да се дрогирам, јер знам чему то води. Да ли сам у праву ја или моји другови?

МАЈА
Београд

Погрешно је хипи-покрет у сваком случају повезивати са дрогом. Истина, неки хипоси или хипици узимали су, или још узимају, дрогу, али и међу њима има много више девојака и младића који на то и не помишљају. Као и сваки други покрет, и хипи-талас је пре свега однос према животу и свету, један начин мишљења и понашања. Зашто га неправедно повезивати с дрогом. Твоја генерација зна да узимање дроге брзо доводи до психичког и физичког пропадања. Хипи-покрет има циљ да живот учини радоснијим. Дрогом се то не постиже. Морају да се раздвоје та два појма.

ЦВЕТ С ТУРБАНОМ НА ГЛАВИ

Да ли су лала и тулипан иста биљка?

МИРКО ВОЈНОВИЋ
26214 Дебељача

Тулипан или лала су једна иста биљка. Убраја се у породицу љиљана. Због облика цвета који личи на турбан и добио је име тулипан од персијског дулбенд, односно турског тулбент, што значи турбан, чалма. Код нас га називају још и гиљика, калош, колош, кљунчик, липушкин, масленце.

Род лала обухвата око 50 врста које су одомаћене у подручјима умерене климе јужне Европе и Азије. Због изузетног цвета ова трајна биљка гајила се у Европи још у средњем веку. Вештачким одабирањем створен је велики број хибридних врста са цветовима разних облика, боја и мириса.

Према једној легенди, вероватно истинитој, лала потиче из Холандије, која је управо по овом цвету позната широм света. Наиме, један цвет лале пренесен је кочијама из Хага у Цариград. Иако је данима путовао преко целе Европе, цвет је у турску престоницу стигао очуван и свеж. Љубитељи лепог цвећа, Турци су са радошћу прихватили лалу и засадили је у својим перивојима.

МОЖЕ ЛИ И ВИОЛЕТА ДА СЕ ШЕТА?

Пишем ти први пут и надам се да ћеш ми помоћи. Имам 13 година и једну велику невољу: све моје вршњаке и другове из разреда родитељи пуштају да иду у биоскоп, на Калемегдан, Ташмајдан, у шетњу градом, а мени не дају да мрднем. Кажу да филмови у биоскопима нису добри, да нема ништа лепо да се гледа и сл. Па добро, кажем јој, ако не може у биоскоп, може бар у шетњу. Тада она почиње да говори о опасних тринаест година и свом страху за мене и моју судбину. Ја маму разумем, знам да стрепи за мене, знам да ме много воли као и ја њу, али шта се догодило Наташи, Слађани, Жељку? Једноставно су се прошетали и задовољни вратили кући. А ја... Не

знам како да убедим маму да ме пусти из куће. Овако мој дом постаје моја тамница а моја мама чувар тамнице. Можда ће ово писмо допринети да омекша.

ВИОЛЕТА
Земун

Невоља није само твоја већ и мамина. Разговарај с њом. Немој да се дуриш. Подсети маму на њених тринаест година. Ни она није одмах била велика. Разумљиво је што се теби шета. Али и мамин страх није без основа. Њу новине

и разговори затрпавају причама о девојчицама које су престрашили напасници; које су доживеле тешке шокове на улици, далеко од куће. Позови другове и другарице у кућу па онда заједно идите у шетњу. То ће умирити твоју мајку.

ЗАШТО СУ СЕ СУЛТАНИ ПЛАШИЛИ КАФЕ?

Одакле потиче и где се гаји кафа?

МИРСАДА ОМЕРАГИЋ
74206 Бријесница

Према једном рукопису који се чува у париској Националној библиотеци, кафа се употребљавала

већ око 875. године. У 15. веку ова дрволика биљка из породице броћева пренесена је из своје прадомовине Кафе, покрајине у југозападној Етиопији, по којој је и добила име, у Јемен. Средином следећег века кафа је освојила и друге земље Блиског и Далеког истока толико да је одлажење у кафане угрозило посете џамијама. Зато је на промет кафе одрезан велики порез. Борба против кафе почела је за време владавине султана Селима II (1524-74), а окончана наредбом Мурата IV 1633. године о затварању и рушењу кафана у Цариграду. Међутим, касније је ова забрана укинута. Забележено је да је и у Енглеској било покушаја да се кафа забрани у доба Чарлса II, а у Француској је 1679. вођена јавна расправа против овог напитка који је убрзо постао омиљен широм света. Песници су кафи писали хвалоспеве, а славни композитор Јохан Себастијан Бах посветио јој је „Кафькантату".

Кафа расте у облику грма или до пет метара високог зимзеленог дрвета кожастих листова и белих цветова. Данас се највише гаји у Бразилу, на острвима Јави, Суматри и Цејлону, у јужној Арабији и источној Африци.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР Издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови Савета из редакције: Влада Булатовић Виб, Владимир Стефановић, Вера Смиљанић, Диего Варагић, Мирјана Маринковић, Душан Глушац и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Неваjдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$ 29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.–
ШВЕДСКА	Шкр. 225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

4. 1. 1985.

Насловна страна:
МИХАИЛО ЂОКОВИЋ ТИКАЛО

Walt Disney

МИКИ

БАШ ЋУ ИЗНЕНАДИ-ТИ МИНИЈА КАД СЕ ВРАТИ!
Сунчев сјај ПАСТА ЗА ПОД
Walt Disney

А-УУУ! ОВА ПАСТА ЈЕ ЗАИ-СТА СУПЕР!

ТЕ НОЋИ...
ЗНАМ ДА ЈЕ ГАЗДА ЈУЧЕ ОТПУТОВАО!
МИНИ

И-ЈУ! ШТА ЈЕ ОВО?

ХВАЛА ВАМ, ШЕФЕ БУ-ЦОЊО! ВЕЧЕРА ЈЕ БИЛА НЕЗАБОРАВНА!

ХЕЈ, КАКВА ЈЕ ТО ГАЛАМА?
ТАП-ТАП
ФИЈУУУ

ДА ПРВО ЈА... ШТА?
4-29

ХЕЈ, ПА ОВДЕ ЈЕ ИГРА-ЛИШТЕ... ЊАЦ!

ЗДРАВО, ДРУШТВО! ЕВО И МЕНЕ!